

**Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων**

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»**

**«Η θεσμική εγγύτητα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση:
Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης,
Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης & καλές
πρακτικές συμμετοχικής δημοκρατίας»**

Δημήτριος Πετράς

Κόρινθος, Φεβρουάριος 2017

**University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International Relations**

**Master Program in
“Local and Regional Government and Development”**

**“The Local Governments’ proximity to their citizens:
Municipal Ombudsman, Municipal Consultation
Committee & best practices of participatory
democracy”**

Dimitrios Petras

Corinth, February 2017

Αφιέρωση

Η διπλωματική μου εργασία αφιερώνεται στη μνήμη κάποιων ανθρώπων που έφυγαν από τη ζωή, αλλά πρόλαβαν να μου διδάξουν τις αξίες της αλληλεγγύης, της ανθρωπιάς και της αξιοπρέπειας. Συγκεκριμένα, στους παππούδες μου Δημήτριο Πετρά και Ιωάννη Πέντζο, καθώς και στη γιαγιά μου Αναστασία Πέντζου.

«Αν θέλεις να λέγεσαι άνθρωπος δεν θα πάψεις ούτε στιγμή να αγωνίζεσαι για την ειρήνη και για το δίκαιο. Θα βγεις στους δρόμους, θα φωνάζεις, τα χείλια σου θα ματώσουν από τις φωνές το πρόσωπό σου θα ματώσει από τις σφαίρες – μα ούτε βήμα πίσω. Κάθε κραυγή σου μια πετριά στα τζάμια των πολεμοκάπηλων. Κάθε χειρονομία σου σα να γκρεμίζει την αδικία. Και πρόσεξε: μη ξεχαστείς ούτε στιγμή. Έτσι λίγο να θυμηθείς τα παιδικά σου χρόνια αφήνεις χιλιάδες παιδιά να κομματιάζονται την ώρα που παίζουν ανύποπτα στις πολιτείες μια στιγμή αν κοιτάξεις το ηλιοβασίλεμα αύριο οι άνθρωποι θα χάνονται στη νύχτα του πολέμου έτσι και σταματήσεις μια στιγμή να ονειρευτείς εκατομμύρια ανθρώπινα όνειρα θα γίνουν στάχτη κάτω από τις οβίδες. Δεν έχεις καιρό δεν έχεις καιρό για τον εαυτό σου αν θέλεις να λέγεσαι άνθρωπος»

Τάσος Λιβαδίτης, «Αν θέλεις να λέγεσαι άνθρωπος»

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να απευθύνω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους τους καθηγητές του ΠΜΣ «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση» για τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφεραν και την άριστη συνεργασία καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες για τη βοήθεια, την κατεύθυνση και τις χρήσιμες συμβουλές που μου παρείχαν κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας θα ήθελα να εκφράσω στον επιβλέποντα Καθηγητή κ. Παντελή Σκλιά καθώς και στον συνεργαζόμενο διδάσκοντα κ. Σήφη Πλυμάκη.

Ευχαριστώ όλους όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίηση της εργασίας. Ειδικότερα, τους δημοτικούς υπαλλήλους, τα αιρετά στελέχη των Δήμων, καθώς και τα πρόσωπα που υπηρετούν το θεσμό του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης για τις συνεντεύξεις και τα στοιχεία που μου παρείχαν, χωρίς τα οποία θα ήταν αδύνατη η συγγραφή της διπλωματικής.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου και τους δικούς μου ανθρώπους, οι οποίοι τις δύσκολες στιγμές της ακαδημαϊκής, επαγγελματικής, αλλά και προσωπικής μου ζωής, στέκονται στο πλάι μου και με υποστηρίζουν.

Περίληψη

Λέξεις κλειδιά: Κοινωνία των Πολιτών, Συμμετοχική Δημοκρατία, Διαμεσολάβηση, Διαφάνεια, Διαβούλευση, Κακοδιοίκηση, Καλλικράτης

Η δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων, η διαφάνεια, η λογοδοσία και η καταπολέμηση της κακοδιοίκησης συνιστούν τη μεγαλύτερη πρόκληση για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Με το Ν. 3852/2010 εισήχθησαν δύο νέοι θεσμοί διαμεσολάβησης και διαβούλευσης στους Δήμους, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης και η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης.

Η παρούσα εργασία εστιάζει στο βαθμό ενεργοποίησης των δύο θεσμών στους Δήμους της χώρας. Ειδικότερα, παρουσιάζεται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ανεξάρτητη αρχή, ενώ διεξήχθησαν συνεντεύξεις με αιρετούς, εργαζόμενους και Συμπαραστάτες αναφορικά με τη διαδικασία εκλογής και λειτουργίας του θεσμού. Παράλληλα, εξετάστηκε η πρακτική εφαρμογή της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης στο Δήμο Περάματος, εντοπίστηκαν οι βασικές αδυναμίες που αποτελούν τροχοπέδη στο να επιτελέσει το θεσμικό της ρόλο και εν συνεχεία επιχειρήθηκε ο ανασχεδιασμός των διαδικασιών. Συγχρόνως, κρίθηκε σκόπιμη η παράθεση καλών πρακτικών της λειτουργίας των θεσμών στο Δήμο του Μόντρεαλ στον Καναδά.

Η μελέτη περιλαμβάνει πρωτογενή έρευνα και στοιχεία από το Δήμο Περάματος, ενώ αναζητήθηκαν πληροφορίες από το Πρόγραμμα «Διαύγεια», αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, νόμοι του κράτους, υπουργικές εγκύκλιοι, καθώς και υλικό από τις Ετήσιες Εκθέσεις Συμπαραστατών στην Ελλάδα και στο Μόντρεαλ.

Abstract

Key words: Civil Society, Participatory Democracy, Mediation, Transparency, Maladministration, Kallikratis

Citizen participation in decision making, transparency and political accountability constitute the greatest and most complex challenges for the Local Authorities. Combating corruption and maladministration, Law 3852/2010 “Kallikratis Programme” introduced the Municipal Ombudsman and the Municipal Consultation Committee.

This thesis focuses on analyzing these two new institutions from the perspective of their activation, while also presenting an overview of the legal regime that governs them. Furthermore, in order to gain an accurate understanding of the election procedure and role of the Municipal Ombudsman, certain interviews have been conducted with elected officials, municipal employees and Ombudsmen. The case of the Municipal Consultation Committee of Perama was closely examined, with an emphasis on locating the dysfunctions that render it incapable of fulfilling its role. Special attention was given into the possibility of redesigning the Committee’s procedures. Lastly, this thesis presents the best practices employed in the City of Montreal, related to the function of these institutions.

The study includes primary research and data from the Municipality of Perama, “Diavgeia” Database, Recommendations of the Council of Europe, Treaties of the European Union, state laws, ministerial circulars and Annual Reports of Ombudsmen.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	
Abstract.....	
Πίνακας Συντμήσεων-Συντομογραφιών.....	
Κατάλογος Διαγραμμάτων.....	
Εισαγωγή	1
I. Νέοι θεσμοί διαφάνειας και δημοκρατίας στο πρόγραμμα «Καλλικράτης»	1
II. Σκοπός της εργασίας.....	2
III. Μεθοδολογική Προσέγγιση	3
IV. Διάρθρωση της εργασίας.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης	7
I. Η διαδικασία εκλογής και οι αρμοδιότητες του Δημοτικού Συνηγόρου.....	7
II. Η έννοια της κακοδιοίκησης.....	9
III. Η λειτουργία του θεσμού: Ο χειρισμός των καταγγελιών, οι ειδικές προτάσεις και η ετήσια λογοδοσία	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: Ο βαθμός αποδοχής του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης	13
I. Η ενεργοποίηση του θεσμού από τα Δημοτικά Συμβούλια	13
II. Συνεντεύξεις με αιρετούς, δημοτικούς υπαλλήλους και Συμπαραστάτες του Δημότη για τη λειτουργία του θεσμού.....	18
III. Συμπεράσματα από τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης.....	23
I. Το νομικό πλαίσιο της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης.....	23
II. Ο γνωμοδοτικός ρόλος της Επιτροπής	24
III. Στοιχεία για τη λειτουργία της Επιτροπής σε 10 Δήμους της χώρας	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: Μελέτη περίπτωσης: Η λειτουργία της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης στο Δήμο Περάματος.....	29
I. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής από το 2011 έως το 2016	29
II. Ανασχεδιάζοντας το θεσμό στο Δήμο Περάματος	31
III. Οι αναγκαίες οργανωτικές αλλαγές.....	32
IV. Η εισαγωγή διαδικασιών ηλεκτρονικής διαβούλευσης.....	34
V. Τα πολλαπλά οφέλη της συμμετοχικότητας στην επίτευξη κοινών στόχων	36

VI. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των οργανωτικών αλλαγών	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: Καλές πρακτικές στον Καναδά: Η λειτουργία των θεσμών στο Δήμο του Μόντρεαλ.....	40
I. Ο Δημοτικός Συνήγορος & η Χάρτα δικαιωμάτων του Μόντρεαλ: Συνέντευξη με τη Johanne Savard.....	40
II. Μηχανισμοί Συμμετοχικής Δημοκρατίας	45
Συμπεράσματα.....	49
Πηγές.....	53
Παράρτημα Α- Απομαγνητοφώνηση συνεντεύξεων αιρετών, δημοτικών υπαλλήλων και Συμπαραστατών.....	67
Παράρτημα Β- Συνέντευξη με τη Δημοτική Συνήγορο του Μόντρεαλ, κα Johanne Savard.....	84
Παράρτημα Γ- Soft Law: Οι κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης.....	88

Πίνακας Συντμήσεων-Συντομογραφιών

Δ.Ε.Δ.	Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης
Δ.Σ.	Δημοτικό Συμβούλιο
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Κ.Ε.Δ.Ε.	Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας
Κ.Ε.Π.	Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών
Κ.Δ.Κ.	Κώδικας Δήμων & Κοινοτήτων
Μ.Κ.Ο.	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
ΣτΔΕ	Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας

Κατάλογος Διαγραμμάτων

- B. 1 Δήμοι που έχουν επιλέξει ΣτΔΕ σε σχέση με τους Δήμους που δεν έχουν εκλέξει, αν και πληρούν το πληθυσμιακό όριο, σελ. 11
- B. 2 Δήμοι που έχουν προκηρύξει τη θέση του ΣτΔΕ σε σχέση με τους Δήμους που δεν την έχουν προκηρύξει, αν και έχουν τη δυνατότητα, σελ.12
- B.3 Δήμοι που έχουν τη δυνατότητα να προκηρύξουν τη θέση του ΣτΔΕ σε σχέση με τους Δήμους που δεν μπορούν βάσει του πληθυσμιακού ορίου , σελ.13
- B.4 Δήμοι που έχουν επιλέξει ΣτΔΕ σε σχέση με εκείνους που δεν έχουν επιλέξει, ανεξαρτήτως πληθυσμιακών ορίων, σελ.14
- Γ.1 Ενδεικτική απεικόνιση του συνόλου των συνεδριάσεων της Δ.Ε.Δ. σε 10 Δήμους της χώρας (2011-2016), σελ.21

Εισαγωγή

Ι. Νέοι θεσμοί διαφάνειας και δημοκρατίας στο πρόγραμμα «Καλλικράτης»

Αποτελεί κοινό τόπο πως η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί το θεμέλιο κύτταρο ενός σύγχρονου δημοκρατικού κράτους δικαίου και προνομιακό πεδίο για την ενεργοποίηση των πολιτών. Στη χώρα μας, το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» (Ν. 3852/2010), εισήγαγε στους Δήμους δύο νέους θεσμούς διαμεσολάβησης και διαβούλευσης, τον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης και τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, με αποστολή την προώθηση της διαφάνειας, την κοινωνική λογοδοσία, τη δημοκρατική συμμετοχή της «Κοινωνίας των Πολιτών» στη λήψη αποφάσεων και την εξυπηρέτηση των πολιτών.

Η αιτιολογική έκθεση του Νόμου¹ παραπέμπει στη «Λευκή Βίβλο για την Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση», η οποία υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της Επιτροπής των Περιφερειών στις 17 Ιουνίου του 2009 και επισημαίνει την αναγκαιότητα μίας συλλογικής λειτουργίας της αυτοδιοίκησης με ενεργοποίηση θεσμών όπως ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, καθώς και με την εφαρμογή μεθόδων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Επιπρόσθετα, η συνθήκη της Λισσαβόνας αναγνωρίζει το ρόλο των κοινωνικών εταίρων και ενθαρρύνει τον κοινωνικό διάλογο².

Σε αυτό το πλαίσιο, η αιτιολογική έκθεση επισημαίνει την ανάγκη να ενταχθούν βασικές αρχές που ορίζονται στη συνθήκη της Λισσαβόνας, όπως η εγγύτητα, η διαφάνεια, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η συμμετοχική δημοκρατία. Στην «Πράσινη Βίβλο σχετικά με την πρωτοβουλία Ευρωπαίων πολιτών³» αναφέρεται πως η συνθήκη της Λισσαβόνας έχει ως στόχο να ενισχύσει το δημοκρατικό ιστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, στη «Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση⁴»

¹ Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης», σελ.12

² “The Lisbon Treaty-Ten easy -to- read fact sheets, The Schuman Foundation”, σελ.19
<http://www.robert-schuman.eu/en/dossiers-pedagogiques/traite-lisbonne/10fiches.pdf>

³ «Πράσινη Βίβλος σχετικά με την πρωτοβουλία Ευρωπαίων πολιτών», COM(2009) 622, 11.11.2009. Εισαγωγή, σελ. 3

⁴ «Λευκή Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση», COM(2001) 428, 12.10.2001

επισημαίνεται το πρόβλημα της έλλειψης εμπιστοσύνης των πολιτών στα όργανα και τις πολιτικές της Ε.Ε., από τη στιγμή που το κατανοούν ως ένα σύστημα πολύπλοκο και δυσνόητο, το οποίο δεν είναι δυνατό να εφαρμόσει τις πολιτικές που επιθυμούν. Επομένως, είναι αναγκαίο να συμμετέχουν οι πολίτες στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με πρώτο βήμα την εμπλοκή των πολιτών σε τοπικό επίπεδο.

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτονομίας⁵, που κυρώθηκε με το νόμο 1850/1989, ενθαρρύνει το δικαίωμα της συμμετοχής των πολιτών στη διαχείριση των δημόσιων υποθέσεων, ενώ με τη συνθήκη του Μάαστριχτ υιοθετήθηκαν οι αρχές της εγγύτητας και της επικουρικότητας⁶, οι οποίες επιβάλλουν να λαμβάνονται οι αποφάσεις κοντά στους πολίτες. Επιπλέον, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση⁷ στο άρθρο 11 σκιαγραφεί τον οδικό χάρτη για τη συμμετοχική και διαβουλευτική δημοκρατία. Είναι αξιοσημείωτο πως το Κογκρέσο Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης αποτιμά θετικά τη θέσπιση του «Καλλικράτη» καθώς θεωρεί πως συμβάλλει στην αύξηση των τοπικών αρμοδιοτήτων, της διαφάνειας και της λογοδοσίας των τοπικών αρχών⁸.

II. Σκοπός της εργασίας

Αντικείμενο της εργασίας αποτελεί η διερεύνηση του ρόλου και της σπουδαιότητας των δύο θεσμών, με την ανάλυση του πλαισίου εφαρμογής τους και την παράθεση στοιχείων σχετικά με το βαθμό ενεργοποίησής τους, έξι χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου. Παράλληλα, επιχειρείται η αποτύπωση των προβλημάτων λειτουργίας τους και προτείνονται βέλτιστες πρακτικές προκειμένου να υλοποιήσουν την αποστολή τους στους Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού.

σελ. 3

⁵ «Ν.1850/1989 Κύρωση του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας»

http://web3.eetaa.gr:8080/kodikas/nm_ptext.jsp?nkey=1&akey=1

⁶ «Η αρχή της επικουρικότητας» http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.2.2.pdf

⁷ «Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Τίτλος II: Διατάξεις περί Δημοκρατικών Αρχών»
http://www.constitutionalism.gr/wp-content/uploads/2014/03/2012_Papadopoulou_SEE_arthra_10-11-12_europaiki-dimokratia.pdf

⁸ «Local and regional democracy in Greece»

https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=2298287&direct=true#P41_2568

Συγκεκριμένα αναφέρει: “The Congress notes with satisfaction :a. the progress made in Greece since the last recommendation in 2008, in particular through the adoption of the “New Architecture for Self-Governance and Decentralisation – Kallikratis Program” which represents an important step towards a more decentralised territorial system, namely as regards the status of prefectures and the status of the 13 administrative regions that were regional branches of central government; b. the increasing of local competences, transparency and accountability of local authorities;”

Αναλυτικότερα, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, ένας θεσμός νεοπαγής για την ελληνική έννομη τάξη, εξακολουθεί να παραμένει ανενεργός στους περισσότερους Δήμους, καθώς φαίνεται ότι βρίσκεται ακόμα αρκετά μακριά από την ελληνική νοοτροπία επίλυσης των διαφορών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αναμφίβολα, η λήψη μέτρων για την προώθηση του θεσμού αποτελεί ένα από τα βασικά ζητούμενα ακόμα και για την καθαυτή ύπαρξη της εξωδικαστικής διαμεσολάβησης στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το πλεονέκτημα που παρουσιάζει ο θεσμός του Συμπαραστάτη, έναντι άλλων θεσμών εξωδικαστικής επίλυσης διαφοράς της κεντρικής δημόσιας διοίκησης προκύπτει από το τεκμήριο αρμοδιότητας για την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων που αναγνωρίζεται από το Σύνταγμα στο άρθρο 102 παρ. 1⁹.

Αντίστοιχα, ο πυρήνας της λογικής της εισαγωγής της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης εδράζεται στην πρόσδοση μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας στις αναπτυξιακές επιλογές και στην εν γένει στρατηγική του Δήμου, καθώς μέσω της Επιτροπής δύναται να επιτευχθεί εκ των προτέρων μία συναίνεση στις μελλοντικές αυτές πολιτικές επιλογές. Αυτή η δυναμική επιτυγχάνεται στην Επιτροπή επειδή αυτή αποτελεί ένα ιδιαίτερο όργανο, διά του οποίου διαβουλεύονται οι σημαντικότεροι παράγοντες της τοπικής κοινωνίας. Παρά το γεγονός πως η Επιτροπή ενδείκνυται για την υλοποίηση μίας αποτελεσματικής και συνεκτικής στρατηγικής ενός Δήμου μέσω της επίτευξης ευρείας συναίνεσης στις επιλογές που τίθενται υπό δημόσιο και ανοικτό διάλογο¹⁰, η εφαρμογή της στους Δήμους της χώρας καθιστά εμφανή τη μη ανταπόκριση στο θεσμικό της ρόλο.

III. Μεθοδολογική Προσέγγιση

Για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας χρησιμοποιήθηκαν κυρίως πρωτογενείς πηγές. Ειδικότερα, παρατίθενται νόμοι του κράτους, υπουργικές εγκύκλιοι, καθώς και στοιχεία από το Πρόγραμμα «Διαύγεια». Παράλληλα, διεξήχθησαν δώδεκα συνεντεύξεις με αιρετούς, δημοτικούς υπαλλήλους και Συμπαραστάτες του Δημότη στην Ελλάδα, ενώ πραγματοποιήθηκε συνέντευξη με τη Συνήγορο του Δήμου του Μόντρεαλ κα Johanne Savard, την οποία συνάντησα στο Γραφείο της τον Σεπτέμβριο του 2016.

⁹ «Σύνταγμα της Ελλάδας» <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/8c3e9046-78fb-48f4-bd82-bbba28ca1ef5/SYNTAGMA.pdf>

¹⁰ Π. Ζυγούρης & Γ. Παπαδόπουλος (2010) «Πρόγραμμα Καλλικράτης: Ερμηνεία-Νομολογία-Νομοθεσία», Εκδόσεις Νομικών Βιβλίων, Αθήνα, σελ.589

Οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν με ημιδομημένη μορφή, προκειμένου να διασφαλιστεί αφενός ο τρόπος με τον οποίο διερευνώνται οι άξονες της έρευνας, αφετέρου δε το πλαίσιο να μην είναι αποτρεπτικό για τους ερωτώμενους, ώστε να εκφράσουν τις δικές τους σκέψεις. Η ημιδομημένη συνέντευξη έχει μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα από την εντελώς δομημένη συνέντευξη, χωρίς όμως το περιεχόμενό της να καθορίζεται από τους ερωτώμενους, όπως συμβαίνει στην αδόμητη συνέντευξη. Ανάλογα με τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων, ετέθησαν διευκρινιστικές ερωτήσεις για την καλύτερη κατανόηση των σκέψεών τους.

Παράλληλα, οι δευτερογενείς πηγές περιλαμβάνουν επιστημονικά συγγράμματα, κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης, Ετήσιες Εκθέσεις Συμπαραστατών, καθώς και αναρτηθέντα έγγραφα ευρισκόμενα σε επίσημες ιστοσελίδες Δήμων στην Ελλάδα και στον Καναδά.

Για τον κατάλληλο ανασχεδιασμό της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης στο Δήμο Περάματος, τις αναγκαίες οργανωτικές αλλαγές και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των οργανωτικών αλλαγών, χρησιμοποιήθηκαν η δομή και οι κατευθύνσεις των Πανεπιστημιακών Σημειώσεων του Δρ Σήφη Πλυμάκη. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία των συνεδριάσεων της Επιτροπής ανέδειξαν το μέγεθος του προβλήματος. Επί τη βάση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν, προχώρησα στην αξιολόγηση του θεσμικού περιβάλλοντος και στην αναζήτηση εναλλακτικών μεθόδων σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης της προτεινόμενης εφαρμογής.

Κατόπιν αναζητήσεως στοιχείων από τους Δήμους, προκειμένου να διαπιστωθεί ο αριθμός των συνεδριάσεων της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, καθώς και η συμμετοχή των μελών της Επιτροπής, κατέστη φανερό πως στο Δήμο Περάματος συγκλήθηκε τις λιγότερες φορές κατά τα έξι πρώτα έτη λειτουργίας της. Το γεγονός αυτό, καθώς και η δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στο αρχείο του Τμήματος Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου, αποτέλεσαν τους κύριους παράγοντες, ώστε να επιλεγεί ο Δήμος Περάματος για τη διερεύνηση της λειτουργίας της Επιτροπής και εν συνεχεία να αναπτυχθεί ο προτεινόμενος ανασχεδιασμός της.

Απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να εμβαθύνουμε στο επίπεδο των δυνατοτήτων και της λειτουργίας του Δημοτικού Συνηγόρου και των Επιτροπών Διαβούλευσης είναι να εξετάσουμε τις καλύτερες περιπτώσεις εφαρμογής των θεσμών στην πράξη. Σε αυτό

το πλαίσιο επιχειρήθηκε η παρουσίαση βέλτιστων πρακτικών και καινοτομιών διαβούλευσης και διαμεσολάβησης, οι οποίες εφαρμόζονται στο Μόντρεαλ του Καναδά.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός πως η Συνήγορος του Μόντρεαλ έχει μία *sui generis* περίπτωση αρμοδιότητας, η οποία αφορά τη «Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων του Μόντρεαλ» (“The Montréal Charter of Rights and Responsibilities”)¹¹. Η καινοτομία αυτή συμβάλλει στην ουσιαστική αναβάθμιση, ανεξαρτητοποίηση και εμπάθυνση του θεσμού, ο οποίος στην πόλη του Μόντρεαλ αποκτά δικό του πεδίο δράσης, ευθύνης και εποπτείας δικαιωμάτων των δημοτών, τα οποία δεν είναι δικαστικώς επιδιώξιμα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο ίδιος ο Χάρτης, η θέσπισή του αποτελεί καινοτομία και μία «πρωτιά» για ολόκληρη τη Βόρεια Αμερική, όχι μόνο για την περιφέρεια του Κεμπέκ ή τον Καναδά.

Παράλληλα, το θεσμικό πλαίσιο διαβούλευσης στο Μόντρεαλ εμπεριέχει την εφαρμογή των καλύτερων διαδικασιών σε διεθνές επίπεδο. Πράγματι, στις περισσότερες των περιπτώσεων οι Δήμοι, αλλά και οι χώρες που εφαρμόζουν την πρακτική, θεσμοθετούν απλώς ορισμένο όργανο διαβούλευσης που συνεδριάζει στο πλαίσιο ενός διαλόγου για ορισμένες κεντρικές αποφάσεις. Ωστόσο, η καινοτομία του Μόντρεαλ εντοπίζεται όχι μόνο στις περισσότερες ευκαιρίες διαβούλευσης κεντρικών αποφάσεων, αλλά και στο εύρος της θεσμικής συμμετοχής, παρέχοντας στους δημότες δυνατότητες διαβούλευσης σε αποφάσεις Δημοτικών Επιχειρήσεων, καθώς και σε μόνιμες Επιτροπές του Δήμου.

IV. Διάρθρωση της εργασίας

Η εργασία διαρθρώνεται σε πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η λειτουργία του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, η διαδικασία εκλογής και το πεδίο δράσης του. Στο δεύτερο κεφάλαιο διερευνάται ο βαθμός αποδοχής του θεσμού με την παράθεση στοιχείων από το Πρόγραμμα «Διαύγεια» και παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα των συνεντεύξεων που διεξήχθησαν με στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται το πλαίσιο και η λειτουργία της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, ενώ παρατίθενται δεδομένα από την εφαρμογή της στο πλαίσιο των Δήμων. Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφεται η λειτουργία της Επιτροπής στο Δήμο Περάματος, με την πραγματοποίηση διεξοδικής έρευνας των έξι ετών

¹¹ Montreal Charter of Rights and Responsibilities, έναρξη ισχύος 1/1/2006 με απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου του Μόντρεαλ, (Αναθεώρηση 21/11/2011)

εφαρμογής της, εντοπίζονται οι δυσλειτουργίες της, ενώ επιχειρείται ο ανασχεδιασμός του θεσμού με την παράθεση των αναγκαίων οργανωτικών αλλαγών. Στο πέμπτο κεφάλαιο διερευνώνται βέλτιστες πρακτικές της λειτουργίας των δύο θεσμών στο Μόντρεαλ του Καναδά, ενώ παρουσιάζονται οι απόψεις της Συνηγόρου του Δημότη. Τέλος, παρατίθενται τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης με την εξαγωγή συμπερασμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης

Ι. Η διαδικασία εκλογής και οι αρμοδιότητες του Δημοτικού Συνηγόρου

Ο θεσμός του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης εισήχθη στους Δήμους με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» (άρθρο 77, Ν.3852/2010). Ειδικότερα, οι Δήμοι με πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων, κατόπιν προκηρύξεως που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Δήμου, μπορούν να επιλέξουν ένα πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, το οποίο συγκεντρώνει τα 2/3 των ψήφων των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου. Με την ίδια πλειοψηφία των 2/3, το Δημοτικό Συμβούλιο έχει τη δυνατότητα να ανακαλέσει τον Συμπαραστάτη για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση.

Στο σημείο αυτό σημαντική κρίνεται η νομοθετική μεταβολή που συντελέστηκε ως προς την προθεσμία, εντός της οποίας δύνανται να συνεδριάσουν τα Συμβούλια για την εκλογή του Συμπαραστάτη. Αν και αρχικά ο νομοθέτης προέβλεπε προθεσμία δύο μηνών για τη διαδικασία επιλογής του Συμπαραστάτη από την εγκατάσταση της δημοτικής αρχής¹², με νεότερη νομοθετική παρέμβαση¹³ δόθηκε η δυνατότητα επαναπροκήρυξης της θέσης, με ενδεικτική προθεσμία έξι μηνών, αφού μπορεί να εκλεγεί ακόμα και μετά το πέρας αυτής της προθεσμίας. Επομένως, κατόπιν της αλλαγής αυτής, τα Δημοτικά Συμβούλια έχουν την ευχέρεια να συνεδριάσουν για την εκλογή του Συμπαραστάτη, οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμούν.

Έργο του Συμπαραστάτη αποτελεί τόσο η υποδοχή, όσο και η διερεύνηση καταγγελιών άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για την κακοδιοίκηση των υπηρεσιών του Δήμου, των νομικών του προσώπων και των επιχειρήσεών του. Έπειτα, ο Συμπαραστάτης είναι υποχρεωμένος να απαντά εντός 30 ημερών στους ενδιαφερόμενους δημότες, ενώ έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει ειδικές προτάσεις προς το Δημοτικό Συμβούλιο, όταν ανακύπτουν σημαντικά προβλήματα κακοδιοίκησης.

Η αιτιολογική έκθεση¹⁴ του «Καλλικράτη», ως προς το άρθρο 77, επισημαίνει πως ο θεσμός του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης έχει ως αποστολή να

¹² Άρθρο 58 παρ. 2 του Ν. 3966/2011, (ΦΕΚ 118 Α'/24.5.2011)

¹³ Άρθρο 4 του Ν. 4257/2014, (ΦΕΚ 93 Α'/14.4.2014)

Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης» σελ. 21

καταπολεμά έγκαιρα την κακοδιοίκηση, όταν και όπου αυτή παρουσιάζεται. Επιπλέον, διασφαλίζει τη διαφάνεια των διαδικασιών, την ισότιμη πρόσβαση των πολιτών σε κάθε υπηρεσία και διαμεσολαβεί διερευνώντας διεξοδικά την κάθε υπόθεση, γεγονός που αντικειμενικά συμβάλλει στην αποσυμφόρηση των αιρετών οργάνων του Δήμου από τη συσσώρευση αιτημάτων και παραπόνων.

Παράλληλα, ο Συμπαραστάτης υποχρεούται να συντάσσει ετήσια έκθεση, η οποία παρουσιάζεται και συζητείται στην ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου για τον απολογισμό της δημοτικής αρχής¹⁵. Σχετικά με την καταστατική θέση και τις ευθύνες του ισχύουν οι σχετικές διατάξεις για τους δημοτικούς συμβούλους, ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι δεν μπορεί να εκλεγεί αιρετός δήμου, περιφέρειας ή βουλευτής.

Μέσω, λοιπόν, της συμβολής του Συμπαραστάτη στην επίλυση των διαφορών στο πλαίσιο του δήμου, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, αποσυμφορούνται οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, εξοικονομούνται πόροι, χρόνος αλλά και χρήματα. Παράλληλα, η ισχυρή πλειοψηφία των 2/3 για την επιλογή του διασφαλίζει, ότι είναι πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, ενώ αποφεύγονται οι πολιτικοί ανταγωνισμοί από τη στιγμή που ο Συμπαραστάτης δεν μπορεί να λάβει μέρος σε οποιοδήποτε αιρετό αξίωμα.

Ως παράλειψη θα χαρακτηριζόταν η μη αναφορά στις τρεις υπουργικές εγκυκλίους, οι οποίες έχουν εκδοθεί σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 77. Με την πρώτη εγκύκλιο¹⁶ του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στις 30/12/2010 διευκρινίζεται πως ως Συμπαραστάτης δύναται να επιλεγεί και πολίτης, ο οποίος κατοικεί σε άλλο δήμο από εκείνον που θέτει υποψηφιότητα.

Στις 07/06/2011, με νεότερη εγκύκλιο¹⁷ το Υπουργείο επισημαίνει, ότι η προθεσμία των δύο μηνών για την επιλογή του Συμπαραστάτη, μετά την εγκατάσταση της δημοτικής αρχής, καθίσταται ενδεικτική. Επιπλέον, τονίζεται η υποχρεωτικότητα της προκήρυξης της θέσης, ότι οι δύο ψηφοφορίες μπορεί να γίνονται στην ίδια ή και σε επόμενη συνεδρίαση, ενώ εάν η δεύτερη ψηφοφορία αποβεί άκαρπη, το Δημοτικό Συμβούλιο πρέπει να εκδώσει νέα προκήρυξη, ώστε να επιλεγεί πρόσωπο κοινής αποδοχής. Σε

¹⁵ Άρθρο 217 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, Ν. 3463/2006, (ΦΕΚ 114/Α'/8.6.2006)

¹⁶ Εγκύκλιος 59/74896/30.12.2010 του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

¹⁷ Εγκύκλιος 27230/07.06.2011, του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

σχέση με τη διαμεσολάβηση του Συμπαραστάτη, η εγκύκλιος αναφέρει πως μπορεί να απαντά στους δημότες και στις επιχειρήσεις τόσο γραπτά, όσο και προφορικά, ενεργώντας κατά τη διακριτική του ευχέρεια.

Τέλος, με την εγκύκλιο¹⁸, η οποία εκδόθηκε το Μάρτιο του 2015, το Υπουργείο διευκρινίζει εκ νέου, πως η εξάμηνη προθεσμία για την επιλογή του Συμπαραστάτη είναι ενδεικτική και η διαδικασία μπορεί να συνεχίζεται μέχρι την πλήρωση της θέσης.

II. Η έννοια της κακοδιοίκησης

Αναντίρρητα, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του δημοσίου τομέα αποτελεί η καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Αυτός είναι, άλλωστε, ο λόγος που τα πολιτικά κόμματα προτάσσουν την αναγκαιότητα να αντιμετωπιστούν οι νομικές ή και υλικές ενέργειες των δημοσίων επιχειρήσεων, οι οποίες βλάπτουν τους πολίτες, καθιστώντας μη λειτουργικές τις οργανωτικές δομές για την εξυπηρέτησή τους. Στο σημασιολογικό περιεχόμενο της κακοδιοίκησης περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων η παράβαση, η άγνοια και η παρερμηνεία ενός νόμου, η αδικαιολόγητη καθυστέρηση, η παράλειψη οφειλόμενης απάντησης¹⁹, κάθε μεροληπτική και ιδιοτελής ενέργεια, καθώς και η αναιτιολόγητη άρνηση παροχής υπηρεσίας. Ασφαλώς, η διαφάνεια των υπηρεσιών δεν αφορά μόνο τη χορήγηση εγγράφων, αλλά και ενέργειες όπως η παροχή πληροφόρησης χωρίς τη χορήγηση αυτούσιου του εγγράφου και η δημοσιότητα των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων του Δήμου²⁰. Τα προαναφερθέντα εύλογα προκαλούν και ενισχύουν την προκατάληψη και τη δυσπιστία των πολιτών, οι οποίοι αναζητούν ένα σύμμαχο στην προσπάθειά τους να προασπίσουν τα νόμιμα δικαιώματά τους.

Είναι γεγονός πως η καθιέρωση ανεξάρτητων αρχών συμβάλλει στη διασφάλιση της καλύτερης λειτουργίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με στόχο την προστασία των πολιτών από την κακοδιοίκηση και την τήρηση της νομιμότητας. Προς επίτευξη του

¹⁸ Εγκύκλιος 8526/10.03.2015 του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

¹⁹ Στην υπ' αριθμόν πρωτ. ΔΙΣΚΠΟ/4Φ.22/479/20-2-2002 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, αναφέρονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα: «Τα κυριότερα χαρακτηριστικά στοιχεία της αναθεωρημένης διάταξης {του άρθρου 10 παρ. 3 Συντ.} είναι: 1. Εξειδικεύει το πεδίο αναφοράς της σε συγκεκριμένες διοικητικές διαδικασίες και ειδικότερα στα αιτήματα παροχής πληροφοριών και στη χορήγηση εγγράφων. 2. Γι' αυτές τις διοικητικές διαδικασίες προβλέπεται υποχρέωση των αρχών για απάντηση στα σχετικά ερωτήματα των πολιτών, μέσα σε ορισμένη προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των εξήντα ημερών» (όπως η εγκύκλιος αυτή παραπέμπεται από τον Α. Τάχο, «Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν.2690/1999)», 2^η Έκδοση, 2003, σελ. 167, Εκδόσεις Σάκκουλας

²⁰ Σπυρίδων Β. Βλαχόπουλος (2007) «Διαφάνεια της κρατικής δράσης & Προστασία προσωπικών δεδομένων», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ.342

σκοπού αυτού ιδρύθηκε με τον Ν. 2477/1997 ο Συνήγορος του Πολίτη²¹ με αρμοδιότητες που ανάγονται στις υπηρεσίες του δημοσίου, των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας και των υπολοίπων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Επιπλέον, με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» κατέστη σαφές πως εξαιτίας του πλήθους των υποθέσεων του Συνηγόρου του Πολίτη και του ευρύτατου φάσματος των αρμοδιοτήτων του, ήταν αδήριτη ανάγκη να δημιουργηθεί ένας θεσμός, που θα μπορεί να λειτουργεί αποκεντρωμένα σε όλους τους Δήμους και τις περιφέρειες της χώρας.

Ο θεσμός του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, λόγω της πολιτικής και νομικής του ανεξαρτησίας, μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά τόσο στη μείωση της κακοδιοίκησης, όσο και στη βέλτιστη παροχή υπηρεσιών των πολιτών μέσω των ειδικών του προτάσεων. Αναμφίβολα, χαρακτηριστικά όπως η ανεξαρτησία του θεσμού, το κύρος του προσώπου, καθώς και το γεγονός πως υπάρχει η δυνατότητα διαμεσολάβησης των παραπόνων των πολιτών και πληροφόρησής τους για υποθέσεις που τους αφορούν, καθιστούν αποτελεσματικότερη και φιλικότερη προς αυτούς τη λειτουργία της διοίκησης.

III. Η λειτουργία του θεσμού: Ο χειρισμός των καταγγελιών, οι ειδικές προτάσεις και η ετήσια λογοδοσία

Όπως προαναφέρθηκε, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης εκλέγεται με τη μεγάλη πλειοψηφία των 2/3 των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου, γεγονός που προϋποθέτει την αναγνώριση του ως προσώπου εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας από δημοτικές παρατάξεις διαφορετικού πολιτικού προσανατολισμού. Η απαίτηση της πλειοψηφίας αυτής, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πλεονέκτημα, αλλά και στοιχείο της αντικειμενικότητας ως προς τις δεξιότητες και ικανότητες του εκλεγμένου προσώπου. Τα κριτήρια επιλογής του, άλλωστε, είναι εξωπολιτικά, ενώ ο ίδιος ο εκλεγμένος δεν έχει δικαίωμα συμμετοχής σε αυτοδιοικητικές ή κοινοβουλευτικές εκλογές. Επομένως, απολαμβάνει την αποδοχή της πλειονότητας των δημοτικών συμβούλων για την προαγωγή της διαφάνειας και της καλύτερης εξυπηρέτησης των πολιτών.

Οι παραπάνω προϋποθέσεις εκλογής του Συμπαραστάτη διασφαλίζουν την ουδετερότητα και την αμεροληψία του, γεγονός που επηρεάζει θετικά τα εμπλεκόμενα μέρη κατά τη διαδικασία των διαμεσολαβήσεων. Παράλληλα, η ευχέρεια του Συμπαραστάτη να δρα

²¹ Ν 2477/1997 / Α-59 Συνήγορος του Πολίτη, Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημ.Διοίκησης Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.synigoros.gr/?i=stp.el.fundlaw>

άμεσα με ευελιξία, δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να ζητούν την αρωγή του χωρίς να αντιμετωπίζουν τη γραφειοκρατία του δημόσιου τομέα και κυρίως χωρίς κόστος. Ο Συμπαραστάτης καθίσταται, με τον τρόπο αυτό, υπερασπιστής των δικαιωμάτων των πολιτών και κυρίως των πιο αδυνάμων εξ' αυτών, οι οποίοι πλήττονται από τις συνέπειες της αυθαιρεσίας και της κακοδιοίκησης.

Ας σημειωθεί πως το Σύνταγμα στο στην παρ.1 του άρθρου 10 αναφέρει πως «Καθένας ή πολλοί μαζί έχουν το δικαίωμα, τηρώντας τους νόμους του Κράτους, να αναφέρονται εγγράφως στις αρχές, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ενεργούν σύντομα κατά τις κείμενες διατάξεις και να απαντούν αιτιολογημένα σε εκείνον, που υπέβαλε την αναφορά, σύμφωνα με το νόμο». Αυτή ακριβώς τη λειτουργία αναδεικνύει και προασπίζει ο θεσμός με τις παρεμβάσεις του, ιδιαίτερα όταν οι πολίτες δεν είναι εξοικειωμένοι με τις περίπλοκες διατάξεις και στις δαιδαλώδεις διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης.

Η διαμεσολάβηση δίνει τη δυνατότητα, χωρίς την ανάγκη προσφυγής σε μακρόχρονους και πολυέξοδους δικαστικούς αγώνες, σε ένα πρόσωπο αμερόληπτο και αντικειμενικό, να συμβάλλει στην επίλυση του προβλήματος, με γνώμονα όχι μόνο το νομοθετικό πλαίσιο, αλλά και το διάλογο. Στόχος του Συμπαραστάτη είναι να δημιουργήσει ένα πολιτισμένο κλίμα, ώστε να υπερασπιστεί τα δικαιώματα των συμπολιτών του και να αξιοποιήσει τις υπάρχουσες δυνατότητες του δήμου για την εξυπηρέτησή τους. Ωστόσο, είναι σαφές πως ο θεσμός δεν υποκαθιστά τις υπηρεσίες, αλλά επιδιώκει να γεφυρώσει την απόστασή τους με τους πολίτες μέσω υποδείξεων και συστάσεων.

Είναι γεγονός πως η διαδικασία της διαμεσολάβησης δεν ολοκληρώνεται σε μία καθορισμένη ημερομηνία μετά την καταγγελία του δημότη ή της επιχείρησης. Κατά τη διάρκεια της διερεύνησης σύνθετων υποθέσεων ανακύπτουν νέα στοιχεία, διεξάγονται συζητήσεις με αιρετά και υπηρεσιακά στελέχη, γίνεται ερμηνεία των διατάξεων, αναζητήσεις αρχείων, ενημέρωση δημοτικών συμβούλων, καθώς και συσκέψεις με το θιγόμενο πολίτη. Ο Συμπαραστάτης οφείλει να βρίσκεται σε ανοιχτό διάλογο με τις καταγγελλόμενες υπηρεσίες, αλλά και με τα όργανα του Δήμου.

Είναι αναγκαίο να καλλιεργηθεί η συνείδηση στους πολίτες, πως η διαμεσολάβηση δεν είναι μια δευτερεύουσα διέξοδος σε σχέση με τη δικαστική οδό, αλλά μία αποτελεσματική και σύντομη χρονικά μορφή διευθέτησης διαφορών. Έχει διαπιστωθεί

πως ακόμα και ο χειρότερος συμβιβασμός είναι καλύτερος από μία δικαστική απόφαση²². Από την άλλη πλευρά, τα στοιχεία δείχνουν πως η απονομή δικαιοσύνης στη χώρα μας καθυστερεί υπερβολικά²³, ενώ τα δικαστικά έξοδα συνεχώς αυξάνονται.

Σημαντικό είναι να σημειωθεί πως ο Συμπαραστάτης δεν αναμένει παθητικά τις καταγγελίες των πολιτών και των επιχειρήσεων. Η δυνατότητα υποβολής ειδικών προτάσεων προς τη Διοίκηση του Δήμου και το Δημοτικό Συμβούλιο παρέχει τη δυνατότητα της ενεργητικής παρέμβασής του, όχι μόνο για τη διερευνηθείσα κακοδιοίκηση κατόπιν αναφοράς, αλλά και για ζητήματα που εντοπίζει μόνος του, καθώς ανιχνεύει την οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών. Η δημοσιοποίηση τόσο των ειδικών προτάσεων, όσο και της ετήσιας έκθεσης, αποτρέπει την εμφάνιση ανάλογων περιστατικών στο μέλλον.

Τέλος, σύμφωνα με το αρ. 77 παρ. 5 του ν. 3852/2010 ο Συμπαραστάτης υποχρεούται να υποβάλλει ετήσια έκθεση, η οποία αναρτάται στην επίσημη ιστοσελίδα του δήμου. Παράλληλα, με την υποβολή της πραγματοποιείται και η ετήσια λογοδοσία του θεσμού, τόσο προς το Δημοτικό Συμβούλιο, όσο και προς τους πολίτες, με σκοπό να ενημερωθούν για τη λειτουργία του και να διαπιστώσουν κατά πόσο τους απασχολούν παρόμοιας φύσης ζητήματα, τα οποία μπορούν να επιλυθούν μέσω της διαμεσολαβητικής οδού.

²² Κ. Κεραμέας, (1980) «Δικαστική προστασία του καταναλωτή, Νομικές Μελέτες II», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σελ.262

²³ Ν. Κλαμαρής (2008), «Η επιτάχυνση της δίκης και η αποσυμφόρηση των πολιτικών δικαστηρίων στη Γερμανία, πρότυπο για τον Έλληνα νομοθέτη;» Επιθεώρηση Πολιτικής Δικονομίας, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα σελ.157

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: Ο βαθμός αποδοχής του Συμπαρασάτη του Δημότη και της Επιχείρησης

Ι. Η ενεργοποίηση του θεσμού από τα Δημοτικά Συμβούλια

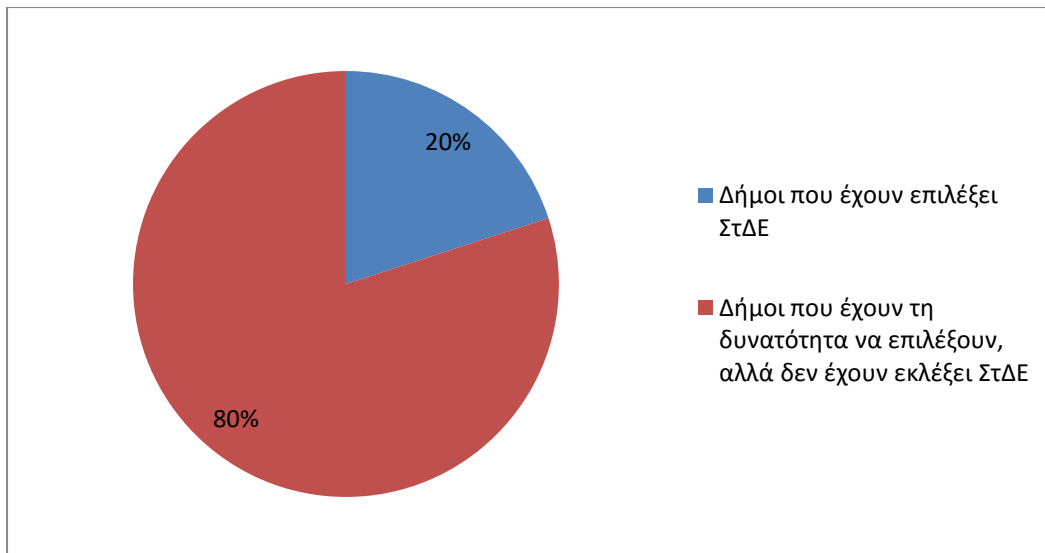
Από την ίδρυση του θεσμού έως σήμερα ο Συμπαρασάτης του Δημότη και της Επιχείρησης δεν έτυχε της αναμενόμενης αποδοχής από τους δημοτικούς συμβούλους, γεγονός που οδήγησε σε σκέψεις ακόμα και για την κατάργησή του από την Κεντρική Ένωση Δημάρχων Ελλάδος²⁴. Επιπλέον, οι δημότες δεν ενημερώθηκαν για τη λειτουργία ενός θεσμού που αποτελεί σύμμαχό τους στην καταπολέμηση των αδικιών που υφίστανται κατά τη διάρκεια της επαφής τους με τις δημοτικές υπηρεσίες, με αποτέλεσμα οι περισσότεροι να αγνοούν την ύπαρξή του, από την στιγμή μάλιστα που δεν έχει ενεργοποιηθεί στους Δήμους τους.

Μόνο οι Δήμοι άνω των 20.000 κατοίκων έχουν τη δυνατότητα βάσει νόμου να εκλέξουν Συμπαρασάτη του Δημότη και της Επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, από τους 325 Δήμους, οι 161 έχουν δικαίωμα εκλογής. Κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής του «Καλλικράτη» (2011-2014), ο θεσμός δεν έτυχε ευρείας αποδοχής, αφού μόλις 30 Δήμοι εξέλεξαν Συμπαρασάτη, ενώ ολοκλήρωσαν τη θητεία τους παραμένοντας στις θέσεις τους έως τις 31/08/2014 οι 15.

Κατά την τρέχουσα θητεία (2014-2019) έχουν προκηρύξει τη θέση του Συμπαρασάτη 86 Δήμοι, εκ των οποίων οι 33 κατάφεραν να ενεργοποιήσουν το θεσμό, ενώ τα δημοτικά συμβούλια 53 Δήμων δεν κατέληξαν σε πρόσωπο κοινής αποδοχής. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι 75 Δήμοι παραβιάζοντας τις επιταγές του νόμου²⁵ δεν έχουν προβεί σε διαδικασίες για την εκλογή του Συμπαρασάτη. Τα δημοσιευμένα στοιχεία είναι με βάση τα δεδομένα του Προγράμματος «Διαύγεια» και των επίσημων ιστοσελίδων των Δήμων της χώρας.

²⁴ «Οι εισηγήσεις της δεύτερης ημέρας του ετήσιου τακτικού συνεδρίου της ΚΕΔΕ» <http://www.kedke.gr/?p=10548>

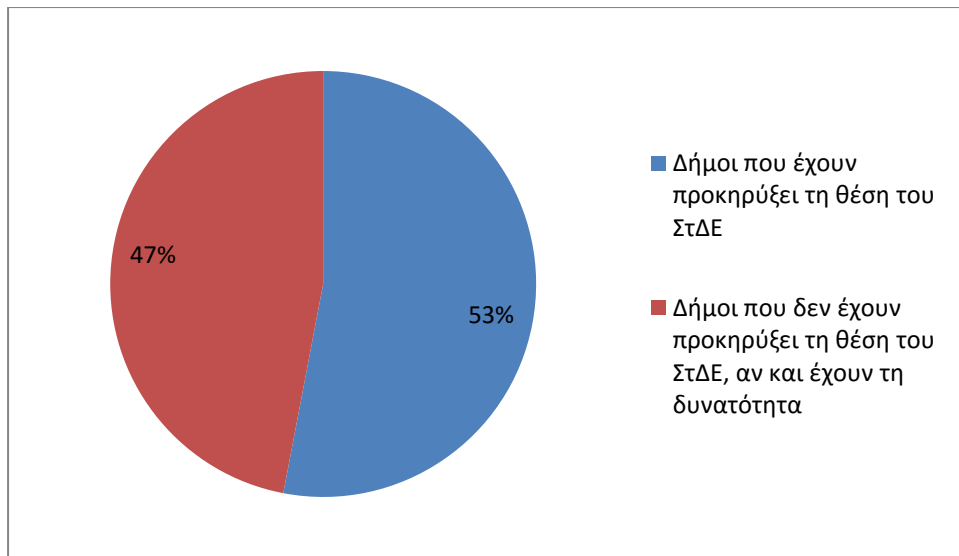
²⁵ Ν. 3852/2010, άρθρο 76, παρ.1 Πρόγραμμα «Καλλικράτης», (ΦΕΚ Α' 87/07-06-2010)

Β. 1 Δήμοι που έχουν επιλέξει ΣτΔΕ σε σχέση με τους Δήμους που δεν έχουν εκλέξει, αν και πληρούν το πληθυσμιακό όριο

Οι 33 Δήμοι που έχουν Συμπαραστάτη²⁶ είναι οι ακόλουθοι: Θεσσαλονίκης, Ιωαννιτών, Αχαρνών, Κορδελιού-Ευόσμου, Καλλιθέας, Παύλου Μελά, Αγρινίου, Ηλιούπολης, Αλεξανδρούπολης, Κοζάνης, Ζωγράφου, Καλαμάτας, Ξάνθης, Πέλλας, Γαλατσίου, Δράμας, Αμπελοκήπων-Μενεμένης, Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Τρίπολης, Παπάγου-Χολαργού, Θηβαίων, Ωρωπού, Σπάτων-Αρτέμιδος, Σάμου, Φλώρινας, Ηλίδας, Σαρωνικού, Περάματος, Μαλεβιζίου, Σύρου-Ερμούπολης, Πηνειού, Ραφήνας-Πικερμίου, και Σκύδρας.

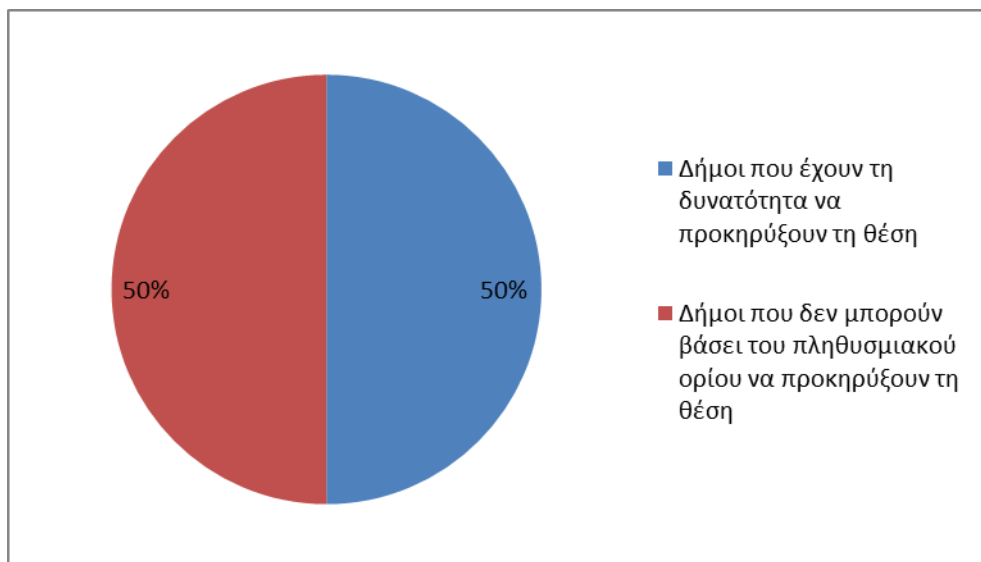
²⁶ Για την αναζήτηση των Δήμων που έχουν ενεργοποιήσει το θεσμό χρησιμοποιήθηκε το Πρόγραμμα «Διαύγεια». Οι αποφάσεις των Δημοτικών Συμβουλίων που εξέλεξαν Συμπαραστάτη παρατίθενται στις «Πηγές» και ειδικότερα στο τμήμα «Διαδικτυακοί Τόποι/Ιστοσελίδες».

Β. 2 Δήμοι που έχουν προκηρύξει τη θέση του ΣτΔΕ σε σχέση με τους Δήμους που δεν την έχουν προκηρύξει, αν και έχουν τη δυνατότητα

Οι 53 Δήμοι που έχουν προκηρύξει τη θέση, αλλά δεν έχουν καταφέρει να εκλέξουν Συμπαραστάτη είναι οι εξής²⁷: Δήμος Αθηναίων, Δήμος Αλεξάνδρειας, Δήμος Αλίμου, Δήμος Αλμωπίας, Δήμος Αμαρουσίου, Δήμος Ανδραβίδας/Κυλλήνης, Δήμος Ασπροπύργου, Δήμος Βισαλτίας, Δήμος Γλυφάδας, Δήμος Δάφνης-Υμητού, Δήμος Δέλτα, Δήμος Διονύσου, Δήμος Δυτικής Αχαΐας, Δήμος Έδεσσας, Δήμος Ελευσίνας, Δήμος Ζακύνθου, Δήμος Ηράκλειας, Δήμος Ηρακλείου, Δήμος Θερμαϊκού, Δήμος Ιεράπετρας, Δήμος Καστοριάς, Δήμος Κατερίνης, Δήμος Κέρκυρας, Δήμος Κηφισιάς, Δήμος Κιλκίς, Δήμος Κομοτηνής, Δήμος Κορινθίων, Δήμος Λαγκαδά, Δήμος Λαμιέων, Δήμος Λέσβου, Δήμος Λυκόβρυσης-Πεύκης, Δήμος Μαραθώνος, Δήμος Μεταμορφώσεως, Δήμος Μοσχάτου-Ταύρου, Δήμος Ναυπακτίας, Δήμος Νέας Προποντίδας, Δήμος Νέστου, Δήμος Ορεστιάδας, Δήμος Παιανίας, Δήμος Παιονίας, Δήμος Παλαιού Φαλήρου, Δήμος Παλλήνης, Δήμος Πεντέλης, Δήμος Πρέβεζας, Δήμος Πύργου, Δήμος Ρεθύμνης, Δήμος Σιντικής, Δήμος Τρικκαίων, Δήμος Φιλοθέης-Ψυχικού, Δήμος Χαλανδρίου, Δήμος Χανίων, Δήμος Χερσονήσου, και ο Δήμος Ωραιοκάστρου.

²⁷ Για την αναζήτηση των Δήμων που προκήρυξαν τη θέση του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, αλλά δεν κατάφεραν να επιλέξουν πρόσωπο κοινής αποδοχής χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από το Πρόγραμμα «Διαύγεια», καθώς και από τις επίσημες ιστοσελίδες των Δήμων. Αναλυτικά, οι αποφάσεις των Δημοτικών Συμβουλίων παρατίθενται στις «Πηγές» και ειδικότερα στο τμήμα «Διαδικτυακοί Τόποι/Ιστοσελίδες».

B.3 Δήμοι που έχουν τη δυνατότητα να προκληρύξουν τη θέση του ΣτΔΕ σε σχέση με τους Δήμους που δεν μπορούν βάσει του πληθυσμιακού ορίου

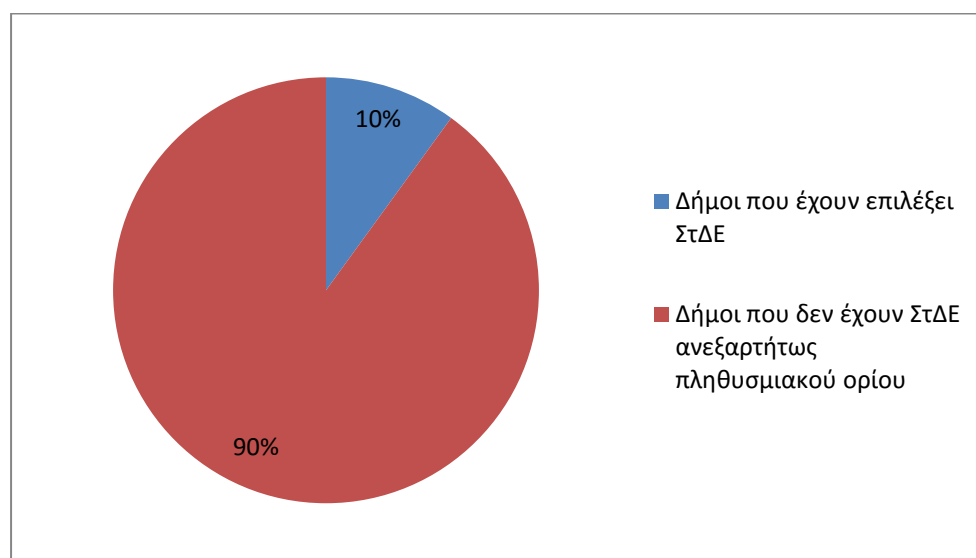
Η μη ενεργοποίηση του θεσμού στους περισσότερους Δήμους της χώρας αποστερεί το δικαίωμα των πολιτών να έχουν πρόσβαση σε μία εναλλακτική δυνατότητα για την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Η δημοσιοποίηση των ενεργειών του μέσω της Ετήσιας Έκθεσης προασπίζει την αμεροληψία του θεσμού, τη διαφάνεια και την τήρηση της νομιμότητας κατά τη διαδικασία σύνταξης των διαμεσολαβήσεων και των ειδικών προτάσεων. Ας μην λησμονούμε πως αποστολή του θεσμού αποτελεί η άμεση καταπολέμηση της κακοδιοίκησης με τη διαμεσολάβησή του να επιφέρει πολλαπλά οφέλη τόσο στο δήμο, όσο και στους πολίτες.

Ειδικότερα, η λειτουργία του θεσμού συμβάλλει στο να εξοικονομηθεί πολύτιμος χρόνος εργασίας για τις υπηρεσίες του δήμου από τη στιγμή που οι υποθέσεις ολοκληρώνονται με τις παρεμβάσεις του Συμπαραστάτη και πολλές φορές δημιουργείται «δεδεικασμένο», όταν μετά από κάποια διαμεσολάβηση αναπτύσσεται μία καλή πρακτική, χρήσιμη για ζητήματα παρόμοιου ενδιαφέροντος. Η απόσταση ανάμεσα στον πολίτη και την κεντρική εξουσία μειώνεται, ενώ δεν δημιουργείται η αίσθηση πως τις υποθέσεις του τις χειρίζονται όργανα που δεν γνωρίζει και δεν έχει πρόσβαση²⁸. Από την άλλη πλευρά, η βραδύτητα κατά την επίλυση των διαφορών από τα διοικητικά και πολιτικά δικαστήρια, οι ελλείψεις προσωπικού και υλικοτεχνικής υποδομής στο Ελεγκτικό Συνέδριο, τις

²⁸ Ευριδίκη Μπεσίλα (2010), «Τοπική Αυτοδιοίκηση υπό το πρίσμα του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και του Προγράμματος Καλλικράτης», Γ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, σελ.266

ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και τα άλλα ελεγκτικά σώματα αφήνουν περιθώρια στην ανάπτυξη φαινομένων κακοδιοίκησης και διαφθοράς²⁹.

Αναντίρρητα, τα δείγματα γραφής δεν είναι ενθαρρυντικά καθώς φαίνεται να χρειάζεται μία περίοδος προσαρμογής για να εμπεδωθεί η χρησιμότητα του θεσμού από τους αιρετούς, ώστε να λειτουργήσει στην πράξη η δυνατότητα ο πολίτης να έχει την ευχέρεια να απευθύνεται σε μία ανεξάρτητη αρχή στην περιοχή που διαμένει. Το Δημοτικό Συμβούλιο, ο Δήμαρχος, οι Αντιδήμαρχοι και οι επιτροπές που λειτουργούν στο πλαίσιο του δήμου εξακολουθούν να έχουν την ευθύνη της λήψης των αποφάσεων. Εξάλλου, τα έγγραφα του Συμπαραστάτη δεν έχουν ελεγκτικό ρόλο με την έννοια της δυνατότητας κύρωσης και καταναγκασμού, αλλά συμβάλλουν στη λογοδοσία της διοικητικής δράσης³⁰.

B.4 Δήμοι που έχουν επιλέξει ΣτΔΕ σε σχέση με εκείνους που δεν έχουν επιλέξει, ανεξαρτήτως πληθυσμιακών ορίων

Τα παραπάνω στοιχεία από τους Δήμους δείχνουν πως ίσως δεν έχει κατανοηθεί επαρκώς ο ρόλος του Συμπαραστάτη, ούτε οι ευρωπαϊκές συστάσεις που οδήγησαν στην ένταξη του θεσμού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Συνεπώς, είναι αναγκαίο να ληφθούν οι απαραίτητες θεσμικές πρωτοβουλίες για την βελτίωση του θεσμού, αλλά και την

²⁹ Μιχάλης Ν. Πικραμένος (2012), «Όψεις της διοικητικής οργάνωσης του Κράτους μετά τον Καλλικράτη», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ.101

³⁰ Καλλιόπη Σπανού (2010) «Πρόσβαση στα έγγραφα και διαφάνεια της διοικητικής δράσης», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2010, σελ. 225

ενημέρωση τόσο των αιρετών, όσο και των δημοτών για τα πλεονεκτήματα της λειτουργίας μίας αιρετής ανεξάρτητης αρχής σε δημοτικό επίπεδο.

II. Συνεντεύξεις με αιρετούς, δημοτικούς υπαλλήλους και Συμπαραστάτες του Δημότη για τη λειτουργία του θεσμού

Το δείγμα της έρευνας για τη λειτουργία του θεσμού του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης αποτελείται από στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα οποία έδειξαν ενδιαφέρον στο να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με τη λειτουργία του θεσμού. Ειδικότερα, ερωτήθηκε ο Δήμαρχος Περάματος κ. Ιωάννης Λαγουδάκης, ο Δημοτικός Σύμβουλος του Δήμου Κερατσινίου-Δραπετσώνας, κ. Χαράλαμπος Μανουσιάδης, ο Πρόεδρος της Δημοτικής Επιτροπής Παιδείας και Δημοτικός Σύμβουλος Περάματος, κ. Ιωάννης Σπανός, η Γραμματέας του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Περάματος και Δημοτική Σύμβουλος, κα Ειρήνη Μανδραγού, ο Δημοτικός Σύμβουλος στο Δήμο Λήμνου, κ. Χρυσόστομος Μυρτζάνης, η Αντιδήμαρχος Παιδείας, Πολιτισμού & Αθλητισμού του Δήμου Περάματος, κα Μαργαρίτα Καζάκου, η εργαζόμενη του Δήμου Κηφισιάς, κα Αναστασία Τσιρώνη, η εργαζόμενη στη Νομική Υπηρεσία του Δήμου Περάματος, κα Δήμητρα Κρεμιζή, η Προϊσταμένη του Τμήματος Κ.Ε.Π. του Δήμου Λήμνου, κα Αργώ Μπούρδου, ο Πρόεδρος του Δικτύου των Δημοτικών και Περιφερειακών Συμπαραστατών κ. Ευάγγελος Μιχάλης, Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Σαρωνικού, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Αχαρνών κ. Μιχάλης Σιδέρης και η Συμπαραστάτρια του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Κοζάνης, κα Κατερίνα Τσιομπάνου.

Βασική επιδίωξη κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν η δημιουργία θετικού κλίματος και αμοιβαίας εμπιστοσύνης, προκειμένου να εξαχθούν γόνιμα συμπεράσματα από τη διαλογική συζήτηση. Οι περισσότερες συνεντεύξεις κατεγράφησαν στους χώρους δράσης των στελεχών, ώστε να υπάρχουν ευνοϊκές συνθήκες ως προς την άνεση του χρόνου και διήρκησαν από 10 έως 20 λεπτά, ενώ ορισμένες διεξήχθησαν τηλεφωνικά. Για να διασφαλιστεί η εστίαση σε ζητήματα που αφορούν το σκοπό της έρευνας, κατασκευάστηκε ένας οδηγός συνέντευξης, ο οποίος περιλαμβάνει τους εξής άξονες:

1. Η χρησιμότητα του τοπικού συνηγόρου στους Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού
2. Το θεσμικό πλαίσιο εκλογής

3. Η συνεργασία των στελεχών του Δήμου με τον Συμπαραστάτη του Δημότη

Όπως ήταν αναμενόμενο, οι συνεντεύξεις που διεξήχθησαν με τα αιρετά στελέχη των δήμων μου έδωσαν τη δυνατότητα να συγκεντρώσω ποιοτικά στοιχεία αναφορικά με τη κρίση τους ως προς τη διαδικασία εκλογής και λειτουργίας της ανεξάρτητης αρχής από την πλευρά των Δημοτικών Συμβούλων. Από την άλλη πλευρά, οι εργαζόμενοι παρέθεσαν τη δική τους οπτική ως προς τη συνεργασία τους με το πρόσωπο του Συμπαραστάτη, στο πλαίσιο της διερεύνησης των καταγγελιών. Τα πρόσωπα που έλαβαν μέρος στην έρευνα είχαν διάθεση για ουσιαστική συνεργασία και ανταποκρίθηκαν εγκαίρως στην πρόθεσή μου να σκιαγραφήσω τις απόψεις τους σχετικά με το θεσμό.

III. Συμπεράσματα από τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων

Είναι φανερό πως οι απαντήσεις των στελεχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σχετίζονταν με το θεσμικό τους ρόλο, με την επισήμανση προβληματισμών και προτάσεων από τη δική τους οπτική γωνία³¹. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης είναι ένας νέος θεσμός που απολαμβάνει της εμπιστοσύνης όλων των συμμετεχόντων στην έρευνα, με δυσκολίες όμως στην εφαρμογή του από τη στιγμή που αφενός μεν υπάρχει το πληθυσμιακό όριο των 20.000 κατοίκων στην εκλογή του, αφετέρου οι περισσότεροι δήμοι δεν έχουν καταφέρει να εκλέξει Συμπαραστάτη, με έναν σημαντικό αριθμό δήμων να μην έχει καν προκηρύξει τη θέση.

Τα αιρετά στελέχη των Δήμων επικεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων στο πεδίο της εκλογής του Συμπαραστάτη, στις διαμεσολαβήσεις του και στις ειδικές προτάσεις. Ειδικότερα, οι περισσότεροι συμφωνούν με το μέτρο της εκλογής του Συμπαραστάτη με πλειοψηφία 2/3 των δημοτικών συμβούλων, εκφράζοντας την ίδια στιγμή την ανάγκη τα Δ.Σ. να εξαντλούν κάθε προσπάθεια προκειμένου να επιλεγεί πρόσωπο κοινής αποδοχής. Η διευρυμένη πλειοψηφία εξασφαλίζει το γεγονός ότι ο Συμπαραστάτης παραμένει ανεξάρτητος και δεν αποτελεί εκ των πραγμάτων, εάν εκλεγόταν μόνο με τις ψήφους της πλειοψηφίας, ένας ακόμα άτυπος σύμβουλος του Δημάρχου. Από την άλλη πλευρά, η πλειονότητα των νησιωτικών και ορεινών Δήμων δεν έχουν τη δυνατότητα βάσει νόμου να αποκτήσουν διαμεσολαβητή σε τοπικό επίπεδο, συνεπώς καθίσταται αναγκαίο το πληθυσμιακό όριο να καθοριστεί χαμηλότερα, ώστε να λαμβάνονται υπ' όψιν οι ιδιαιτερότητες αυτών των περιοχών.

³¹ Σχετικά με τις απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις βλ. αναλυτικά Παράρτημα Α

Μια ενδιαφέρουσα πρόταση τόσο από αιρετούς, όσο και από τους Συμπαραστάτες είναι η εκλογή να πραγματοποιείται με την πλειοψηφία των 2/3 επί των παρόντων του Δημοτικού Συμβουλίου από τη στιγμή μάλιστα που υπάρχουν απουσίες αιρετών, με αποτέλεσμα πολλές φορές να συνεδριάζουν με οριακή απαρτία. Με αυτόν τον τρόπο το κάθε μέλος του Δ.Σ. θα παίρνει την ευθύνη της εκλογής του Συμπαραστάτη ακόμα και με την αποχή του. Ένας Δημοτικός Σύμβουλος νησιωτικού Δήμου πρότεινε την εκλογή του Συμπαραστάτη με το 50% των μελών του Δ.Σ. συν μία ψήφος. Ας μην λησμονούμε ότι η αναθεώρηση του «Καλλικράτη» οδηγεί σε απλή αναλογική και σε ευρύτερες συναινέσεις κατά τη λήψη των αποφάσεων κορυφαίων ζητημάτων, όπως για παράδειγμα η ψήφιση του προϋπολογισμού. Επομένως, η αλλαγή κουλτούρας επιβάλλεται νομοθετικά με θεσμούς όπως ο Συμπαραστάτης -σύμφωνα με Δημοτικό Σύμβουλο που είχε το θεσμό στο Δήμο του κατά το πρώτο διάστημα εφαρμογής του «Καλλικράτη»- να αποτελούν πεδίο σύνθεσης και όχι αντιπαράθεσης.

Οι αιρετοί θεωρούν πως στα πλεονεκτήματα του Συμπαραστάτη συγκαταλέγεται η ταχύτητα της επίλυσης των υποθέσεων, η διαφάνεια, η λιγότερη γραφειοκρατία, ότι συνδυάζει την εφαρμογή του νόμου με τη διαλογική συζήτηση όλων των εμπλεκόμενων μερών, πως βρίσκει κενά, αντιφάσεις, προβλήματα και διατυπώνει ειδικές προτάσεις, οι οποίες εντάσσονται στη λειτουργία του Δήμου, ιδιαίτερα όταν δεν έχουν κόστος. Επιπλέον, επιδιώκουν την εφαρμογή καλών πρακτικών που έχουν προτείνει οι Συμπαραστάτες σε άλλους Δήμους και ενδεχομένως μπορούν να υλοποιηθούν εκεί που διοικούν. Θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό πως ο θεσμός συμβάλλει στην εξωδικαστική επίλυση των διαφορών με τις υπηρεσίες του Δήμου να εξοικονομούν πολύτιμο χρόνο στις περιπτώσεις που τα αποτελέσματα των διαμεσολαβήσεων είναι επιτυχή. Ως μειονέκτημα, εντοπίζουν πως τα έγγραφα του δεν αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, συνεπώς δεν μπορούν να υποχρεώσουν τις υπηρεσίες να υλοποιήσουν τις προτάσεις του.

Οι αιρετοί ρωτήθηκαν για τα αίτια που ο θεσμός δεν λειτουργεί στους περισσότερους Δήμους της χώρας. Η εξουσιαστική λογική των διοικήσεων, η φοβία, η καχυποψία, καθώς και η έλλειψη κουλτούρας για συνεννόηση, οδηγούν τα Δημοτικά Συμβούλια στο να μην επιδιώκουν την εύρεση προσώπου κοινής αποδοχής. Επιπρόσθετα, ήταν κοινή η διαπίστωση ότι ο θεσμός αποδίδει στις τοπικές κοινωνίες που έχουν εκλέξει Συμπαραστάτη, αφού οι δημότες αντιλαμβάνονται το θεσμό καλύτερα από τους

εκλεγμένους. Ένας Δημοτικός Σύμβουλος επισήμανε πως η ύπαρξη του θεσμού αποτελεί μία από τις καλύτερες ευρωπαϊκές πρακτικές που πρέπει να υιοθετηθεί από τα Δ.Σ. με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών.

Οι Συμπαραστάτες του Δημότη και της Επιχείρησης θεωρούν πως πρέπει να διατηρηθεί η αυξημένη πλειοψηφία των 2/3, αλλά να ληφθεί υπ' όψιν πως η μη προκήρυξη της θέσης συνιστά παράβαση καθήκοντος από τους Ο.Τ.Α., αφού επιβάλλεται από το νόμο. Ένας Συμπαραστάτης πρότεινε να υπάρχει εκλογή με τα 2/3 των παρόντων και όχι του συνόλου του Δ.Σ., γεγονός που αποτυπώνεται στις προτάσεις του Δικτύου Δημοτικών και Περιφερειακών Συμπαραστατών προς το Υπουργείο Εσωτερικών³². Επιπλέον, τονίζουν πως το πληθυσμιακό όριο αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τους νησιωτικούς και ορεινούς Δήμους, οι οποίοι αντιμετωπίζουν και τα μεγαλύτερα προβλήματα, συνεπώς πρέπει να καταργηθεί. Παράλληλα, υπάρχει η εσφαλμένη αντίληψη ότι ο ΣτΔΕ ελέγχει το Δήμαρχο, γεγονός που αποτρέπει τους συμβούλους που συγκροτούν την πλειοψηφία των Δ.Σ. να εκλέξουν πρόσωπο που κατά τη γνώμη τους θα λειτουργεί ελεγκτικά προς τη διοίκηση. Δυστυχώς, πολλοί σύμβουλοι αγνοούν τις αρμοδιότητες ενός θεσμού, που αν και εισήχθη πρόσφατα στη χώρα, είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος σε διεθνές επίπεδο.

Η σχέση των Συμπαραστατών με τους εργαζόμενους χαρακτηρίζεται ως αποδοτική και στηρίζεται στη συνεργασία, με αμοιβαία κατανόηση για το ρόλο που επιτελεί η κάθε πλευρά. Επισημαίνεται πως η ύπαρξη του Συμπαραστάτη προστατεύει την αξιοπιστία των υπηρεσιών, όταν ενεργούν στο πλαίσιο του νόμου, ενώ η διαφάνεια των διαδικασιών της διαμεσολάβησης αποτυπώνεται στην ετήσια έκθεση. Αποτιμάται θετικά πως οι υπηρεσίες έχουν τη δυνατότητα να επανορθώσουν, τα όποια λάθη στο πλαίσιο της διαμεσολαβητικής διαδικασίας, ώστε και ο δημότης να είναι ευχαριστημένος, αλλά και να αποτρέπεται η επανάληψη του ίδιου προβλήματος στις σχέσεις των υπηρεσιών με τους πολίτες.

Είναι αξιοσημείωτο ότι η ενεργοποίηση του θεσμού πολλές φορές προστατεύει τους εργαζόμενους, αφού συχνά οι δημότες έχουν εσφαλμένη πληροφόρηση σε σχέση με τις αρμοδιότητες του Δήμου και καταφέρονται κατά εργαζομένων, θεωρώντας πως ο ένας συγκαλύπτει τον άλλον και ότι είναι αδύνατον να βρουν το δίκιο τους. Επιπλέον, ο Συμπαραστάτης υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες του Δήμου προκειμένου να

³² Ετήσια Έκθεση του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Χρήστου Βασματζίδη, (2015) σελ. 15

ασκεί τα διαμεσολαβητικά του καθήκοντα και ζητά, εάν υπάρχουν, γνωμοδοτήσεις της Νομικής Υπηρεσίας αναφορικά με ζητήματα που διαχειρίζεται.

Στους Δήμους που ήδη εφαρμόζεται ο θεσμός οι συνεντεύξεις ανέδειξαν κάποιες σημαντικές προϋποθέσεις για την εύρυθμη λειτουργία του. Συγκεκριμένα, είναι αναγκαίος ο κατάλληλος εξοπλισμός του γραφείου του Συμπαραστάτη τόσο με τεχνολογικά μέσα (ηλεκτρονικός υπολογιστής, φωτοτυπικό, φαξ, γραφική ύλη), όσο και με στελέχη υψηλής επιστημονικής εξειδίκευσης που θα θωρακίσουν την αξιοπιστία των παρεμβάσεων του. Επίσης, στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου πρέπει να υπάρχει ειδικός ιστότοπος για τον Συμπαραστάτη, όπως εξάλλου ορίζει ο νόμος³³. Οι δημότες πέρα από τη δυνατότητα να υποβάλλουν γραπτώς τις καταγγελίες τους και να ζητούν συνάντηση με το Συμπαραστάτη εκ του συστάδην, είναι χρήσιμο να εξοικειωθούν με την ηλεκτρονική υποβολή των αιτημάτων, μέσω e-mail ή ειδικής εφαρμογής στην επίσημη σελίδα του.

Μια καλή πρακτική, η οποία κινητοποιεί το ενδιαφέρον των πολιτών, είναι η δημοσίευση Μηνιαίου Δελτίου Δραστηριοτήτων, όπου οι δημότες πληροφορούνται για τις παρεμβάσεις και την εξέλιξη των υποθέσεων που ακολουθούν την πορεία της διαμεσολάβησης. Στις καλές πρακτικές που ακολουθούνται διεθνώς από τους Δημοτικούς Συνηγόρους, περιλαμβάνεται η χρήση και αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook και το Twitter.

³³ Ν. 3979/2011, άρθρο 6, παρ.2 «Κάθε δημόσιος φορέας οφείλει να καθιστά προσιτή κάθε πληροφορία που σχετίζεται με τις αρμοδιότητές και τις δραστηριότητές του, ιδίως με ανάρτηση στο διαδικτυακό τόπο» (ΦΕΚ Α' 138/16.06.2011)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης

I. Το νομικό πλαίσιο της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης

Το άρθρο 76 του Ν. 3852/10 εισήγαγε στους Δήμους τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, ένα νέο όργανο συμβουλευτικού και γνωμοδοτικού χαρακτήρα. Η σύσταση του οργάνου προβλέπεται για τους Δήμους με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων, ενώ δυνάμει αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου υπάρχει προαιρετικά η δυνατότητα σύστασης της Επιτροπής σε μικρότερους από πληθυσμιακής απόψεως Δήμους.

Η συγκρότηση του εν λόγω οργάνου πραγματοποιείται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία απαιτεί την αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 εκ των δημοτικών συμβούλων. Η απόφαση λαμβάνεται μέσα στο χρονικό πλαίσιο των δύο μηνών από την εγκατάσταση των Δημοτικών Αρχών, ενώ η θητεία της Επιτροπής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από δύομιση έτη.

Σύμφωνα με τους εμπνευστές του οργάνου, όπως η σκέψη τους αποτυπώνεται στην αιτιολογική έκθεση του Καλλικράτη, σκοπός της Επιτροπής είναι «να προσφέρει τη δυνατότητα συγκροτημένης, θεσμοποιημένης και ανοικτής συμμετοχής και ανταλλαγής επιχειρημάτων σε εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας, αλλά και σε δημότες, οι οποίοι μέχρι σήμερα αναζητούσαν μεμονωμένα την πρόσβαση και επιρροή στη δημοτική ηγεσία³⁴».

Η παράγραφος 1 του άρθρου 76 προβλέπει τα ακόλουθα σε σχέση με τη διαδικασία επιλογής των μελών της Επιτροπής και τις συνεδριάσεις της:

«Ο συνολικός αριθμός των μελών της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου, μπορεί να είναι από είκοσι πέντε (25) έως πενήντα (50) μέλη. Σε ποσοστό ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των μελών εκπροσώπων φορέων ορίζονται επιπλέον μέλη, μετά από κλήρωση, δημότες εγγεγραμμένοι στους

³⁴ Οι φορείς της τοπικής κοινωνίας, εκ των εκπροσώπων των οποίων αποτελείται η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης, όπως προσδιορίζονται στο νόμο 3852/2010, άρθρο 76, είναι ενδεικτικά οι εξής: α) τοπικοί εμπορικοί και επαγγελματικοί σύλλογοι και οργανώσεις, β) επιστημονικοί σύλλογοι και φορείς, γ) τοπικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών, δ) εργαζόμενοι στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα, ε) ενώσεις και σύλλογοι γονέων, στ) αθλητικοί και πολιτιστικοί σύλλογοι και φορείς, ζ) εθελοντικές οργανώσεις και κινήσεις πολιτών, η) άλλες οργανώσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, θ) τοπικά συμβούλια νέων και ι) δημότες.

εκλογικούς καταλόγους καθώς και όσοι είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους. Στη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης προεδρεύει ο δήμαρχος ή ο αντιδήμαρχος, που ορίζει ο δήμαρχος με απόφασή του. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής καλούνται κατά περίπτωση και συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου και εκπρόσωποι αρμόδιων κρατικών αρχών, των τοπικών οργανώσεων πολιτικών κομμάτων, καθώς και οι επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων που εκπροσωπούνται στο δημοτικό συμβούλιο».

Ακολούθως, η δεύτερη παράγραφος παραθέτει τις αρμοδιότητες της Επιτροπής, οι οποίες είναι συμβουλευτικές και έχουν γνωμοδοτικό χαρακτήρα. Τέλος, οι δύο τελευταίες παράγραφοι του άρθρου 76 σκιαγραφούν τις λεπτομέρειες του τυπικού μέρους των συνεδριάσεων αναφορικά με τον χρόνο συνεδρίασης, την προθεσμία και το περιεχόμενο των προσκλήσεων, τον σχηματισμό απαρτίας, καθώς και τον οικείο κανονισμό διαβούλευσης του εκάστοτε δήμου.

II. Ο γνωμοδοτικός ρόλος της Επιτροπής

Η θεωρία του διοικητικού δικαίου διακρίνει την αρμοδιότητα της διοίκησης σε αποφασιστική και γνωμοδοτική. Γνωμοδοτική καλείται η αρμοδιότητα που παρέχει την ικανότητα σε ένα διοικητικό όργανο να προβαίνει σε θέση προτάσεων, καθώς και να διατυπώνει πρόταση ή γνώμη για τη νομιμότητα ή τη σκοπιμότητα ατομικής ή κανονιστικής διοικητικής πράξης, την οποία έχει την υποχρέωση ή την ευχέρεια να εκδώσει το διοικητικό όργανο που διαθέτει την αποφασιστική αρμοδιότητα³⁵. Η τελευταία παρέχει στο όργανο της διοίκησης την ικανότητα έκδοσης εκτελεστής διοικητικής πράξης, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπεται για την έκδοση η σύμπραξη περισσότερων οργάνων. Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα καλείται αλλιώς και συμβουλευτική.

Η γνωμοδότηση έχει ως στόχο την ενημέρωση του οργάνου που διαθέτει την αποφασιστική αρμοδιότητα, σε σχέση με τη νομιμότητα ή την σκοπιμότητα της εκτελεστής πράξης που πρόκειται να εκδώσει, με την παροχή πληροφοριών ειδικού και εξειδικευμένου χαρακτήρα. Επιπλέον, δύναται να λειτουργήσει ως μέσο συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην έκδοση των διοικητικών πράξεων, καθώς ορισμένα γνωμοδοτικά όργανα συγκροτούνται με μέλη τους εκπροσώπους από διάφορες

³⁵ Α. Τάχος (2008), «Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη σελ. 680, 681

κοινωνικές ομάδες και ομάδες συμφερόντων. Αυτή ακριβώς η λειτουργία επιτελείται από τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης.

Οι γνωμοδοτήσεις που διατυπώνει η Επιτροπή έχουν τον χαρακτήρα «απλής γνώμης», μία έννοια που πρέπει να διακρίνεται από τη «σύμφωνη γνώμη». Η απλή γνώμη δεν αποτελεί εκτελεστή πράξη³⁶ και δεν είναι αυτοτελής, αλλά ενσωματώνεται στην εκτελεστή πράξη του αποφασίζοντος οργάνου³⁷. Αυτό έχει ως συνέπεια την απουσία δέσμευσης του αποφασίζοντος οργάνου από αυτήν, ενώ η ίδια από μόνη της δεν επάγεται έννομα αποτελέσματα για τους διοικουμένους³⁸.

Η απουσία, ωστόσο, νομικής δέσμευσης του αποφασίζοντος οργάνου δεν συνεπάγεται την έλλειψη εννόμων συνεπειών από τη διατύπωση της απλής γνώμης. Βάσει του άρθρου 20 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας υποχρεούται να αιτιολογήσει ειδικώς την απόκλιση του από την απλή γνώμη. Η παράκαμψη της ειδικής αιτιολογίας καθιστά την διοικητική πράξη ακυρωτέα ως αναιτιολόγητη, εφόσον το διοικητικό όργανο δεν εξηγεί τους λόγους μη αποδοχής της γνώμης. Βέβαια, η αυστηρότητα της υποχρέωσης αιτιολόγησης κάμπτεται σε ένα βαθμό από το γεγονός ότι η αιτιολογία δεν χρειάζεται να περιέχεται στο σώμα της πράξης, αλλά μπορεί να συνάγεται και από τα στοιχεία του φακέλου.

III. Στοιχεία για τη λειτουργία της Επιτροπής σε 10 Δήμους της χώρας

Αποτελεί κοινή διαπίστωση πως η διαδικασία της διαβούλευσης αποτελεί μία πολύ διαδεδομένη πρακτική σε ευρωπαϊκό, αλλά και διεθνές επίπεδο. Στη χώρα μας μέσω του «Καλλικράτη» θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά η συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, δίνοντάς τους γνωμοδοτικό ρόλο. Το γεγονός πως ο ρόλος της είναι γνωμοδοτικός δεν αποδυναμώνει στο ελάχιστο το προσωποκεντρικό σύστημα διοίκησης στους Δήμους, αλλά από την άλλη πλευρά υπάρχει πολιτικό κόστος σε περίπτωση που οι πολίτες αντιληφθούν ότι οι προτάσεις τους αγνοούνται και οι ίδιοι χρησιμοποιούνται ως φύλο συκής από την εκάστοτε διοίκηση.

Είναι σαφές πως η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης έχει συγκεκριμένους περιορισμούς στη λειτουργία της. Η σύγκλιση του οργάνου αποτελεί ευθύνη του Προέδρου της

³⁶ Βλ. ΣτΕ 2514/82

³⁷ Βλ. ΣτΕ 1845/83

³⁸ Π. Ζυγούρης & Γ. Παπαδόπουλος (2010) «Πρόγραμμα Καλλικράτης: Ερμηνεία-Νομολογία-Νομοθεσία», Εκδόσεις Νομικών Βιβλίων, Αθήνα, σελ. 590

Επιτροπής, ενώ ο κανονισμός της ρυθμίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο. Η ίδια η σύνθεση της Επιτροπής μπορεί πολλές φορές να λειτουργεί ανασταλτικά ως προς τις δράσεις της. Για παράδειγμα, εάν οι φορείς έχουν αντικρουόμενα συμφέροντα ή διαφορετικές προτεραιότητες, οι διάλογοι στην Επιτροπή είναι πιθανό να μην είναι παραγωγικοί και συχνά η πορεία της συζήτησης να καταλήγει σε αδιέξοδο.

Κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας αναζητήθηκαν στοιχεία από τους Δήμους προκειμένου να διαπιστωθεί ο αριθμός των συνεδριάσεων της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, καθώς και η συμμετοχή των μελών της. Δυστυχώς, διαπιστώθηκε πως η πλειονότητα των Δήμων δεν διαθέτουν στην επίσημη σελίδα τους στο διαδίκτυο στοιχεία για τις συνεδριάσεις, γεγονός που δεν επιτρέπει στους Δημότες να ενημερώνονται σχετικά με τα θέματα προς συζήτηση. Ενδεικτικά παρατίθενται τα πρακτικά των συνεδριάσεων 10 Δήμων που έχουν αναρτήσει το σύνολο των πρακτικών των συνεδριάσεων από το 2011 έως το 2016.

Στον Δήμο Αμαρουσίου³⁹ πραγματοποιήθηκαν 5 συνεδριάσεις το 2011, 3 συνεδριάσεις το 2012, ενώ από το 2013 έως το 2016 η επιτροπή συνήλθε από 4 φορές. Είναι αξιοσημείωτο πως το 2016 τρεις από τις τέσσερις συνεδριάσεις δεν διεξήχθησαν την προκαθορισμένη ημερομηνία λόγω έλλειψης απαρτίας. Στον Δήμο Ιωαννιτών⁴⁰, κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του θεσμού συνεδρίασαν τα μέλη της επιτροπής 15 φορές, αλλά τα επόμενα χρόνια υπήρξε φθίνουσα πορεία, καθώς στα έτη 2012-2015 η επιτροπή συνήλθε συνολικά 12 φορές, ενώ το 2016 μόλις μία φορά. Στο Δήμο Ωραιοκάστρου⁴¹ η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης από το 2011-2016 συνεδρίασε 11 φορές. Στο Δήμο Αλεξάνδρειας Ημαθίας⁴² το ίδιο διάστημα η Επιτροπή συνήλθε 9 φορές, ενώ 5 φορές αναβλήθηκε η συνεδρίαση λόγω έλλειψης απαρτίας. Από το 2014 έως το 2016 η Επιτροπή δεν συγκέντρωσε ποτέ την απαιτούμενη πλειοψηφία στην πρώτη συνεδρίαση, με αποτέλεσμα να ακολουθεί πάντοτε επαναληπτική και τα θέματα να συζητούνται με

³⁹ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Αμαρουσίου.

<http://www.maroussi.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=271>

⁴⁰ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Ιωαννιτών.

http://www.ioannina.gr/p2/index.php?option=com_myeni&view=myeni&enuid=74&Itemid=116

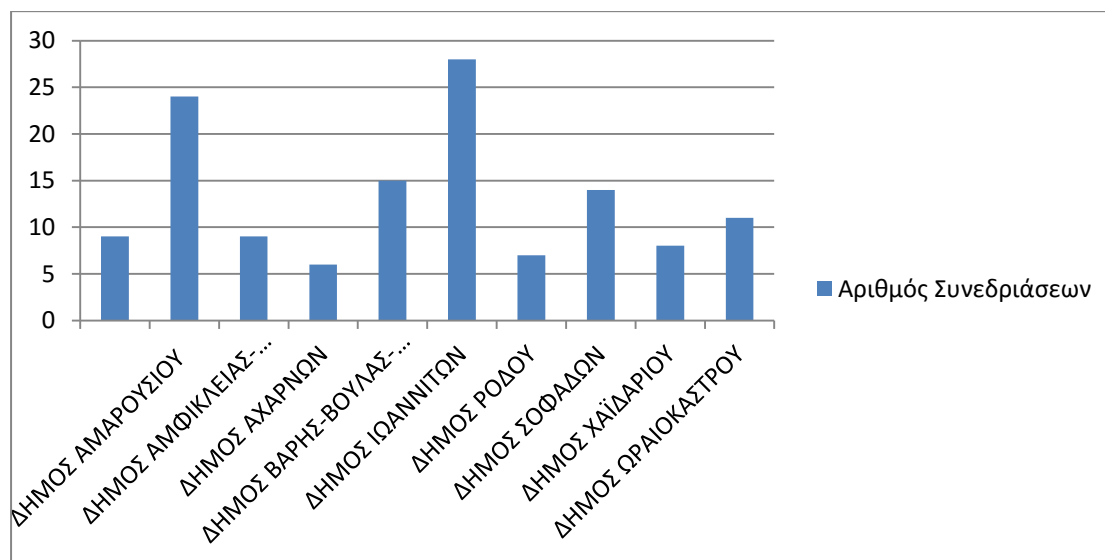
⁴¹ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Ωραιοκάστρου.

<http://www.oraiokastro.gr/index.php/2014-04-09-10-58-48/2014-04-09-11-02-51/synedriaseis-dimotikis-epitropis-diavoylefsis?limitstart=0>

⁴² Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Αλεξάνδρειας Ημαθίας.

<http://alexandria.gr/index.php>

ελάχιστους δημότες. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα (2011-16) στο Δήμο Ρόδου⁴³ η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης συνεδρίασε μόλις 7 φορές, στο Δήμο Αμφίκλειας-Ελάτειας⁴⁴ τα μέλη της Επιτροπής συνήλθαν 9 φορές, στο Δήμο Αχαρνών⁴⁵ συνεδρίασε 6 φορές, στον Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης⁴⁶ 15 φορές, στο Δήμο Χαϊδαρίου⁴⁷ 8 φορές και στο Δήμο Σοφάδων⁴⁸ 14 φορές.

Γ.1 Ενδεικτική απεικόνιση του συνόλου των συνεδριάσεων της Δ.Ε.Δ. σε 10 Δήμους της χώρας (2011-2016)

Καθίσταται σαφές από τα ανωτέρω στοιχεία πως ο ρόλος της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης δεν είναι κατανοητός, τόσο από τις τοπικές κοινωνίες, όσο και από τα μέλη που την απαρτίζουν. Οι συνεδριάσεις κάθε χρόνο είναι ελάχιστες, συνήθως συμμετέχουν ελάχιστα μέλη και περιορίζονται κυρίως στη συζήτηση για τον προϋπολογισμό και το τεχνικό πρόγραμμα. Όλα αυτά δείχνουν την έλλειψη ενημέρωσης των κοινωνιών σχετικά με τη σπουδαιότητα του θεσμού, καθώς και το μειωμένο ενδιαφέρον τόσο από εκείνους που είναι ήδη μέλη της Επιτροπής, όσο και από τους

⁴³ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Ρόδου .
http://www.rhodes.gr/?page_id=1200

⁴⁴ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας.
http://www.dimos-amfiklias-elatias.gr/tracker_diabouleusi_ep

⁴⁵ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Αχαρνών.
<http://www.acharnes.gr/category/content-593-51>

⁴⁶ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης.
<http://www.vvv.gov.gr/index.php/about-the-city/news-releases/epitropes/dimotiki-epitropi-diavoulefsis>

⁴⁷ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Χαϊδαρίου.
<http://www.haidari.gr/Default.aspx?tabid=102&language=el-GR>

⁴⁸ Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Σοφάδων.
<http://sofades.gr/apofaseiscategory/efimerida-ipiresias/epitropi-diavoulefsis/?show=all>

αιρετούς, οι οποίοι δεν λαμβάνουν υπ' όψιν τους την κοινωνία των πολιτών στις αποφάσεις τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: Μελέτη περίπτωσης: Η λειτουργία της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης στο Δήμο Περάματος

Ι. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής από το 2011 έως το 2016

Στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας -κατόπιν αιτήματος- επιτεύχθηκε η πρόσβαση στο αρχείο του Τμήματος Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων, προκειμένου να αποτυπωθεί η λειτουργία του θεσμού στο Δήμο Περάματος. Τα στοιχεία που εδόθησαν περιλαμβάνουν τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου σχετικά με την συγκρότηση της Επιτροπής και τα αποτελέσματα των συνεδριάσεων της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης από το 2011 έως σήμερα.

Στις 16/02/2011 το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης συγκρότησε⁴⁹ για πρώτη φορά τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης αποτελούμενη από 44 μέλη, αφού προηγουμένως κάλεσε με την 265/11-01-2011 πρόσκληση τους φορείς, συλλόγους και οργανώσεις του Δήμου να εκφράσουν εγγράφως τη βούλησή τους έως τις 30/01/2011. Η Επιτροπή συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 08/03/2011, μετά από έγγραφη πρόσκληση του Προέδρου της, για συζήτηση σχετικά με το προσχέδιο του Προϋπολογισμού του Δήμου για το έτος 2011, αλλά αναβλήθηκε λόγω μη απαρτίας. Συγκλήθηκε εκ νέου στις 09/03/2011 με παρουσία μόλις 15 μελών της από τα 44, εξασφαλίζοντας, όμως, τη νόμιμη απαρτία, όπου αποφασίστηκε ομόφωνα⁵⁰ η αποδοχή του προσχεδίου του Προϋπολογισμού του Δήμου. Στις 28/7/2011 το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε να συμπληρώσει⁵¹ τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης με άλλα έξι μέλη, φτάνοντας τα πενήντα, δηλαδή το ανώτατο όριο που ορίζει ο νόμος σε σχέση με τη στελέχυσή της.

Στις 24/01/2012 η Επιτροπή Διαβούλευσης συνήλθε σε τακτική συνεδρίαση, κατόπιν τηλεφωνικής πρόσκλησης του Προέδρου της, για να γνωμοδοτήσει σχετικά με το Τεχνικό Πρόγραμμα του 2012. Η Επιτροπή αποφάσισε ομόφωνα την αποδοχή του Τεχνικού Προγράμματος με την προσθήκη στο κεφάλαιο της οδοποιίας, της επίστρωσης με αντιολισθητικές πλάκες της Σοφ. Βενιζέλου από την οδό Φλέμιγκ έως την Παν. Γιατρίσσης. Στις 16/01/2013 μετά από γραπτή πρόσκληση του Προέδρου της, η Επιτροπή Διαβούλευσης συνήλθε σε τακτική συνεδρίαση, σχετικά με την αποδοχή του Τεχνικού

⁴⁹ Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.: 2436/28-2-2011, Αρ. απόφασης 43

⁵⁰ Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.: 3601/31-03-2011, Αρ. απόφασης 1/2011

⁵¹ Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.: 8396/2-8-2011, Αρ. απόφασης 205

Προγράμματος του Δήμου για το 2013, αλλά αναβλήθηκε λόγω έλλειψης απαρτίας. Δύο ημέρες αργότερα συγκροτήθηκε ξανά με παρόντα τα 11 από τα 50 μέλη της, αποφασίζοντας ομόφωνα⁵² να εισηγηθεί στην Εκτελεστική Επιτροπή του Δήμου την έγκρισή του.

Μετά τη λήξη της θητείας της, αφού δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2,5 έτη, το Δημοτικό Συμβούλιο που συνεδρίασε στις 10/04/2013 αποφάσισε τη συγκρότηση⁵³ της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, η οποία αποτελούνταν από 25 μέλη, το ελάχιστο όριο που προβλέπει ο νομοθέτης. Στις 28/08/2014 μετά από γραπτή πρόσκληση του Προέδρου της, συγκλήθηκε η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης με θέμα τη συζήτηση και λήψη απόφασης για την έγκριση του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου για το 2015. Λόγω μη απαρτίας συνήλθε ξανά μία μέρα αργότερα (29/08/2014), όπου παραβρέθηκαν 6 μέλη της εξασφαλίζοντας τη νόμιμη απαρτία που ορίζει ο νόμος για τη δεύτερη συνεδρίαση έπειτα από αναβολή, αποφασίζοντας ομόφωνα⁵⁴ την αποδοχή του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου.

Η νέα διοίκηση του Δήμου Περάματος στις 08/12/2014 αποφάσισε να συγκροτήσει⁵⁵ Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης αποτελούμενη από 46 μέλη, αφού προηγουμένως προσκάλεσε (17/10/2014) τους φορείς, τους συλλόγους και τις οργανώσεις του Δήμου, που επιθυμούν να συμμετέχουν σε αυτήν. Στις 02/09/2015 συγκλήθηκε η Επιτροπή, όπου γι' ακόμη μια φορά διαπιστώθηκε έλλειψη απαρτίας και επαναλήφθηκε στις 03/09/2015 με παρόντα τα 9 από τα 46 μέλη της. Το θέμα της συνεδρίασης ήταν η έγκριση του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου για το 2016. Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να σημειωθεί πως στα πρακτικά της συνεδρίασης είναι καταγεγραμμένη η παραίτηση⁵⁶ ενός μέλους της Επιτροπής, διότι δεν παρέχεται τεχνική υποστήριξη σε αυτήν, καθώς και γιατί δεν δόθηκε ο απαιτούμενος χρόνος για να επεξεργαστούν τα μέλη της τα οικονομικά δεδομένα. Τελικά, εγκρίθηκε το Τεχνικό Πρόγραμμα με την υπογραφή 5 μελών της Επιτροπής.

Η τελευταία συνεδρίαση της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης πραγματοποιήθηκε στις 30/08/2016, μετά από αναβολή της (29/08/2016) ελλείψει απαρτίας την

⁵² Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.: 1356/515/ 21-01-2013, Αρ. απόφασης 1/2013

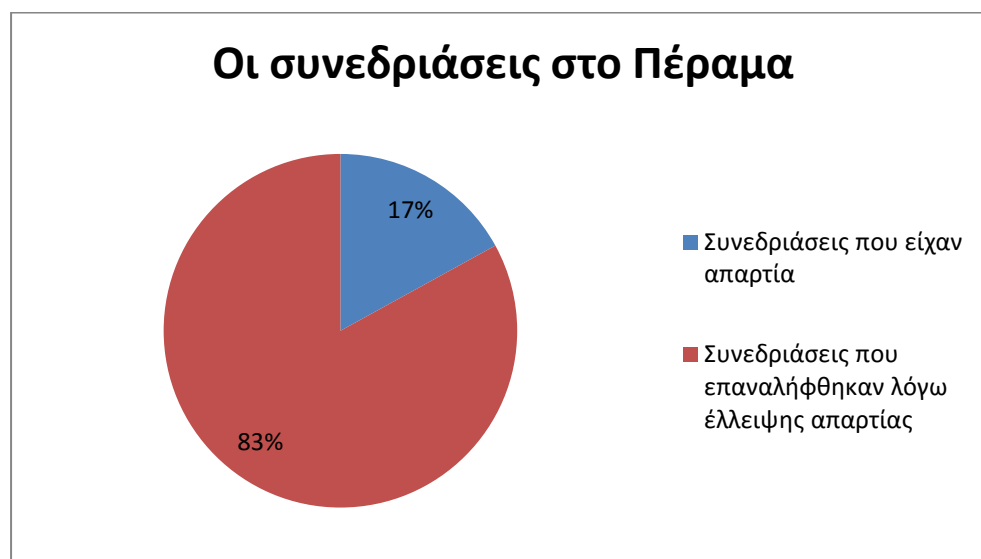
⁵³ Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.:18320/7058/26-7-2013, Αρ. απόφασης 97

⁵⁴ Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.: 20609/8903/01-09-2014, Αρ. απόφασης 1/2014

⁵⁵ Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.: 1298/695/23-01-2015, Αρ. απόφασης 304/2014

⁵⁶ Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.: 16329/8273/07-09-2015, Αρ. απόφασης 1/2015

προηγούμενη μέρα. Με παρόντα μόλις 5 από τα 46 μέλη της αποφάσισε ομόφωνα⁵⁷ την αποδοχή του Τεχνικού Προγράμματος για το έτος 2017.

Αποτελεί κοινό τόπο από τις τοποθετήσεις των συμμετεχόντων στα πρακτικά της Δ.Ε.Δ. πως η διαδικασία είναι απαξιωμένη, ενώ εκλαμβάνεται και ως μία απόπειρα νομιμοποίησης ήδη ειλημμένων αποφάσεων. Αυτός είναι, άλλωστε, και λόγος της ελλιπούς συμμετοχής. Στην πράξη οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται τυπικά, επειδή ορίζονται από το νόμο και μάλιστα μόνο για τον Προϋπολογισμό και το Τεχνικό Πρόγραμμα. Από την άλλη πλευρά, ουδέποτε στα 6 χρόνια λειτουργίας της συζητήθηκε κάποιο θέμα τοπικού ενδιαφέροντος. Με βάση τα παραπάνω, είναι αντιληπτό πως η διαδικασία της διαβούλευσης εξαντλήθηκε στη σύγκλιση της Επιτροπής, χωρίς καμία αλληλεπίδραση είτε πριν τη συνεδρίαση, είτε μετά από αυτήν.

II. Ανασχεδιάζοντας το θεσμό στο Δήμο Περάματος

Οι αιρετοί εκπρόσωποι της πόλης είναι αναγκαίο να αξιολογήσουν την υφιστάμενη λειτουργία της Επιτροπής, το βαθμό συμμετοχής των μελών της, την υποστήριξη της από τους εργαζομένους του Δήμου, το βαθμό της ενημέρωσης των τοπικών φορέων σχετικά με κρίσιμα ζητήματα που συζητούνται στο Δημοτικό συμβούλιο, καθώς και το αν οι προτάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται υπ' όψιν στην τελική απόφαση. Για το βέλτιστο σχεδιασμό της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης καλό θα ήταν να συμμετέχουν στο Δημοτικό Συμβούλιο δημότες εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, τοπικοί φορείς,

⁵⁷ Δήμος Περάματος Αριθ. Πρωτ.: 15605/8790/31-08-2016, Αρ. απόφασης 1/2016

πολιτικά κόμματα, ενώ είναι απαραίτητο να ληφθούν υπ' όψιν καλές πρακτικές από άλλες πόλεις της Ελλάδας, αλλά και του εξωτερικού.

Η διεξαγωγή συζητήσεων σχετικά με τον αποτελεσματικότερο τρόπο συμμετοχής των μελών της Επιτροπής και ο καθορισμός χρονοδιαγράμματος θα οδηγήσουν στον ανασχεδιασμό της διαδικασίας⁵⁸. Έπειτα, με την εισαγωγή των ανασχεδιασμένων διαδικασιών και την παράλληλη διασφάλιση της τήρησης των οργανωτικών αλλαγών, θα είναι εφικτή η τροποποίηση στοιχείων, που κρίθηκαν αρχικά αποτελεσματικά, αλλά εν τοις πράγμασι στάθηκαν τροχοπέδη στη λειτουργία της Επιτροπής.

Παράλληλα, για να είναι αποτελεσματική η διαδικασία υλοποίησης των δράσεων για τον ανασχεδιασμό της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, πρέπει να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που θα διασφαλίζει την υποστήριξη των αλλαγών και θα αμβλύνει την καχυποψία και το φόβο των εμπλεκόμενων μερών. Σε αυτήν την κατεύθυνση είναι εκ των ων ουκ άνευ η εκπαίδευση των εργαζομένων σε διαδικασίες που έως σήμερα δεν εφαρμόζονταν και απαιτούν στοχοπροσήλωση για να γίνουν κατορθωτές.

Η ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών στα ζητήματα που τους απασχολούν και τίθενται στο Δημοτικό Συμβούλιο, καθώς και ο βαθμός υλοποίησης των προτάσεών τους, αποτελούν δύο κορυφαία ζητήματα εφαρμογής των αλλαγών. Από την άλλη πλευρά, η αξιολόγηση των δράσεων εφαρμογής μέσω κατάλληλων δεικτών, θα δώσει τη δυνατότητα σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να αντικαταστήσουν, όπου χρειάζεται και καθίσταται εφικτό, διαδικασίες που θεωρούνται δυσλειτουργικές και μη εφαρμόσιμες, με μεθόδους και τεχνικές που μπορεί να αποδειχθούν περισσότερο αποτελεσματικές.

III. Οι αναγκαίες οργανωτικές αλλαγές

Αποτελεί κοινή διαπίστωση, πως η οποιαδήποτε επιτροπή είναι αδύνατον να λειτουργήσει, εάν δεν υπάρχουν σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της. Επομένως, το κρίσιμότερο βήμα αποτελεί η ίδια η διαδικασία συγκρότησής της, η οποία πρέπει να γίνεται με τρόπο ανοιχτό, στο πνεύμα του νομοθέτη, ώστε να υπάρξει πραγματική

⁵⁸ Δρ Σήφης Πλυμάκης, «Επιχειρησιακό σχέδιο αλλαγής στους ΟΤΑ: Ενδεικτική δομή & κατευθύνσεις», Πανεπιστημιακές σημειώσεις του μαθήματος «Στρατηγικός Προγραμματισμός και Συντονισμός Φορέων Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης», στο πλαίσιο του ΠΜΣ «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

αντιπροσώπευση των πολιτών, με κριτήριο και γνώμονα τη διάθεση τους για συμμετοχή. Ακόμη, πρέπει να διασφαλίζεται πως όλες οι απόψεις θα διατυπώνονται ισότιμα, αφού δίνεται η ευκαιρία να εκφραστούν αντιλήψεις που ενυπάρχουν στην κοινωνία του Περάματος.

Αναμφίβολα, υπάρχουν πολλές μορφές διαβούλευσης που μπορούν να εφαρμοστούν προκειμένου να εμπλακούν όλα τα μέρη, τόσο η τοπική κοινωνία, όσο και το Δημοτικό Συμβούλιο, αλλά και οι υπηρεσίες του Δήμου. Λόγου χάρη, πριν την έναρξη των εργασιών θα ήταν πολύ χρήσιμο να διαμορφωθούν επιτροπές και ομάδες εργασίας, που θα επεξεργάζονται κρίσιμα ζητήματα πριν την επίσημη γνωμοδότηση της Επιτροπής. Αυτές οι ομάδες εργασίας θα ήταν κατάλληλο να στελεχωθούν και με ειδικούς, ανθρώπους που γνωρίζουν άριστα το αντικείμενο συζήτησης, με σκοπό την πληρέστερη ενημέρωση των μελών. Παράλληλα, μέσω ερευνών, μέσω της συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, αλλά και τοπικών δημοψηφισμάτων (διά ζώσης ή διαδικτυακά), η Επιτροπή μπορεί να συλλέγει ιδέες και προτάσεις βελτίωσης των δημοτών και να τις συμπεριλαμβάνει στη γνωμοδότησή της.

Για τον κατάλληλο ανασχεδιασμό της διαδικασίας, προκειμένου να λειτουργήσει η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης στο Πέραμα, είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν κάποιες απαραίτητες ενέργειες. Αρχικά, το Δημοτικό Συμβούλιο, πριν τη στελέχωση της Επιτροπής, θα ήταν ωφέλιμο να ενημερώσει τους φορείς και τους κατοίκους του Δήμου για το αντικείμενο και τους στόχους της διαβούλευσης. Στη συνέχεια, πέρα από τη συγκρότησή της, όπως ορίζει ο νόμος, πρέπει να διασφαλιστεί προσωπικό υποστήριξης της Επιτροπής, καθώς και να εξασφαλιστούν οι απαραίτητοι χώροι.

Έπειτα, πρέπει να αποτυπωθούν οι τοπικές ανάγκες από το Δημοτικό Συμβούλιο, από τους τοπικούς φορείς και από τις καταγγελίες των πολιτών, όπως παρουσιάζονται στο Γραφείο του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης και να ιεραρχηθούν οι προτεραιότητες και η επιλογή των θεμάτων διαβούλευσης. Όλες οι απόψεις των πολιτών, που συμμετέχουν στις προπαρασκευαστικές ομάδες εργασίας, είναι απαραίτητο να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του Δήμου, όπου βάσει αυτών των προτάσεων, δημότες θα έχουν τη δυνατότητα να συμπληρώνουν τις δικές τους παρατηρήσεις.

Χρήσιμο είναι ακόμη, κάθε φορά που θα συγκαλείται η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, να λαμβάνει υπ' όψιν στη γνωμοδότησή της το σύνολο των προτάσεων

που θα προκύπτουν, τόσο από τις θεματικές ομάδες εργασίας, όσο και από το διάλογο που θα αναπτύσσεται στην ιστοσελίδα του Δήμου. Παράλληλα, θα είναι καλό να συνταχθεί μια έκθεση αξιολόγησης της όλης διαδικασίας, ώστε να κριθούν οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότησή της Επιτροπής. Ασφαλώς, τα αποτελέσματα της διαβούλευσης και οι προτάσεις της Επιτροπής επιβάλλεται να κοινοποιηθούν όχι μόνο στο Δημοτικό Συμβούλιο, όπως ορίζει ο νόμος, αλλά επίσης σε μέσα, όπου έχει πρόσβαση η τοπική κοινωνία, όπως σε ιστοσελίδες και τοπικές εφημερίδες.

Συνοψίζοντας, προκειμένου να βελτιωθεί η λειτουργία της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης είναι σημαντικό να υπάρχουν χώροι, όπου οι δημότες θα γνωρίζουν εκ των προτέρων, ώστε να είναι σε θέση να παρακολουθούν τις διαδικασίες. Εξίσου σπουδαίο ρόλο μπορεί να επιτελέσει η ιστοσελίδα της Επιτροπής, η οποία δεν θα πληροφορεί μόνο τους δημότες της περιοχής για τις δράσεις της διαβούλευσης και τα αποτελέσματά της, αλλά θα γίνεται ανάρτηση επώνυμων σχολίων δημοτών, με στόχο τη ροή πληροφοριών τόσο προς την Επιτροπή, όσο και προς το Δήμο. Οι εισηγήσεις των υπηρεσιών προς την Επιτροπή, οι εισηγήσεις των ομάδων εργασίας της Επιτροπής και η τελική γνωμοδότηση της Επιτροπής είναι αναγκαίο να κοινοποιούνται σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

IV. Η εισαγωγή διαδικασιών ηλεκτρονικής διαβούλευσης

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό και υποβοηθητικό για την καλύτερη ενημέρωση των μελών της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, το Δημοτικό Συμβούλιο να υιοθετήσει στο σχετικό κανονισμό λειτουργίας της, διαδικασίες ηλεκτρονικής διαβούλευσης. Με αυτόν τον τρόπο οι δημότες θα είναι σε θέση να υποβάλλουν ρεαλιστικές προτάσεις, αφού θα δύνανται να πληροφορούνται άμεσα και έγκαιρα τις εισηγήσεις των υπηρεσιών για κρίσιμα ζητήματα που αφορούν το Δημοτικό Συμβούλιο και ασφαλώς την ανάλυση των στοιχείων για τη διαμόρφωση του Προϋπολογισμού και του Τεχνικού Προγράμματος.

Δυστυχώς, η τεχνολογική υποδομή του Δήμου Περάματος, καθώς και η έλλειψη προσωπικού εξειδικευμένου πάνω στη λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων, δεν επέτρεψε στην πόλη εδώ και πάνω από δέκα χρόνια να έχει διαμορφωμένη ιστοσελίδα προς ενημέρωση των πολιτών για τις δραστηριότητες του Δήμου, γεγονός που σίγουρα δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες. Μόλις πρόσφατα τέθηκε σε λειτουργία η

νέα ιστοσελίδα www.perama.gr, η οποία είναι σε θέση να φιλοξενήσει τις διαδικασίες ηλεκτρονικής διαβούλευσης, με τη διαχείρισή της από το Τμήμα Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου, το οποίο ούτως ή άλλως στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνει την υποστήριξη της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης.

Η ηλεκτρονική διαβούλευση μπορεί να έχει ένα μέρος ανοιχτό προς τους πολίτες, ώστε να καθίσταται εφικτή η ενημέρωση και κατάθεση των απόψεων τους εν όψει των θεμάτων που συζητούνται στο Δημοτικό Συμβούλιο ή τους απασχολούν και έχουν σχέση με τις αρμοδιότητες του Δήμου. Ταυτόχρονα, είναι δυνατόν να συμπεριλαμβάνει και ένα τμήμα μόνο για τα μέλη της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης. Η ηλεκτρονική διαβούλευση θα δώσει τη δυνατότητα στους πολίτες και κυρίως στους νεότερους, να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, θα ενισχυθεί με αυτόν τον τρόπο η διαφάνεια των διαδικασιών και κατ' επέκτασιν η δημοκρατική λειτουργία του Δήμου.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες με την αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, είναι εφικτό οι συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου να πραγματοποιούνται σε ζωντανή μετάδοση μέσω της ιστοσελίδας του Δήμου, να γίνεται ηλεκτρονικά η υποβολή αιτήσεων και πιστοποιητικών από τους δημότες και τις επιχειρήσεις, ενώ θα μπορούσε να λειτουργήσει ένα φόρουμ ηλεκτρονικής διαχείρισης σχολίων από τους πολίτες, με τα στελέχη του Δήμου να απαντούν στα ζητήματα που επισημαίνονται.

Σημαντικός στόχος εκσυγχρονισμού για τη βέλτιστη παροχή υπηρεσιών στους δημότες αποτελεί η αξιοποίηση όλων των επιπέδων των ηλεκτρονικών υπηρεσιών⁵⁹, ανάλογα με το βαθμό στελέχωσης κάθε υπηρεσίας και την εξοικείωσή της με τις ηλεκτρονικές διαδικασίες. Μία καλή πρακτική ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, που μπορεί να αποτελέσει πρότυπο λειτουργίας για το Δήμο Περάματος, είναι η διαδικασία ηλεκτρονικής διαβούλευσης που πραγματοποιεί ο Δήμος Τρικκαίων⁶⁰

⁵⁹Σύμφωνα με το Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας & Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Συναλλαγών <http://www.e-gif.gov.gr/portal/pls/portal/docs/211041.PDF> τα τέσσερα επίπεδα ηλεκτρονικών υπηρεσιών είναι τα εξής: 1. Πληροφόρηση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, 2. Αλληλεπίδραση με τις υπηρεσίες, 3. Αμφίδρομη Αλληλεπίδραση, και 4. Συναλλαγή (δυνατότητα διεκπεραίωσης αιτημάτων).

⁶⁰Η διαδικασία σύμφωνα με την επίσημη σελίδα της ηλεκτρονικής διαβούλευσης του Δήμου Τρικκαίων <http://www.symmetoxi.eu/index.php/e-dialogos.html> είναι η εξής: 1. Το Δημοτικό Συμβούλιο προτείνει θέματα για διαβούλευση. 2. Οι πολίτες μέσω e-ψηφοφορίας επιλέγουν τα θέματα της διαβούλευσης. 3.

Είναι γεγονός, πως πολλοί δημότες είτε επειδή δεν είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, είτε λόγω οικονομικών δυσκολιών, δεν είναι σε θέση να παρακολουθούν διαδικασίες μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή. Επομένως, σε συνδυασμό με την ηλεκτρονική διαβούλευση, μπορούν να επιλεγούν κι άλλες μέθοδοι αποτύπωσης της κοινής γνώμης και ιδιαίτερα των πολιτών που δεν είναι μέλη της Επιτροπής, όπως έρευνες με ερωτηματολόγια, τοπικές δημοσκοπήσεις και συνελεύσεις κατοίκων.

V. Τα πολλαπλά οφέλη της συμμετοχικότητας στην επίτευξη κοινών στόχων

Ο τρόπος που διεξάγεται η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, με την έλλειψη απαρτίας στο σύνολο των συνεδριάσεων, με την τυπική λήψη των ομόφωνων αποφάσεων από τα ελάχιστα μέλη που την παρακολουθούν κάθε φορά, χωρίς ενημέρωση των ζητημάτων εκ των προτέρων και χωρίς ουσιαστικό διάλογο, δεν επιτρέπει τη διεξαγωγή συμπερασμάτων για τη χρησιμότητά της, αφού δεν επιτελεί σε καμία περίπτωση τον θεσμικό της ρόλο.

Παράλληλα, είναι εξαιρετικά δύσκολο για το σύνολο των δημοτών να είναι ανά πάσα στιγμή και για κάθε θέμα πλήρως ενημερωμένοι. Αντιθέτως μάλιστα, είναι σύνηθες η μεγάλη πλειοψηφία των δημοτών να αγνοεί ακόμα και βασικά στοιχεία σχετικά με τα ζητήματα που απασχολούν τον κάθε Δήμο, για τα οποία απαιτείται να ληφθούν αποφάσεις. Συνεπώς, είναι λογικό επακόλουθο οι ελλιπώς ενημερωμένοι πολίτες να αδυνατούν εν τοις πράγμασι να συμμετάσχουν ουσιαστικά στη διαβούλευση των ζητημάτων, ακόμα και στην περίπτωση που μία τέτοια διαβούλευση πραγματοποιείται τυπικά, εφόσον δεν γνωρίζουν εις βάθος τις λεπτομέρειες των ζητημάτων.

Η τυπική λειτουργία, λοιπόν, της Επιτροπής και η ανυπαρξία της ηλεκτρονικής διαβούλευσης -που εμπλέκει ακόμα μεγαλύτερο τμήμα των πολιτών- έχει ως αποτέλεσμα το Δημοτικό Συμβούλιο να μην γνωρίζει, εάν οι προτεραιότητες που τίθενται ικανοποιούν τις τοπικές ανάγκες. Επιπλέον, η τοπική κοινωνία δεν είναι σε θέση να

Δημιουργείται φόρουμ διαλόγου για κάθε θέμα που έχει επιλεγεί, στο οποίο συμμετέχουν οι πολίτες. 4. Συντάσσεται έκθεση συζήτησης από το Συντονιστή του φόρουμ. 5. Οι πολίτες τοποθετούνται στα θέματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του ηλεκτρονικού διαλόγου μέσω e-ψηφοφορίας. 6. Συντάσσεται έκθεση αποτελεσμάτων από τον Συντονιστή. 7. Το Δημοτικό Συμβούλιο συζητάει και αποφασίζει λαμβάνοντας υπόψη τις εκθέσεις που προέκυψαν από τη Διαβούλευση. Η σύσκεψη του Δημοτικού Συμβουλίου γίνεται παρουσία του «Ηλεκτρονικού Διαμεσολαβητή του Πολίτη», στον οποίο μπορούν οι πολίτες να στείλουν σχόλια, παρατηρήσεις και ερωτήσεις, τις οποίες αυτός με τη σειρά του καταθέτει στο Δημοτικό Συμβούλιο.

ανατροφοδοτεί με απόψεις και προτάσεις για την βέλτιστη αντιμετώπιση των ζητημάτων που την απασχολούν.

Θα μπορούσαμε ενδεικτικά να αναφέρουμε μερικά από τα θέματα που απασχολούν τους δημότες, σύμφωνα και με τα αιτήματα που θέτουν στο Δημοτικό Συμβούλιο και αφορούν τομείς όπως: η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, οι χρήσεις γης, η καταπολέμηση της ανεργίας μέσω προγραμμάτων απασχόλησης του Δήμου, οι πρωτοβάθμιες υπηρεσίες Υγείας και Πρόνοιας, ζητήματα που αφορούν τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τη νεολαία, καθώς και για τους πρόσφυγες πολέμου που φιλοξενεί η πόλη στο στρατόπεδο «Στεφανάκη».

Η διαλογική συζήτηση όλων των εμπλεκόμενων μερών για τη λήψη μίας απόφασης είναι δυνατό να δημιουργήσει ένα κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Επιπλέον, το Δημοτικό Συμβούλιο θα είναι σε θέση να αξιοποιήσει την εμπειρία και την γνώση των πολιτών, ενώ οι δημότες έχοντας υπ' όψιν την πραγματική απεικόνιση των ζητημάτων θα μπορούν να συμβάλλουν με ρεαλιστικές προτάσεις, απομακρυνόμενοι από τη στείρα κριτική και την απάθεια. Η συλλογή δεδομένων και ιδεών θα συνέβαλλε στη διαμόρφωση σταδιακά μιας διαφορετικής κουλτούρας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή και την ανάπτυξη της συναντίληψης απέναντι στα κορυφαία ζητήματα και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο Δήμος.

VI. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των οργανωτικών αλλαγών

Η αξιολόγηση της διαδικασίας που τελικά θα επιλεγεί να υλοποιηθεί είναι δυνατόν να περιλαμβάνει τομείς όπως: ο αριθμός των θεμάτων που συζητήθηκαν, το ποσοστό αποδοχής των γνωμοδοτήσεων της Επιτροπής, ο αριθμός των μελών που συμμετέχουν κατά μέσο όρο σε κάθε συνεδρίαση, καθώς και ο βαθμός συμμετοχής των πολιτών στην ηλεκτρονική σελίδα της διαβούλευσης. Εύλογα, οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία της διαβούλευσης ενθαρρύνονται ή αποθαρρύνονται ανάλογα με το βαθμό που ενσωματώθηκε ή χρησιμοποιήθηκε η πληροφόρηση που έδωσαν προς το Δημοτικό Συμβούλιο.

Ως ένας δείκτης αποδοτικότητας της διαβούλευσης θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ο τρόπος με τον οποίο παρέχεται η ενημέρωση στους πολίτες, καθώς υπάρχει ο κίνδυνος ο όγκος των πληροφοριών, αφενός να δυσχεραίνει την κατανόηση των ζητημάτων κι

αφετέρου να αυξάνει το κόστος. Αναμφίβολα, η συμμετοχή των μελών στην Επιτροπή και η ποιότητα των προτάσεών τους, αποτελούν ενδεικτικούς δείκτες της αποτελεσματικότητας της διαβούλευσης. Όσο περισσότερο, επομένως, συμμετέχουν τα μέλη στην Επιτροπή και ενσωματώνονται οι προτάσεις τους στις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι η διαδικασία που προάγει τη διαφάνεια και τον δημοκρατικό τρόπο λήψης των αποφάσεων.

Παράλληλα, ποιοτικοί δείκτες, όπως η εκπροσώπηση των απόψεων όλων των πολιτών, η ενημέρωση του Δήμου για τον τρόπο με τον οποίο αξιολογούνται και ενσωματώνονται οι απόψεις, καθώς και ποσοτικοί δείκτες που αποκαλύπτουν π.χ. τον χρόνο πραγματοποίησης της κάθε διαβούλευσης, τον αριθμό των συνεδριάσεων και τον αριθμό των διατυπωμένων απόψεων, είναι αναγκαίο να ληφθούν υπ' όψιν κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της Επιτροπής.

Η αξιολόγηση της διαδικασίας προτείνεται να πραγματοποιείται κάθε δύομιση χρόνια, διά της συμμετοχής ειδικών εγνωσμένου κύρους, οι οποίοι άλλοτε διατηρούν και άλλοτε όχι σχέση εργασίας με το Δήμο Περάματος. Επίσης τα τμήματα της δημοτικής διοίκησης, των οποίων οι αποφάσεις υπόκεινται σε διαδικασίες διαβούλευσης, μπορούν να καταρτίζουν και να καταθέτουν μία ετήσια έκθεση στο Δημοτικό Συμβούλιο με τα συμπεράσματά τους κατά τη διάρκεια του έτους.

Επιπλέον, τα εμπλεκόμενα πρόσωπα της Επιτροπής είναι σημαντικό να συμμετέχουν με έναν τρόπο που θα ανταποκρίνεται στο θεσμικό της ρόλο. Το Δημοτικό Συμβούλιο πρέπει να την στελεχώσει με έμπειρους εργαζόμενους που έχουν ικανότητες οργάνωσης γραφείου, επικοινωνίας, χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή, αλλά και διαχείρισης υλικού. Επίσης, οι συντονιστές των συνεδριάσεων είναι αναγκαίο να έχουν εμπειρία στην αντιμετώπιση συγκρουσιακών καταστάσεων και στη διαμεσολάβηση.

Παράλληλα, η ανάπτυξη της διαβούλευσης θα καταστήσει τις αποφάσεις του Δήμου περισσότερο συνεκτικές και διαθέσιμες σε δημόσιο διάλογο αλλά και τροποποίηση. Αυτό βέβαια αποτελεί μία λογική συνέπεια, καθώς με το να τίθενται οι αποφάσεις και ο σχεδιασμός σε δημόσιο διάλογο, θα ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ του Δήμου Περάματος και των δημοτών του, ενώ παράλληλα θα επιτευχθεί η αποδοχή των ανωτέρω σχεδιασμών από τους πολίτες.

Βάσει των ανωτέρω είναι σαφές πως με τον ανασχεδιασμό της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης ο Δήμος του Περάματος δεν θα αρκестεί μόνο στην τυπική πρόβλεψη μίας διαδικασίας, αλλά θα επιδιώξει την ουσιαστική συμβολή της στη διαμόρφωση των δημοτικών αποφάσεων, παρέχοντας έναν σαφή κανονισμό λειτουργίας που θα δίνει τη δυνατότητα επίτευξης μίας διαβούλευσης υψηλής ποιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: Καλές πρακτικές στον Καναδά: Η λειτουργία των θεσμών στο Δήμο του Μόντρεαλ

Ι. Ο Δημοτικός Συνήγορος & η Χάρτα δικαιωμάτων του Μόντρεαλ: Συνέντευξη με τη Johanne Savard

Αναντίρρητα, είναι εξαιρετικά δυσχερής μία προσπάθεια θεωρητικής και ακαδημαϊκής μόνο προσέγγισης και διερεύνησης του θεσμού, χωρίς την παρουσίαση παραδειγμάτων βέλτιστης λειτουργίας του σε συνθήκες πραγματικότητας. Συνεπώς, για την πληρότητα της έρευνας, ιδιαίτερης σημασίας κρίνεται η μελέτη της περίπτωσης του θεσμού του Δημοτικού Συνηγόρου του Μόντρεαλ, καθώς η πολυετής, αδιάκοπη και υψηλής ποιότητας λειτουργία του τον καθιστά έναν εκ των πλέον πετυχημένων παραδειγμάτων επιτυχούς εφαρμογής της διαμεσολάβησης μεταξύ των δημοτικών υπηρεσιών και των πολιτών παγκοσμίως.

Εν πρώτοις, ο Δημοτικός Συνήγορος του Μόντρεαλ εκλέγεται από μία απαιτούμενη πλειοψηφία δύο τρίτων (2/3) των δημοτικών συμβούλων του Δημοτικού Συμβουλίου του Μόντρεαλ. Η τωρινή Συνήγορος είναι η κυρία Johanne Savard, η οποία ανέλαβε καθήκοντα το 2003, ενώ η θητεία της ανανεώθηκε ομόφωνα το 2007 από το Δημοτικό Συμβούλιο. Βάσει του νόμου, Δημοτικός Συνήγορος δεν δύναται να εκλεγεί αιρετός του Μόντρεαλ ή πρόσωπο που διατηρεί άμεση ή έμμεση συμβατική σχέση με το Δήμο. Ο χαρακτήρας του θεσμού του Συνηγόρου είναι ανεξάρτητος και μη πολιτικός, διαθέτοντας υψηλό βαθμό αυτονομίας σε σχέση με την οργάνωση του γραφείου, τη διαδικασία διαχείρισης των καταγγελιών και τις προτάσεις (recommendations) που θέτει προς το Δημοτικό Συμβούλιο⁶¹.

Η αρμοδιότητα του Δημοτικού Συνηγόρου εκτείνεται σε ζητήματα που σχετίζονται με τις υποχρεώσεις του Δήμου του Μόντρεαλ. Δύναται να παρεμβαίνει οποτεδήποτε πιστεύει κατά εύλογη κρίση πως ένα πρόσωπο ή ομάδα προσώπων έχει υποστεί ή πρόκειται να υποστεί βλάβη λόγω απόφασης, πράξης ή παράλειψης της κεντρικής διοίκησης του Δήμου του Μόντρεαλ, των δημοτικών υπηρεσιών ή των δημοτικών επιχειρήσεων. Επιπροσθέτως, η αρμοδιότητα του Συνηγόρου εκτείνεται σε περιπτώσεις όπου η πράξη ή παράλειψη προήλθε από πρόσωπα που λειτουργούν ως αντιπρόσωποι ή προστηθέντες

⁶¹ C-19 - Cities and Towns Act: Division XI.1 Municipal Ombudsman, Νόμος Επαρχίας Québec

του Δήμου. Ωστόσο, δεν διαθέτει οποιαδήποτε αρμοδιότητα παρέμβασης σε ζητήματα που αφορούν εργασιακές σχέσεις, καθώς και σε πράξεις ή συμπεριφορά αιρετών, η οποία δεν θίγει συγκεκριμένο δημότη.

Στο τμήμα των αρμοδιοτήτων του Δημοτικού Συνηγούρου, παρατηρούμε μία *sui generis* περίπτωση αρμοδιότητας, η οποία αφορά τη «Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων του Μόντρεαλ» (“The Montréal Charter of Rights and Responsibilities”)⁶². Πράγματι, ο θεσμός ενός Δημοτικού Συνηγούρου, ή του Συνηγούρου εν γένει, λειτουργεί ως μια διαμεσολαβητική επέμβαση σε διενέξεις μεταξύ των δημοτών και των υπηρεσιών ενός Δήμου, προκειμένου αυτές να επιλυθούν εξωδικαστικά προτού ασκηθούν δικαστικώς οι αξιώσεις εναντίον του Δήμου. Εντούτοις, στην περίπτωση της Χάρτας του Μόντρεαλ ο Δημοτικός Συνηγός δεν αποτελεί απλώς έναν σταθμό εσχάτης καταφυγής πριν τα πολιτειακά δικαστήρια, αλλά αντιθέτως αποτελεί το μοναδικό όργανο στο οποίο μπορεί να καταφύγει ένας δημότης σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων του που προβλέπονται στη Χάρτα. Συνεπώς, βρισκόμαστε ενώπιον μίας μοναδικής περίπτωσης όπου ο Δημοτικός Συνηγός συνιστά ταυτόχρονα το πρώτο και το τελευταίο δημόσιο όργανο στο οποίο μπορεί να απευθυνθεί ένας δημότης σε περίπτωση προσβολής δικαιωμάτων του.

Ο Χάρτης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του Μόντρεαλ απαρτίζεται από διατάξεις που περικλείουν τις αρχές της δικαιοσύνης, της ισότητας, της δημοκρατίας και της διαφάνειας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης, με γνώμονα την προάσπιση της αξίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Πηγή έμπνευσης για τον Χάρτη είναι οι διακηρύξεις σχετικές με την αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Ουσιαστικά, αποτελεί έναν καινοτόμο κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ των δημοτών και του Δήμου, καθιερώνει την προσέγγιση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του καθενός ως μία ενότητα, ενώ εκφράζει και μία ρητή δέσμευση από την πλευρά της Διοίκησης, των υπηρεσιών και του προσωπικού του Δήμου για διαρκή αναβάθμιση των δημοτικών υπηρεσιών.

Ειδικότερα, οι σημαντικότερες εκ των διατάξεών του είναι μεταξύ άλλων η πρόσβαση των δημοτών στον οικονομικό απολογισμό και του προϋπολογισμού του Δήμου (άρθρο

⁶² Montreal Charter of Rights and Responsibilities, έναρξη ισχύος 1/1/2006 με απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου του Μόντρεαλ στις 22/06/2005, (Αναθεώρηση 21/11/2011)

16), η προώθηση της εκπροσώπησης των γυναικών, των αυτοχθόνων, των μειονοτήτων και των νέων στα συμβουλευτικά και αποφασιστικά όργανα (άρθρο 16), η σχεδίαση της ανανέωσης των δημοτικών υπαλλήλων σε πλαίσιο που να λαμβάνει υπόψη της ποικιλότητα του πληθυσμού του Μόντρεαλ και ιδίως τους νέους (άρθρο 16) η παροχή προσωρινής στέγης σε άστεγους πολίτες εφόσον το ζητούν (άρθρο 17), η διασφάλιση της πρόσβασης από οικονομικής απόψεως όλων σε χώρους διάδοσης πολιτισμού και τέχνης (άρθρο 20), η παροχή από τον Δήμο υψηλής ποιότητας πάρκων και εγκαταστάσεων για ψυχαγωγία και αθλητισμό (άρθρο 22), καθώς η λήψη θετικών μέτρων και η θέσπιση ελεγκτικών διαδικασιών σε σχέση με την μείωση των θορύβων προερχόμενων εκ της κυκλοφορίας.

Ωστόσο, η καινοτομία δεν εδράζεται μόνο στη λειτουργική φύση του χάρτη, αλλά και στην εφαρμογή του. Ο Δημοτικός Συνήγορος του Μόντρεαλ χαρακτηρίζεται ως «προστάτης» (guardian) του Χάρτη και αναλαμβάνει την επίλυση διαφορών που προκύπτουν από τη μη ομαλή τήρηση και εφαρμογή του περιεχομένου του. Κάθε δημότης δύναται να προβεί σε καταγγελία ενώπιον του Δημοτικού Συνηγόρου εφόσον θεωρεί ότι υπήρξε προσβολή των δικαιωμάτων του, όπως αυτά καθορίζονται στο Χάρτη (άρθρο 32). Ο Δημοτικός Συνήγορος προβαίνει στη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τα παράπονα των δημοτών που βασίζονται στο Χάρτη (άρθρο 33), ακόμη και στην περίπτωση που αφορούν απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου (άρθρο 35). Έπειτα, στην περίπτωση που κατά την εύλογη κρίση του Συνηγόρου η καταγγελία του Δημότη είναι παραδεκτή και βάσιμη, έχει τη δυνατότητα να προβεί σε διαμεσολάβηση και στην κατάθεση προτάσεων λύσης της διαφοράς, βάσει των διατάξεων του Χάρτη (άρθρο 37), οι οποίες μάλιστα οφείλουν να είναι επαρκώς σαφείς και εξειδικευμένες και όχι αόριστες (άρθρο 39). Σε σχέση με τις πραγματικές περιπτώσεις που αφορούν το Χάρτη, κατά τη διάρκεια του 2015 το 28.75% των ερευνών που πραγματοποιήθηκαν (46 σε σύνολο 204) σχετιζόνταν με το Χάρτη⁶³.

⁶³ Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση της κας Johanne Savard “Omdudsmen de Montreal, 2015 Annual Report: A Beacon in the City”, 2016 σελ. 43, το ίδιο έτος, 37 υποθέσεις με περιεχόμενο «παραβιάσεις του Χάρτη» βρίσκονταν σε εξέλιξη, ενώ ο μέσος όρος των τελευταίων δέκα ετών (2006-2015) των συνολικών υποθέσεων περιελάμβανε κατά 25.1% υποθέσεις σχετικά με τον Χάρτη. Ο μέσος όρος ημερών για τις καταγγελίες του 2015, από τη στιγμή της λήψης της καταγγελίας μέχρι την επίλυση του ζητήματος ήταν 38.21 εργάσιμες μέρες το 2015. Ωστόσο, αν υπολογίσουμε καταγγελίες που υπεβλήθησαν ήδη από το 2014 ή νωρίτερα και επιλύθηκαν το 2015, ο αριθμός ημερών ανεβαίνει στις 168.33 εργάσιμες ημέρες. Σε σχέση με το φύλο των προσώπων, οι υποθέσεις του Χάρτη αφορούσαν κατά 58.82% (20) άνδρες και κατά 41.18% γυναίκες (14) το 2015. Από την άλλη πλευρά, την πλειονότητα αποτελούσαν άτομα ηλικίας 51-64 ετών με ποσοστό 32.35%.

Μία ακόμη τομή στις αρμοδιότητες του Δημοτικού Συνηγόρου εισάγει το άρθρο 40 του Χάρτη, το οποίο προβλέπει την αυτεπάγγελτη πρωτοβουλία του Συνηγόρου με αντικείμενο την έρευνα παραβίασης δικαιώματος ή δικαιωμάτων δημοτών που προστατεύονται από το Χάρτη. Μάλιστα, η αρμοδιότητα αυτή υφίσταται χωρίς την προϋπόθεση υποβολής προηγούμενης καταγγελίας εκ μέρους του δημότη που θίγεται. Είναι γεγονός πως σε πλείονες των περιπτώσεων οι δημότες που ανήκουν σε ευάλωτες και αδύναμες κοινωνικές ομάδες δεν προβαίνουν σε καταγγελίες όταν τα δικαιώματά τους θίγονται από ενέργειες των Δήμων. Εξ αυτού του λόγου η αρμοδιότητα αυτή του Συνηγόρου κρίνεται καθοριστικής σημασίας, καθώς σε τέτοιου είδους περιπτώσεις η ευχέρεια έρευνας που παρέχεται δίχως την προϋπόθεση καταγγελίας δίνει την ευκαιρία να αναδεικνύονται υποθέσεις που θα παρέμεναν στην αφάνεια.

Σε σύγκριση με την ελληνική πραγματικότητα, το άρθρο 77 του «Καλλικράτη» δεν προβλέπει αντίστοιχη αρμοδιότητα για τον Δημοτικό Συμπαραστάτη, προβλέποντας πως η θεσμική αρμοδιότητα του Συμπαραστάτη εκκινεί αφότου δεχθεί «καταγγελίες άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων», όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3 του άρθρου. Τέτοιου είδους αρμοδιότητα δεν μπορεί να συναχθεί ούτε από την παράγραφο 5, το οποίο προβλέπει τις ειδικές προτάσεις του Συμπαραστάτη που αφορούν «προβλήματα κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει». Πρώτον, διότι η αντίστοιχη αρμοδιότητα από τον Χάρτη αναφέρεται σε αρμοδιότητα έρευνας και διαμεσολάβησης επί συγκεκριμένης περιπτώσεως Δημότη και όχι απλά σε ειδική πρόταση έπειτα από διαπίστωση γενικώς υπέρβου κακοδιοίκησης στο Δήμο. Δεύτερον, ο Χάρτης δίνει την ευχέρεια αυτεπάγγελτου ελέγχου στην περίπτωση προσβολής συγκεκριμένου ατομικού δικαιώματος του δημότη από τον Δήμο, ενώ αντιθέτως το άρθρο 77 παρ. 5 του Καλλικράτη αναφέρεται σε «πρόταση βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης» διά της εξάλειψης προβλημάτων κακοδιοίκησης. Συνεπώς, η νομική φύση και το περιεχόμενο των δύο αρμοδιοτήτων, μολονότι έχει ορισμένα επάλληλα σημεία, εντούτοις δεν πρέπει να συγχέεται.

Η Δημοτική Συνήγορος του Μόντρεαλ βρέθηκε στο επίκεντρο αυτού του *sui generis* μηχανισμού καθόλη τη διάρκεια της θητείας της, καθώς ο Χάρτης τέθηκε σε εφαρμογή το 2006, τρία χρόνια μετά την πρώτη εκλογή της. Η κυρία Savard μου έθεσε υπ' όψιν τη σημαντικότητα του Χάρτη και μου ανέλυσε τις βασικές πτυχές του στη συνάντησή μας στο Γραφείο της στο Μόντρεαλ τον Σεπτέμβριο του 2016 για τις ανάγκες της παρούσας

εργασίας. Αναλυτικά, η συνέντευξη με τη Συνήγορο του Μόντρεαλ παρατίθεται αυτούσια στα αγγλικά στο Παράρτημα Β.

Η Συνήγορος τονίζει πως λόγω της ιδιαίτερης φύσης αλλά και εξαιρετικού χαρακτήρα του Χάρτη, είναι εξαιρετικά δυσχερής ο εντοπισμός και η σύνδεση μίας καταγγελίας με τις διατάξεις του. Έτσι, απαιτείται πάντοτε επιπλέον ενδελεχής έρευνα σε μία υπόθεση προκειμένου να επιβεβαιωθεί και να διασφαλιστεί ότι όντως πράγματι πρόκειται για μία παραβίαση υποχρεώσεων οργάνων του Δήμου συνδεδεμένη με το Χάρτη. Βέβαια ο οποιοσδήποτε δύναται να επικαλεστεί παραβίαση των δικαιωμάτων του που απορρέουν από το Χάρτη. Ωστόσο, η ιδιάζουσα κανονιστική υφή του Χάρτη επιβάλλει τη σιγουριά από πλευράς του Συνηγόρου για τη σύνδεση έτσι ώστε να προχωρήσει στην υπαγωγή μίας υπόθεσης σε αυτόν.

Επιπλέον, υπογραμμίζεται πως η μόνη δίοδος εφαρμογής του Χάρτη στην πράξη είναι διά μέσου του Συνηγόρου, δεσμεύοντας έτσι όλους τους αιρετούς και τα διοικητικά όργανα του Δήμου. Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι το γεγονός πως σύμφωνα με τη Συνήγορο η Διοίκηση σέβεται και υλοποιεί με ταχύτητα τις προτεινόμενες λύσεις του Γραφείου Συνηγόρου, όταν έχει βεβαιωθεί παραβίαση υποχρέωσης προκύπτουσα από τον Χάρτη από την πλευρά της. Μολονότι η ταχύτητα και η εγρήγορση αυτή δεν παρατηρείται πάντοτε, εντούτοις η συνολική εικόνα είναι εκείνη ενός Δήμου που αντιμετωπίζει τα παράπονα με σεβασμό προς τον πολίτη, συνεργαζόμενος με το Γραφείο για τη βέλτιστη δυνατή λύση.

Παράλληλα, σε ένα μεγάλο εύρος υποθέσεων η Συνήγορος δεν αρκείται απλά στη διαμεσολάβηση, αλλά πραγματοποιεί follow-up έρευνες και επεμβάσεις έτσι ώστε να διασφαλίζει την τήρηση των προτάσεων και τη συνέχιση του σεβασμού στην εφαρμογή του Χάρτη. Τέλος, ίσως η πιο σημαντική ενέργεια για την επιτυχή εφαρμογή της Χάρτας δεν είναι απλά η κατασταλτική επέμβαση σε περίπτωση παραβίασης, αλλά η πρόληψη. Γι' αυτό το λόγο το Γραφείο του Συνηγόρου του Μόντρεαλ προληπτικά επεμβαίνει στους σχεδιασμούς της πόλης έτσι ώστε οι κατευθυντήριες γραμμές, τα δικαιώματα και οι ανάγκες των πολιτών, όπως περιγράφονται στο Χάρτη, να λαμβάνονται υπ' όψιν κατά την εκκίνηση των σχεδιασμών της πόλης.

II. Μηχανισμοί Συμμετοχικής Δημοκρατίας

Η διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης είναι πολύ διαδεδομένη, τόσο σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και στις ΗΠΑ, στον Καναδά και στην Αυστραλία. Οι πολίτες συμμετέχουν στη διαμόρφωση νόμων και πολιτικών, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης τους στους δημοκρατικούς θεσμούς⁶⁴.

Μία εκ των πλέον σημαντικών προσπαθειών ουσιαστικής και αποδοτικής λειτουργίας του θεσμού της διαβούλευσης με την κοινωνία των πολιτών στο πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης, ανευρίσκεται στον Δήμο του Μόντρεαλ της Περιφέρειας Κεμπέκ του Καναδά⁶⁵. Το Μόντρεαλ προχώρησε σε αυτή την κίνηση, έχοντας ως στόχο την υλοποίηση του θεσμικού πλαισίου μίας συμμετοχικής δημοκρατίας. Μάλιστα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις: «Το Μόντρεαλ αναγνωρίζει το θεμελιώδες δικαίωμα των δημοτών να δύνανται να επηρεάζουν τις αποφάσεις που επιδρούν στη ζωή τους, καθώς και να συμμετέχουν στην ανάπτυξη της κοινότητάς τους». Συνεπώς, έχοντας επιλέξει να τοποθετήσει τους δημότες στον πυρήνα των σχεδιασμών και δραστηριοτήτων της, η πόλη δημιούργησε ένα εργαλείο προκειμένου να μπορεί να κατανοήσει καλύτερα τις προσδοκίες και τις ανησυχίες τους.

Επιπλέον, στην πολιτική διαβούλευσης της πόλης του Μόντρεαλ ανιχνεύουμε το εξής. Η κουλτούρα συμμετοχικής δημοκρατίας που ενυπάρχει στο Δήμο δεν αφορά μόνο τις περιπτώσεις, όπου εκ του νόμου ή βάσει ενός κανονισμού ορισμένα ζητήματα τίθενται σε μιας μορφής δημόσια διαβούλευση. Αντιθέτως, αποτελεί μία παράδοση εκ μέρους των αιρετών να δίνουν ευκαιρίες συμμετοχής και διαλόγου με τους δημότες, θέτοντας προς δημόσια διαβούλευση σημαντικά ζητήματα της πόλης.

Ο Δήμος του Μόντρεαλ προς υλοποίηση των στόχων που έχει θέσει, προχώρησε στην εφαρμογή συγκεκριμένων πρακτικών σε τρεις κύριους τομείς - ή «πυλώνες», όπως

⁶⁴ “Background Document on Public Consultation”, σελ. 7
<https://www.oecd.org/mena/governance/36785341.pdf>

⁶⁵ “THE CHALLENGE OF PARTICIPATION MONTRÉAL’S PUBLIC CONSULTATION AND PARTICIPATION POLICY”
http://ville.montreal.qc.ca/pls/portal/docs/PAGE/GUIDE_CONSULTATION_EN/MEDIA/DOCUMENTS/consultation_participation_en.pdf

χαρακτηρίζονται - συμμετοχικής δημοκρατίας. Ειδικότερα, η διαβούλευση απαρτίζεται από τους τομείς της «Πληροφόρησης», της «Διαβούλευσης» και της «Συμμετοχής». Επιπροσθέτως, καίριας σημασίας ρόλο για την επίτευξη των ανωτέρω διαδραματίζουν μηχανισμοί «Υποστήριξης», που πραγματοποιούν εκπαιδευτικές συνεδρίες με αντικείμενο τη δημόσια διαβούλευση και συμμετοχή σε αιρετούς και δημοτικούς υπαλλήλους, οι οποίοι έρχονται σε άμεση επαφή με δημότες, καθώς και μηχανισμοί «Αποτίμησης και Αξιολόγησης», έτσι ώστε σε περιοδικά διαστήματα να εκτιμάται η αποτελεσματικότητα των υπαρχόντων θεσμικών δομών που εκπληρώνουν τις λειτουργίες των τριών «πυλώνων».

Επιπροσθέτως, απαραίτητη προϋπόθεση για την ουσιαστική λειτουργία της διαβούλευσης αποτελεί ο πρώτος πυλώνας της «Πληροφόρησης». Ως πληροφόρηση στο πλαίσιο της Διαβούλευσης ορίζεται «η μονομερής διαδικασία επικοινωνίας, όπου η δημοτική διοίκηση παράσχει πληροφόρηση [για συγκεκριμένα ζητήματα του Δήμου] στην ευρύτερη κοινότητα». Προκειμένου ο Δήμος να μεταδώσει αυτές τις πληροφορίες στο μέγιστο αριθμό δημοτών, καθώς και ειδικά σε κοινωνικές ομάδες που έχουν περιθωριοποιηθεί, έτσι ώστε να δημιουργηθεί το ενδιαφέρον της συμμετοχής στις δημόσιο γίνεσθαι του Δήμου, το Μόντρεαλ ακολουθεί συγκεκριμένες πρακτικές. Αρχικά, πριν από κάθε διαδικασία διαβούλευσης, ο Δήμος δίνει στους δημότες πρόσβαση σε πλήρη, κατανοητή και αντικειμενική πληροφόρηση σχετικά με το ζήτημα που πρόκειται να συζητηθεί. Μεταξύ των δημοτών και του Δήμου διατηρείται μία ανοικτή γραμμή επικοινωνίας για τα προγράμματα, τα έργα και τις πολιτικές του Μόντρεαλ. Παράλληλα, στην ιστοσελίδα του Δήμου είναι διαθέσιμες οι ημερομηνίες που πραγματοποιείται κάθε διαδικασία διαβούλευσης. Μέσω, λοιπόν, αυτών των πρακτικών τίθενται τα θεμέλια της ουσιαστικής συμμετοχής των δημοτών στη δημοτική διαβούλευση των ζητημάτων.

Δεύτερος πυλώνας είναι εκείνος της «Διαβούλευσης». Σε αντίθεση με τη μονομερή πληροφόρηση που είδαμε ανωτέρω, ως «διαβούλευση» ορίζεται η «διμερής διαδικασία επικοινωνίας, στην οποία οι δημότες εκφράζουν τη γνώμη τους στη δημοτική αρχή». Μέσω της διαδικασίας αυτής οι δημότες - είτε ατομικά είτε οργανωμένοι σε Φορείς - διατυπώνουν ερωτήσεις προς τη δημοτική αρχή, εκφράζοντας τις απόψεις τους, καθώς και τις προσδοκίες και τις ανησυχίες τους, έτσι ώστε η δημοτική αρχή να έρθει σε επαφή με την οπτική γωνία των δημοτών, προκειμένου να λάβει τη σωστή απόφαση για το υπό

διαβούλευση ζήτημα. Η διαδικασία, μάλιστα, ακολουθεί σαφείς κανόνες και πρόγραμμα για κάθε θέμα, ώστε να εξασφαλίζεται μία ποιότητα στη διαδικασία. Ειδικότερα:

- Η διαβούλευση για σημαντικά θέματα, για τα οποία δεν έχει ληφθεί απόφαση, απαιτεί έγγραφη δημόσια ειδοποίηση, διά μετάδοσης ή συμπερίληψης σε μέσα ενημέρωσης, τουλάχιστον 15 ημέρες πριν τη συνεδρίαση. Με τον τρόπο αυτό οι δημότες έχουν στη διάθεσή τους ένα εύλογο διάστημα προκειμένου να ενημερωθούν και να αποκτήσουν πρόσβαση στις συναφείς προς το θέμα συζήτησης πληροφορίες και έγγραφα.
- Τα συναφή προς το θέμα της διαβούλευσης πληροφοριακά έγγραφα πρέπει να τίθενται στη διάθεση των δημοτών το αργότερο την ημέρα της ειδοποίησης.
- Η δημόσια διαβούλευση αποτελείται από δύο στάδια. Αρχικά, τίθεται το ζήτημα και πραγματοποιούνται ερωτήσεις από τους δημότες, ενώ στο δεύτερο στάδιο ενθαρρύνεται η διατύπωση των απόψεων των δημοτών.
- Τα δύο στάδια χωρίζονται μεταξύ τους από ένα μεγάλο και επαρκές διάστημα, για να δοθεί η δυνατότητα στους δημότες να προετοιμάσουν τις απαντήσεις τους, ιδιαίτερα μάλιστα όταν αυτές πρέπει να κατατεθούν γραπτώς.
- Έκδοση και δημοσιοποίηση έκθεσης, η οποία συνοψίζει τις απόψεις και τις ανησυχίες που εκτέθηκαν, παράλληλα με τα συμπεράσματα και τις προτάσεις που κατατέθηκαν.
- Ενημέρωση των δημοτών για τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης, των τελικών αποφάσεων που ελήφθησαν και της αιτιολογίας αυτών.

Στο σημείο αυτό δημιουργείται ένα ερώτημα. Η διαδικασία διαβούλευσης είναι άραγε μία απλή διατύπωση απόψεων εκ μέρους των δημοτών, ή αποτελεί μία μορφή συνεργασίας μεταξύ αυτών και του Δήμου; Την απάντηση σε αυτό το ερώτημα μας την δίνει ο τρίτος πυλώνας, ονόματι «Συμμετοχή». Ως «συμμετοχή» νοείται «η συνεργασία ή σύμπραξη μεταξύ της δημοτικής αρχής και της κοινότητας, βάσει της ενεργού συμμετοχής των δημοτών κατά την ανάπτυξη των προγραμμάτων, των έργων και των πολιτικών». Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η πραγματοποίηση του στόχου της συμμετοχικής δημοκρατίας που επιδιώκεται από τη διαβούλευση, καθώς οικοδομείται

μία σταθερή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών προκειμένου να ανιχνεύονται και να κατανοούνται οι ανάγκες της κοινωνίας.

Η αξία της συμμετοχής των δημοτών είναι, άλλωστε, ιδιαίτερα σημαντική όταν πρόκειται να ληφθούν αποφάσεις για αμφιλεγόμενα ζητήματα, όπου αναγκαία καθίσταται η ανεύρεση και η εφαρμογή λύσεων που προϋποθέτουν συναίνεση. Επιπροσθέτως, μετά την ολοκλήρωση της κύριας συνεδρίασης της διαβούλευσης προβλέπεται η θέσπιση μίας Επιτροπής που την ακολουθεί, στην οποία περιλαμβάνονται δημότες. Τέλος, πυρήνας της συμμετοχικής δημοκρατίας ενυπάρχει και στην ενεργό συμμετοχή κοινωνικών φορέων, οργανισμών, ινστιτούτων και οργανώσεων στη διαδικασία του σχεδιασμού προγραμμάτων και έργων στο Δήμο.

Ο Δήμος του Μόντρεαλ, προς ενίσχυση της λειτουργίας των τριών πυλώνων, έχει δημιουργήσει μηχανισμούς «Υποστήριξης», οι οποίοι συνδράμουν στην επίτευξη της ουσιαστικής συμμετοχικής δημοκρατίας. Προβαίνει, ακόμη, στη διοργάνωση εκπαιδευτικών συνεδριών, στις οποίες αιρετοί και δημοτικοί υπάλληλοι, που βρίσκονται λόγω της θέσης τους σε άμεση επαφή με τους δημότες, αποκτούν γνώσεις για τη διαχείριση των διαδικασιών διαβούλευσης και συμμετοχής. Επιπλέον, μία ακόμη καλή πρακτική του Δήμου αποτελεί η υιοθέτηση και εφαρμογή δεοντολογικών διαχειριστικών κανόνων, προσαρμοζόμενων στη φύση βέβαια της κάθε υπηρεσίας. Παράλληλα, οι μηχανισμοί «Αποτίμησης και Αξιολόγησης» εκτιμούν ανά τακτά διαστήματα την αποτελεσματικότητα των υπαρχόντων θεσμικών δομών που εκπληρώνουν τις λειτουργίες των τριών πυλώνων.

Συμπεράσματα

Το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» επιχείρησε να επανασχεδιάσει τα επίπεδα διακυβέρνησης συνδυάζοντας τη δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση της τοπικής ανάπτυξης με την εξυπηρέτησή του, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις καλύτερες πρακτικές σε διεθνές επίπεδο⁶⁶. Η πρόθεση του νομοθέτη ήταν να ασκείται η εξουσία με όρους διαφάνειας, λογοδοσίας, αξιολόγησης και αξιοκρατίας, με την εισαγωγή νέων θεσμών διαβούλευσης και διαμεσολάβησης. Αξιοπρόσεκτο είναι το γεγονός πως η απόφαση για θεσμοθέτηση του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, καθώς και της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης δεν κινητοποίησε τα αιρετά στελέχη της αυτοδιοίκησης, τους πολίτες και τις τοπικές κοινωνίες, με αποτέλεσμα να μην ενεργοποιούνται στους περισσότερους Δήμους της χώρας.

Η εφαρμογή των θεσμών του Δημοτικού Συνηγόρου και της Διαβούλευσης στον Καναδά μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα λειτουργίας, τόσο για τον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, όσο και για τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης στη χώρα μας. Η εισαγωγή της *Χάρτας Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων του Μόντρεαλ*, αποτελεί ένα καινοτόμο κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ των δημοτών και του Δήμου, με τον Δημοτικό Συνήγορο να είναι το μόνο πρόσωπο που μπορεί να απευθυνθεί ο Δημότης, όταν παραβιάζονται τα δικαιώματά του. Από την άλλη πλευρά, ο «Καλλικράτης» δεν προβλέπει αντίστοιχη αρμοδιότητα που να δεσμεύει τόσο τους αιρετούς, όσο και τα διοικητικά όργανα του Δήμου. Παράλληλα, η Διαβούλευση στο Δήμο του Μόντρεαλ θέτει τους δημότες στον πυρήνα των σχεδιασμών και των δραστηριοτήτων των αιρετών με την εφαρμογή συγκεκριμένων πρακτικών, οι οποίες αναλύονται Κεφάλαιο Ε' και οδηγούν στην πραγμάτωση του στόχου της συμμετοχικής δημοκρατίας. Η πολύχρονη, συνεχής και υψηλής ποιότητας εφαρμογή των δύο θεσμών είναι δυνατόν να εμπνεύσει δημιουργικά τους Δήμους της χώρας μας, ώστε να υιοθετηθούν προς υλοποίηση οι βέλτιστες των πρακτικών.

Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης ήρθε για να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των δυσλειτουργιών και στην αποκατάσταση των σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ δημοτών, επιχειρήσεων, αιρετών και υπηρεσιακών παραγόντων. Ιδρύθηκε μια

⁶⁶ Σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Συνήγορο του Δημότη (Municipal ombudsman) και τη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης (Public Consultation) βλ. αναλυτικά Παράρτημα Γ

ανεξάρτητη αρχή για να διασφαλίσει την ταχεία επίλυση των διαφορών, τη στιγμή που οι Δήμοι έχουν στα συρτάρια τους πλήθος εγγράφων τα οποία δεν εξετάζονται εγκαίρως. Ας μην λησμονούμε πως η απονομή της δικαιοσύνης καθυστερεί υπερβολικά, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να καταδικάζεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης⁶⁷. Ο θεσμός λειτουργεί στο πλαίσιο της τήρησης των αρχών της αντικειμενικότητας, της ίσης μεταχείρισης και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, όταν οι πολίτες συνειδητοποιούν πως ένα θεσμικό ή διοικητικό όργανο παραβιάζει τα δικαιώματά τους.

Οι συνεντεύξεις με τους αιρετούς των δήμων ανέδειξαν τους λόγους που τα Δημοτικά Συμβούλια δεν κατάφεραν να επιλέξουν τοπικό συνήγορο. Είναι γεγονός πως στις συνεδριάσεις κυριαρχεί η συγκρουσιακή διάθεση, ενώ απουσιάζει η συναίνεση και η διάθεση για σύνθεση. Επιπλέον, υπάρχει η συγκεντρωτική αντίληψη διαχείρισης των υποθέσεων του δήμου που δεν επιτρέπει την ύπαρξη ενός ανεξάρτητου θεσμού. Αυτό σημαίνει πως κυριαρχεί η κουλτούρα της εξυπηρέτησης των πολιτών σε προσωπικό επίπεδο, ώστε να δημιουργούνται σχέσεις εξάρτησης με τους αιρετούς. Ταυτόχρονα, η Κ.Ε.Δ.Ε. δεν παρότρυνε τα Δημοτικά Συμβούλια να ενεργοποιήσουν το θεσμό, από τη στιγμή που η εκλογή ενός προσώπου κοινής αποδοχής είναι προαιρετική. Αντίθετα, ζήτησε την κατάργηση τόσο του Συμπαραστάτη, όσο και της Δ.Ε.Δ., από τη στιγμή που δεν κατέστη εφικτή η εφαρμογή τους. Συνεπώς, οι θεσμοί απαξιώθηκαν πριν αρχίσουν ουσιαστικά να λειτουργούν.

Είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί πως ο θεσμός δεν βρίσκεται ούτε στο πεδίο άσκησης της πολιτικής, ούτε στη λογική της εργασίας του δημοσίου υπαλλήλου, γεγονός που δεν είναι εύκολο να κατανοηθεί σε ένα πλαίσιο που δεν έχει συνηθίσει τις διαμεσολαβητικές προσπάθειες για την επίλυση των προβλημάτων. Είναι επιβεβλημένο να διεξαχθεί ένας ειλικρινής διάλογος για το θεσμό και τη λειτουργία του, με την ενημέρωση τόσο των Δημοτικών Συμβούλων, όσο και των τοπικών κοινωνιών. Ο θεσμός του Συμπαραστάτη

⁶⁷ Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, Άρθρο 6 «1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λει-τουργούντος, το οποίον θα αποφασίση, είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. Η απόφασις δέον να εκδοθή δημοσία, η είσοδος όμως εις την αίθουσαν των συνεδριάσεων δύναται να απαγορευθή εις τον τύπον και τον κοινόν καθ' όλην ή μέρος της διάρκειάς της δίκης προς το συμφέρον της ηθικής, της δημοσίας τάξεως ή της εθνικής ασφαλείας εν δημοκρατική κοινωνία, όταν τούτο ενδείκνυται υπό των συμφερόντων των ανηλίκων ή της ιδιωτικής ζωής των διαδίκων, ή εν τω κρινομένω υπό του Δικαστηρίου ως απολύτως αναγκαίου μέτρου, όταν υπό ειδικάς συνθήκας η δημοσιότητα θα ηδύνατο να παραβλάμη τα συμφέροντα της δικαιοσύνης».

υλοποιεί τις επιταγές της δημοκρατικής αρχής και της αρχής του αυτοδιοίκητου των τοπικών κοινωνιών, αρχές που απορρέουν από το Σύνταγμα και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας.

Σε αντίθεση με το θεσμό του Συμπαραστάτη που ενεργοποιείται μόνο εάν επιλεγεί πρόσωπο κοινής αποδοχής, η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης συγκροτείται σε όλους τους Δήμους, με τις ενδείξεις ωστόσο να είναι ανησυχητικές από τη στιγμή που οι Δήμοι στην πλειονότητά τους την έχουν καταστήσει ανενεργή. Προκειμένου ο θεσμός να αποφέρει οφέλη με τις συνεδριάσεις του οργάνου να εξάγουν γόνιμα και παραγωγικά συμπεράσματα, κρίνεται απολύτως αναγκαίο να λειτουργήσει με έναν εντελώς διαφορετικό τρόπο από ότι σήμερα.

Σε αυτήν την κατεύθυνση προτάθηκε στο Κεφάλαιο Δ' ο ανασχεδιασμός της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης του Δήμου Περάματος με την εισαγωγή διαδικασιών που ενισχύουν το θεσμικό της ρόλο. Η πλειονότητα των Δήμων της χώρας έρχεται αντιμέτωπη με παρόμοια προβλήματα, όταν καλείται να λειτουργήσει το θεσμό. Αναμφίβολα, ο κατάλληλος σχεδιασμός, η υλοποίηση και η αξιολόγηση των νέων διαδικασιών, θέτουν νέες βάσεις για ένα θεσμό που θα αλλάξει την κουλτούρα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, με την ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή των δημοτών στα προβλήματα που τους απασχολούν.

Αναμφίλεκτα, οι εγγενείς δυσκολίες ενός εγχειρήματος, όπως η δημόσια διαβούλευση, είναι ποικίλες και σύνθετες. Παράλληλα, κρίνεται αναγκαία η ενεργοποίηση των πολιτών στη διαμόρφωση των αποφάσεων και σχεδιασμών, καθώς στις περισσότερες των περιπτώσεων από την αποδοχή αυτών των πολιτικών εξαρτάται η αποτελεσματική εφαρμογή τους. Ωστόσο, και οι ίδιοι οι πολίτες επιζητούν όλο και περισσότερο την ενημέρωση και τη συμμετοχή τους σε αυτές τις διαδικασίες, κυρίως στις περιπτώσεις όπου οι αποφάσεις επηρεάζουν με άμεσο και ουσιαστικό τρόπο τη ζωή τους.

Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης και η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης είναι συμβουλευτικά όργανα στο πλαίσιο του Δήμου, ενώ δεν εκδίδουν δεσμευτικές αποφάσεις. Είναι δύο θεσμοί χρήσιμοι για τη δημοκρατική λειτουργία και για την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης, η ενεργοποίηση των οποίων συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης. Εντούτοις, δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε ότι επαφίεται στους αιρετούς η αρμοδιότητα αλλά και η ευθύνη της διακυβέρνησης ενός

Δήμου. Από την άλλη πλευρά βέβαια οι τοπικές κοινωνίες είναι αναγκαίο να στηρίξουν θεσμούς που μπορεί να λειτουργήσουν ως καταλύτης στην ενδυνάμωση της Κοινωνίας των Πολιτών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Πηγές

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Π. Ζυγούρης & Γ. Παπαδόπουλος (2010) «Πρόγραμμα Καλλικράτης: Ερμηνεία-Νομολογία-Νομοθεσία», Εκδόσεις Νομικών Βιβλίων, Αθήνα

Α. Τάχος (2003), «Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν.2690/1999)», 2η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

Α. Τάχος (2008), «Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

Σπυρίδων Β. Βλαχόπουλος (2007) «Διαφάνεια της κρατικής δράσης & Προστασία προσωπικών δεδομένων», Εκδόσεις Σάκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Κ. Κεραμέας (1980), «Δικαστική προστασία του καταναλωτή, Νομικές Μελέτες II», Εκδόσεις Σάκουλας, Αθήνα

Ν. Κλαμαρής (2008), «Η επιτάχυνση της δίκης και η αποσυμφόρηση των πολιτικών δικαστηρίων στη Γερμανία, πρότυπο για τον Έλληνα νομοθέτη;» Επιθεώρηση Πολιτικής Δικονομίας, Εκδόσεις Σάκουλας, Αθήνα

Ευριδίκη Μπεσίλα (2010), «Τοπική Αυτοδιοίκηση υπό το πρίσμα του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και του Προγράμματος Καλλικράτης», Γ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

Μιχάλης Ν. Πικραμένος (2012), «Όψεις της διοικητικής οργάνωσης του Κράτους μετά τον Καλλικράτη», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Καλλιόπη Σπανού (2010), «Πρόσβαση στα έγγραφα και διαφάνεια της διοικητικής δράσης», Εκδόσεις Σάκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Πανεπιστημιακές Σημειώσεις

Δρ Σήφης Πλυμάκης, *Επιχειρησιακό σχέδιο αλλαγής στους ΟΤΑ: Ενδεικτική δομή & κατευθύνσεις*, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις του μαθήματος «Στρατηγικός Προγραμματισμός και Συντονισμός Φορέων Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης», στο πλαίσιο του ΠΜΣ «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

Ετήσιες Εκθέσεις Δημοτικών Συνηγόρων

Ετήσια Έκθεση του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Αλεξανδρούπολης (2015), Χρήστου Βασματζίδα

“Omdudsman de Montreal, 2015 Annual Report: A Beacon in the City”, Ετήσια Έκθεση της Δημοτικής Συνηγόρου του Μόντρεαλ, Johanne Savard

Νομοθεσία

N. 3966/2011, (ΦΕΚ 118 Α'/24.5.2011)

N. 4257/2014 , (ΦΕΚ 93 Α'/14.4.2014)

N. 3463/2006, (ΦΕΚ 114/Α'/8.6.2006)

N. 3852/2010 ΦΕΚ Α' 87/07.06.2010 & Αιτιολογική Έκθεση του ιδίου νόμου

N. 3979/2011 (ΦΕΚ Α' 138/16.06.2011)

Υπουργικές Εγκύκλιοι

Εγκύκλιος 59/74896/30.12.2010 του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Εγκύκλιος 27230/07.06.2011 του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Εγκύκλιος 8526/10.03.2015 του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Εγκύκλιος ΔΙΣΚΠΟ/4Φ.22/479/20.02.2002 του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

Νομολογία

Συμβούλιο της Επικρατείας 2514/82

Συμβούλιο της Επικρατείας 1845/83

Θεσμικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

«Πράσινη Βίβλος σχετικά με την πρωτοβουλία Ευρωπαίων πολιτών», COM(2009) 622, 11.11.2009

«Λευκή Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση», COM(2001) 428, 12.10.2001

Καναδική Νομοθεσία

C-19 - Cities and Towns Act: Division XI.1 Municipal Ombudsman, Νόμος Επαρχίας Québec

Αποφάσεις Δημοτικών Επιτροπών Διαβούλευσης του Δήμου Περάματος

Αριθ. Πρωτ.: 2436/28-2-2011, Αρ. απόφασης 43

Αριθ. Πρωτ.: 3601/31-03-2011, Αρ. απόφασης 1/2011

Αριθ. Πρωτ.: 8396/2-8-2011, Αρ. απόφασης 205

Αριθ. Πρωτ.: 1356/515/ 21-01-2013, Αρ. απόφασης 1/2013

Αριθ. Πρωτ.:18320/7058/26-7-2013, Αρ. απόφασης 97

Αριθ. Πρωτ.: 20609/8903/01-09-2014, Αρ. απόφασης 1/2014

Αριθ. Πρωτ.: 1298/695/23-01-2015, Αρ. απόφασης 304/2014

Αριθ. Πρωτ.: 16329/8273/07-09-2015, Αρ. απόφασης 1/2015

Αριθ. Πρωτ.: 15605/8790/31-08-2016, Αρ. απόφασης 1/2016

Αποφάσεις Δημοτικού Συμβουλίου του Μόντρεαλ, Καναδάς

Montreal Charter of Rights and Responsibilities, έναρξη ισχύος 1/1/2006 με απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου του Μόντρεαλ στις 22/06/2005, (Αναθεώρηση 21/11/2011)

Διαδικτυακοί Τόποι/Ιστοσελίδες

«Ν.1850/1989 Κύρωση του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση http://web3.eetaa.gr:8080/kodikas/nm_ptext.jsp?nkey=1&akey=1
[Πρόσβαση 12 Ιανουαρίου 2017]

“The Lisbon Treaty-Ten easy -to- read fact sheets, The Schuman Foundation”
Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.robert-schuman.eu/en/dossiers-pedagogiques/traite-lisbonne/10fiches.pdf> [Πρόσβαση 12 Ιανουαρίου 2017]

«Η αρχή της επικουρικότητας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.2.2.pdf [Πρόσβαση 12 Ιανουαρίου 2017]

«Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Τίτλος II: Διατάξεις περί Δημοκρατικών Αρχών»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση http://www.constitutionalism.gr/wp-content/uploads/2014/03/2012_Papadopoulou_SEE_arthra_10-11-12_europaiki-dimokratia.pdf
[Πρόσβαση 12 Ιανουαρίου 2017]

“Local and regional democracy in Greece” Διαθέσιμο στη διεύθυνση
https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=2298287&direct=true#P41_2568 [Πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2017]

«Σύνταγμα της Ελλάδας» Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/8c3e9046-78fb-48f4-bd82-bbba28ca1ef5/SYNTAGMA.pdf> [Πρόσβαση 7 Ιανουαρίου 2017]

Ν 2477/1997 / Α-59 Συνήγορος του Πολίτη, Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημ.Διοίκησης
Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.synigoros.gr/?i=stp.el.fundlaw> [Πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2017]

«Οι εισηγήσεις της δεύτερης ημέρας του ετήσιου τακτικού συνεδρίου της ΚΕΔΕ» Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.kedke.gr/?p=10548> [Πρόσβαση 13 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%97%CE%A32%CE%A9%CE%A15-%CE%922%CE%9A?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ιωαννιτών» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A8%CE%92%CE%A60%CE%A9%CE%95%CE%A9-%CE%9D9%CE%A4?inline=true>

[Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αχαρνών» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%A7%CE%91%CE%99%CE%A9%CE%A88-%CE%A1%CE%93%CE%91?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Κορδελιού-Ευόσμου» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A90%CE%98%CE%A1%CE%A9%CE%9B%CE%92-6%CE%9D%CE%9A?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Καλλιθέας» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%A1%CE%9D2%CE%A9%CE%95%CE%9A-786?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Παύλου Μελά» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/62%CE%913%CE%A9%CE%9E%CE%98-%CE%A53%CE%98?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αγρινίου» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%938%CE%A7%CE%A965-%CE%9D%CE%A33?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ηλιούπολης» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/61%CE%99%CE%A4%CE%A9%CE%A1%CE%A5-2%CE%A96?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αλεξανδρούπολης» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%9431%CE%A9%CE%A8%CE%9F-%CE%A8%CE%A76?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Κοζάνης» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%93%CE%A5%CE%9E%CE%A9%CE%9B%CE%A0-%CE%9F%CE%A6%CE%94?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ζωγράφου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%A97%CE%A1%CE%A9%CE%A1%CE%A6-%CE%94%CE%A7%CE%99?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%95%CE%9C7%CE%A9%CE%95%CE%95-%CE%A838?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ξάνθης»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%93%CE%A89%CE%A9%CE%9A8-%CE%99%CE%A1%CE%9A?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Πέλλας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%A1%CE%9F%CE%93%CE%A9%CE%9E%CE%A4-%CE%A9%CE%A74?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Γαλατσίου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%A5%CE%9C%CE%95%CE%A99%CE%9B-%CE%9F%CE%9A%CE%A9?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Δράμας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%A376%CE%A99%CE%9C-%CE%A4%CE%951?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αμπελοκήπων-Μενεμένης»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%94%CE%A1%CE%A3%CE%A9%CE%A8%CE%95-97%CE%A9?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A8%CE%A10%CE%95%CE%A9%CE%A8%CE%96-7%CE%97%CE%9F?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Τριπόλεως»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%9A%CE%9A%CE%A6%CE%A9%CE%97%CE%A1-9%CE%93%CE%A5?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Παπάγου-Χολαργού»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/60%CE%98%CE%9E%CE%A9%CE%9E1-953?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Θηβαίων»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%93%CE%A9%CE%9C%CE%A9%CE%A1%CE%9C-%CE%93%CE%A60?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ωρωπού»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/6483%CE%A90%CE%A0-%CE%98%CE%916?inline=true>
[Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Σπάτων-Αρτέμιδος»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/63%CE%9E0%CE%A91%CE%A7-%CE%A9%CE%A17?inline=true>
[Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Σάμου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%A3%CE%99%CE%A3%CE%A91%CE%9A-%CE%A9%CE%95%CE%9E?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Φλώρινας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%94%CE%A68%CE%A9%CE%97%CE%99-%CE%92%CE%A8%CE%9B?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ήλιδας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%A7%CE%973%CE%A9%CE%A1%CE%98-%CE%A52%CE%98?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Σαρωνικού»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%91%CE%A30%CE%A91%CE%9E-0%CE%A7%CE%99?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Περάματος»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/62%CE%A3%CE%A9%CE%A9%CE%9E%CE%94-%CE%9D%CE%934?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Μαλεβιζίου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%A80%CE%A5%CE%A9%CE%9B%CE%A3-%CE%9F%CE%A8%CE%A8?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Σύρου-Ερμούπολης»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/78%CE%970%CE%A9%CE%97%CE%9F-%CE%9B%CE%A74?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Πηγείου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%A3%CE%9C9%CE%A9%CE%9E%CE%91-6%CE%A7%CE%A1?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ραφήνας-Πικερμίου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%9C45%CE%A916-%CE%9B%CE%99%CE%A0?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Σκύδρας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%9B%CE%9F%CE%94%CE%A912-%CE%9A%CE%A1%CE%94?inline=true> [Πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αθηναίων»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%9C%CE%9A%CE%9B%CE%A96%CE%9C-%CE%9A%CE%9B%CE%99?inline=true> [Πρόσβαση 26 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αλεξάνδρειας Ημαθίας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%92%CE%940%CE%A9%CE%A8%CE%A0-%CE%9C4%CE%93?inline=true> [Πρόσβαση 26 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αλίμου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/784%CE%A9%CE%A9%CE%A8%CE%92-%CE%91%CE%9E%CE%A4?inline=true> [Πρόσβαση 26 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Αλμωπίας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
http://www.dimosalmopias.gov.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=1768&Itemid=250 [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αμαρουσίου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%94%CE%911%CE%A9%CE%A89-%CE%96%CE%A3%CE%91?inline=true> [Πρόσβαση 26 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Ανδραβίδας-Κυλλήνης»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
http://www.andravidas-killini.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=81:2011-12-21-11-47-37&catid=30:2011-11-28-10-29-23&Itemid=91 [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ασπροπύργου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%91%CE%91%CE%A8%CE%A9%CE%A8%CE%9D-4%CE%A1%CE%93?inline=true> [Πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Βισαλτίας» Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<http://www.dimosvisaltias.gr/images/old/SYMPARASTATIS-DHMOTH/ANAKOINOSI-EPILOGHS-SYMPARASTATH-DHMOTH.pdf> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Γλυφάδας» Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<http://www.glyfada.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=RESOURCE&cresrc=7449&cnode=283&cursor=3274ADDC-40A1-4857-B988-4D16D7CF2FF1> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Δάφνης-Υμηττού»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<http://www.dafni-ymittos.gov.gr/dafni-ymittos/prokiriksi-gia-tin-epilogi-symparastati-toy-dimoti-kai-tis-epicheirisis-1> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Δέλτα Θεσσαλονίκης»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7597%CE%A9%CE%99-%CE%A6%CE%92%CE%95?inline=true>

[Πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Διονύσου»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.dionysos.gr/?q=node/3392> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Δυτικής Αχαΐας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%A6%CE%96%CE%9E%CE%A9%CE%9D-%CE%A7%CE%A1%CE%A6?inline=true>

[Πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Έδεσσας» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.dimosedessas.gov.gr/el/news/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B7%CF%81%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%83-%CE%B5>

[Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ελευσίνας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%91%CE%96%CE%98%CE%A9%CE%A1%CE%92-%CE%91%CE%992?inline=true>

[Πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Ζακύνθου» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://zakynthos.gov.gr/grafeio-tipou/prokirikseis-diagonismoι/prokiriksi-simparastasi-dimoti.html>

[Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ηράκλειας Σερρών»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/756%CE%98%CE%A9%CE%A1%CE%A4-%CE%A6%CE%A6%CE%91?inline=true>

[Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ηρακλείου»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%A7%CE%96%CE%97%CE%A90%CE%9F-5%CE%A56?inline=true>

[Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Θερμαϊκού»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%9C76%CE%A9%CE%A12-5%CE%9C%CE%98?inline=true>

[Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ιεράπετρας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%9C9%CE%A8%CE%A9%CE%A18-8%CE%94%CE%A5?inline=true>

[Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Καστοριάς»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%A7%CE%9E%CE%A7%CE%A9%CE%95%CE%A5-%CE%93%CE%95%CE%95?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Κατερίνης»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.katerini.gr/index.php/2010-05-25-12-51-40/2010-05-25-13-50-00/2602-prokiryksia-tin-epilogi-symparastati-tou-dimoti-tis-epixeirisis-tou-dimou-katerinis> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Κέρκυρας»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/70%CE%A61%CE%A9%CE%95%CE%91-%CE%93%CE%91%CE%A9?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Κηφισιάς» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.kifissia.gr/main/portal/default/announcement/AnnouncementViewWindow?action=2&id=18241> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Κιλκίς»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%97%CE%992%CE%A9%CE%95%CE%A7-%CE%A6%CE%95%CE%98?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Δημοσίευμα αναφορικά με την εκλογή του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Κομοτηνής» Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.paratiritis-news.gr/details.php?id=170774> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Κορίνθου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.korinthos.gr/el/%CE%9F%CE%94%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CF%82/%CE%95%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B7%CF%81%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF/tabid/91/ItemID/4843/View/Details/Default.aspx> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Λαγκαδά»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%9C%CE%A48%CE%A9%CE%9B%CE%9B-%CE%9F%CE%9F%CE%9D?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Λαμίων»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/71%CE%9F%CE%99%CE%A9%CE%9B%CE%9A-%CE%9E%CE%A4%CE%9E?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Λέσβου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A8%CE%98%CE%95%CE%A0%CE%A9%CE%9B%CE%A6-%CE%961%CE%91?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Πεύκης»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.dimospefkis.gr/images/argiris/1o%20thema.pdf> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Μαραθώνος»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/75%CE%9B%CE%96%CE%A9%CE%9B%CE%9C-%CE%99%CE%91%CE%93?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Μεταμόρφωσης Αττικής»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%A6%CE%970%CE%A9%CE%9A%CE%92-%CE%9A%CE%A44?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Μοσχάτου-Ταύρου»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%A7%CE%A6%CE%97%CE%A9%CE%9A%CE%A1-77%CE%A3?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Ναυπακτίας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.nafpaktos.gr/blog/16148/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%AE%CF%81%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%AC%CF%84%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Νέας Προποντίδας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.neapropontida.gr/docs/prok/%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%9A%CE%97%CE%A1%CE%A5%CE%9E%CE%97%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%9F%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%97%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%20%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%9F%CE%A4%CE%97.pdf> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Νέστου»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%95%CE%93%CE%93%CE%A9%CE%9A%CE%A3-%CE%9D58?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Ορεστιάδας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%9D%CE%A6%CE%92%CE%A9%CE%9E%CE%92%CE%9B%CE%A3%CE%96?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Παιανίας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%A6%CE%9B%CE%A0%CE%A9%CE%9E9-2%CE%A11?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Παιονίας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://paionia.gov.gr/News/Prokirikseis-Diagonismoi/prokirixi-symparastatis-dimoti-kai-epixeirisis-02.aspx> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Παλαιού Φαλήρου»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.palaiofaliro.gr/Documents/%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%9A%CE%97%CE%A1%CE%A5%CE%9E%CE%97%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%20%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%9F%CE%A4%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3--%CE%9F.%CE%95.%20%CE%99.pdf>

[Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Παλλήνης»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%A9%CE%96%CE%A5%CE%A9%CE%9E%CE%9A%CE%9B%CE%93%CE%A6?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Πεντέλης»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A9%CE%9E3%CE%9E%CE%94%CE%92?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Πρέβεζας»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%92%CE%A47%CE%A9%CE%9E%CE%A788%CE%A8?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Πύργου»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A87%CE%A0%CE%96%CE%A917-%CE%9C9%CE%98?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Ρεθύμνης»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://www.rethymno.gr/information-services/council-decision/ds-ehelp.html>

[Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Σιντικής»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

http://www.sidiki.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=525:-a-&catid=45:2008-07-29-10-41-29&Itemid=86 [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Τρικκαίων»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%99%CE%A36%CE%A9%CE%9795%CE%92%CE%A0?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Φιλοθέης-Ψυχικού»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%97%CE%A32%CE%A9%CE%978-%CE%961%CE%9E?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Χαλανδρίου»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://www.halandri.gr/Default.aspx?lang=el-GR&page=222&newsid=3952>

[Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Χανίων»

Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<http://www.chania.gr/katoikoi/proslipseis-2015/simparastatis1632015.html>
[Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

«Πρόγραμμα Διαύγεια-Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Χερσονήσου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%A9%CE%99%CE%A6%CE%A9%CE%97%CE%9C-%CE%A3%CE%9D3?inline=true> [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2017]

«Προκήρυξη Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Ωραιοκάστρου»
Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<http://www.oraiokastro.gr/index.php/75-----/2136-prokiryksi-gia-tin-epilogi-symparastati-tou-dimoti-kai-tis-epixeirisis> [Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Αμαρουσίου.
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://www.maroussi.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=271>
[Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Ιωαννιτών.
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
http://www.ioannina.gr/p2/index.php?option=com_myeni&view=myeni&enuid=74&Itemid=116
[Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Ωραιοκάστρου.
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://www.oraiokastro.gr/index.php/2014-04-09-10-58-48/2014-04-09-11-02-51/synedriaseis-dimotikis-epitropis-diavoylefsis?limitstart=0>
[Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Αλεξάνδρειας Ημαθίας.
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://alexandria.gr/index.php> [Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Ρόδου .
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
http://www.rhodes.gr/?page_id=1200 [Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας.
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
http://www.dimos-amfiklias-elatias.gr/tracker_diabouleusi_ep
[Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Αχαρνών.
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://www.acharnes.gr/category/content-593-51> [Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης.
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://www.vvv.gov.gr/index.php/about-the-city/news-releases/epitropes/dimotiki-epitropi-diavoulefsis> [Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Χαϊδαρίου.

Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://www.haidari.gr/Default.aspx?tabid=102&language=el-GR>
[Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

Συνεδριάσεις Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης Δήμου Σοφάδων.
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://sofades.gr/apofaseiscategory/efimerida-ipiresias/epitropi-diavoulefsis/?show=all>
[Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2017]

«Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας & Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Συναλλαγών»
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση <http://www.e-gif.gov.gr/portal/pls/portal/docs/211041.PDF>
[Πρόσβαση 9 Φεβρουαρίου 2017]

«Ηλεκτρονική διακυβέρνηση στα Τρίκαλα» Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<http://www.symmetoxi.eu/index.php/e-dialogos.html> [Πρόσβαση 9 Φεβρουαρίου 2017]

“Background Document on Public Consultation”
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση <https://www.oecd.org/mena/governance/36785341.pdf>
[Πρόσβαση 9 Φεβρουαρίου 2017]

“THE CHALLENGE OF PARTICIPATION MONTRÉAL’S PUBLIC CONSULTATION AND PARTICIPATION POLICY” Διαθέσιμο στη διεύθυνση
http://ville.montreal.qc.ca/pls/portal/docs/PAGE/GUIDE_CONSULTATION_EN/MEDIA/DOCUMENTS/consultation_participation_en.pdf [Πρόσβαση 19 Δεκεμβρίου 2016]

“Recommendation 757 (1975)- Conclusions of the meeting of the Assembly's Legal Affairs Committee with the Ombudsmen and Parliamentary Commissioners in Council of Europe member states”. Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=14791&lang=en>
[Πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2016]

“RECOMMENDATION No. R (85) 13 OF THE COMMITTEE OF MINISTERS TO MEMBER STATES ON THE INSTITUTION OF THE OMBUDSMAN” Διαθέσιμο στη διεύθυνση
[http://home.broadpark.no/~wkeim/files/COE-No.R%20\(85\)13.pdf](http://home.broadpark.no/~wkeim/files/COE-No.R%20(85)13.pdf) [Πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2016]

COUNCIL OF EUROPE COMMITTEE OF MINISTERS -RESOLUTION (85) 8
“ON CO-OPERATION BETWEEN THE OMBUDSMEN OF MEMBER STATES AND BETWEEN THEM AND THE COUNCIL OF EUROPE1” Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=605350&SecMode=1&DocId=687140&Usage=2> [Πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2016]

Council of Europe Resolution 80 (1999) “on the role of local and regional mediators/ombudsmen in defending citizens' rights” Διαθέσιμο στη διεύθυνση
<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=849113&direct=true> [Πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2016]
Resolution 1959 (2013) Strengthening the institution of ombudsman in Europe
Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=20232&lang=en>
[Πρόσβαση 22 Δεκεμβρίου 2016]

Council of Europe “Consultation on the draft guidelines for meaningful civil participation in political decision-making” Διαθέσιμο στη Διεύθυνση
http://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/News/2016/consultation0716_en.asp
[Πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2016]

Public consultation Draft Guidelines on Civil Participation in Political Decision-Making

Διαθέσιμο στη Διεύθυνση

http://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/CDDG/Guidelines-civil-society-consultation_en.pdf

[Πρόσβαση 30 Δεκεμβρίου 2016]

Παράρτημα Α- Απομαγνητοφώνηση συνεντεύξεων αιρετών, δημοτικών υπαλλήλων και Συμπαραστατών

Συνέντευξη με το Δήμαρχο Περάματος κ. Ιωάννη Λαγουδάκη

ΕΡ 1: κ. Λαγουδάκη, κατ' αρχάς θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για το χρόνο που μου παραχωρείτε προκειμένου να γίνει αυτή η συνέντευξη στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας. Θα επιθυμούσα να μου καταθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με το πως αντιλαμβάνεστε το θεσμό του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

ΑΠ: Σας ευχαριστώ πολύ κ. Πετρά. Θα ήθελα να ξέρετε ότι το 2011 είχα διεκδικήσει την εκλογή μου ως Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, αλλά δυστυχώς αν και είχα την πλειονότητα των τότε Δημοτικών Συμβούλων με το μέρος μου δεν κατάφερα να εκλεγώ. Βέβαια εάν τότε είχα επιτύχει δεν θα ήμουν σήμερα Δήμαρχος Περάματος, καθώς δεν επιτρέπεται στους Συμπαραστάτες να θέτουν υποψηφιότητα είτε σε τοπικές, περιφερειακές και εθνικές εκλογές. Επομένως πιστεύω πολύ σε αυτόν τον θεσμό και ήθελα πολύ στο Δήμο να εκλεγεί ένα πρόσωπο κοινής αποδοχής, όπως κι έγινε.

ΕΡ 2: Ποιες προκλήσεις θεωρείτε πως καλείται να αντιμετωπίσει ο θεσμός;

ΑΠ: Είναι ένας πολύ σπουδαίος θεσμός όπου η επιτυχημένη του λειτουργία θα δημιουργήσει ένα πρότυπο χρηστής διοίκησης. Θα συμβάλλει στην τοπική λογοδοσία και στον κοινωνικό έλεγχο. Θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας, της κακοδιοίκησης και στην εμπέδωση της διαφάνειας. Το δημόσιο έχει πάρα πολλά προβλήματα. Βέβαια ο θεσμός μας δοκιμάζει κι όλας. Ας είμαστε ειλικρινείς. Αυτός ο θεσμός δοκιμάζει τη διοίκηση του δήμου, δοκιμάζει το υπηρεσιακό του δυναμικό αλλά και τους πολίτες. Προωθεί τη λογοδοσία, τη θεσμική ανάληψη των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων.

ΕΡ 3: Παρ' όλα αυτά η άποψή σας δεν αποτελεί κοινό τόπο, αφού οι περισσότεροι Δήμοι αποφεύγουν να επιλέξουν Συμπαραστάτη.

ΑΠ: Είναι ένας από τους πλέον δημοκρατικούς θεσμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Πέρασαν 6 χρόνια αλλά δυστυχώς αυτό δεν αποτελεί κοινό τόπο για την πλειονότητα των αιρετών και των τοπικών κοινωνιών. Όσοι αποφεύγουν την εκλογή του Συμπαραστάτη

δεν διαφωνούν πως υπάρχει ένα κακό διοικητικό περιβάλλον, ένα υποστελεχομένο περιβάλλον με αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων μεταξύ θεσμών του δημοσίου. Εγώ τους λέω πως επειδή υπάρχουν όλα αυτά έχουμε ανάγκη το θεσμό του Συμπαραστάτη και ελπίζω σιγά σιγά αυτό να κατανοηθεί.

ΕΡ 4: Ποια είναι η γνώμη σας για τη διαδικασία εκλογής του Συμπαραστάτη;

ΑΠ: Ορθά ο νομοθέτης επέλεξε τα 2/3, αυτήν την διευρυμένη πλειοψηφία για να αλλάξει ο τρόπος σκέψης των παρατάξεων, να μην βάζουμε μπροστά τις κομματικές ταμπέλες. Δυστυχώς απουσιάζει η συναίνεση στην ελληνική κοινωνία και θύμα αυτής της κουλτούρας αποτελεί η μη εκλογή Συμπαραστατών στους Δήμους.

ΕΡ 5: Θα αποτελούσε λύση ο διορισμός τοπικού συνηγόρου από το κράτος από τη στιγμή που οι περισσότεροι Δήμοι δεν έχουν Συμπαραστάτη;

ΑΠ: Διαφωνώ στην υποκατάσταση του θεσμού από επιτροπές ελέγχου στους Δήμους που θα λειτουργούν ως τοπικά παραρτήματα του Συνηγόρου του Πολίτη καθώς έτσι αίρεται το αιρετό του θεσμού. Θα είναι η πραγματική καταδίκη του θεσμού. Για μένα αποτελεί μονόδρομος το να παραμείνει αδιάβλητος και αιρετός ο θεσμός του Συμπαραστάτη.

ΕΡ 6: Στο Δήμο σας λειτουργεί ο θεσμός εδώ και δύο χρόνια. Έχει δώσει ουσιαστικές λύσεις σε ζητήματα κακοδιοίκησης;

ΑΠ: Παρατηρεί τις υπηρεσίες του Δήμου, βρίσκει τα κενά, τις αντιφάσεις, τα προβλήματα και προτείνει λύσεις. Ας μην ξεχνάμε πως ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης προσφέρει τη δυνατότητα της εξωδικαστικής επίλυσης των προβλημάτων με τον δήμο, μέσω μιας νέας διαδικασίας: της δημοτικής διαμεσολάβησης. Έτσι, οι άμεσα θιγόμενοι πολίτες και οι επιχειρήσεις δεν χρειάζεται πια να προσφεύγουν απευθείας στα δικαστήρια ή να ζητούν πολιτικές χάρες για να λύνουν τα προβλήματά τους με τις δημοτικές υπηρεσίες. Επιπλέον, ο Συμπαραστάτης έχει καταθέσει ειδικές προτάσεις για ζητήματα όπως ένα πλαίσιο για τα δεσποζόμενα ζώα συντροφιάς και τις ειδικές επιστημονικές επιτροπές, για την πρόσβαση των ανθρώπων με αναπηρίες στο Δήμο, καθώς και για την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου απαγόρευσης του καπνίσματος στο Δημαρχείο και στις υπηρεσίες του Δήμου. Το Δημοτικό Συμβούλιο έχει υιοθετήσει τις προτάσεις του Συμπαραστάτη και πλέον στο Δήμο μας εφαρμόζουμε την αρχή: «Τα παράπονα όχι στο Δήμαρχο αλλά στον Συμπαραστάτη».

ΕΡ 7: Έχετε κάποια πρόταση σχετικά με την περαιτέρω θωράκιση του θεσμού;

ΑΠ: Να γίνουμε πολλαπλασιαστές του μηνύματος όσοι έχουμε καταφέρει να εκλέξουμε Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης. Να ανοίξει ο διάλογος και να ακουστούν οι προτάσεις που θέτουν οι ίδιοι οι Συμπαραστάτες για να ενισχυθεί ο θεσμός.

Συνέντευξη με το Δημοτικό Σύμβουλο του Δήμου Κερατσινίου-Δραπετσώνας, κ. Χαράλαμπο Μανουσιάδη

ΕΡ 1: κ. Μανουσιάδη, Ο Δήμος σας είχε Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής του θεσμού (2011-14), ποιες είναι οι εντυπώσεις που έχετε για το θεσμό;

ΑΠ: Παρά το γεγονός πως είχαμε εκλέξει Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, τα αποτελέσματα της λειτουργίας του θεσμού δεν ήταν ορατά στους δημότες αφού ο κ. Λάλος Κανέλλος παραιτήθηκε στις αρχές του 2013 και από τότε έως σήμερα ο Δήμος μας δεν έχει επαναλάβει την εκλογική διαδικασία που ορίζει ο νόμος. Ο κ. Κανέλλος, αν και πολύ εμπειρος και ικανός να φέρει αποτελέσματα, έφυγε λόγω αξιοπρέπειας, διότι ο θεσμός δεν στηρίχθηκε όπως θα έπρεπε από το Δημοτικό Συμβούλιο. Υπήρχε ο φόβος ότι οι παρεμβάσεις του θα ενίσχυαν τις αντιπολιτευόμενες δυνάμεις. Προσωπικά, δεν πιστεύω πως η πλειοψηφία των εκλεγμένων δημοτικών συμβούλων πρέπει να φοβούνται την εκλογή ενός προσώπου κοινής αποδοχής. Αξίζει τον κόπο να αγκαλιάσουμε και να στηρίξουμε ένα θεσμό που φέρνει μαζί του τις καλύτερες πρακτικές σε διεθνές επίπεδο στον τομέα της διαμεσολάβησης.

ΕΡ 2: Πως κρίνετε το μέτρο των 2/3 για την εκλογή του Συμπαραστάτη; Αποτελεί τροχοπέδη για τη λειτουργία του θεσμού;

Ο νομοθέτης έχει τρεις επιλογές από τη στιγμή που πάνω από το 50% των Δήμων, αν και έχουν την ευχέρεια να επιλέξουν Συμπαραστάτη για διάφορους λόγους δεν το έχουν πράξει, είτε δεν έχουν προκηρύξει τη θέση, είτε δεν βρέθηκε κοινός τόπος. Ο πρώτος δρόμος είναι να καταργηθούν τα 2/3 αλλά θα αλλάξει η φυσιογνωμία του θεσμού, αφού δεν θα έχει καμία νομιμοποίηση ο Συμπαραστάτης από τους πολίτες, τους εργαζόμενους και το Δημοτικό Συμβούλιο ως ανεξάρτητη αρχή. Ο δεύτερος δρόμος είναι να γίνει παράρτημα του Συνηγόρου του Πολίτη πράγμα που δεν έχει καμία σχέση με το σκεπτικό της εισαγωγής του θεσμού, δηλαδή να τοποθετηθεί ένα πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και

εμπειρίας στην τοπική κοινωνία. Ο τρίτος δρόμος είναι να καθίσουν οι αιρετοί να συνεργαστούν, να τα βρουν, να εξασφαλίσουν τα 2/3. Εξάλλου το εκλογικό σύστημα αλλάζει και πηγαίνει προς απλή αναλογική. Εάν δεν μπορούν οι τοπικοί άρχοντες να συναποφασίσουν για τον Συμπαραστάτη, πως θα κάνουν το ίδιο για πλείστα θέματα που αφορούν το Δημοτικό Συμβούλιο και τις επιτροπές του; Πώς θα εγκρίνεται ο προϋπολογισμός;

ΕΡ 3: Ποιες είναι οι σκέψεις σας σχετικά με το μέλλον του θεσμού εν όψει και της αναθεώρησης του «Καλλικράτη»;

Χρειάζονται αλλαγές βελτίωσης και αξιοποίησης του θεσμού των Δημοτικών Συμπαραστατών. Είναι ανάγκη να θωρακιστεί ο ρόλος και νομοθετικά, ώστε να μη μείνει ο θεσμός απλώς ένα άρθρο του νόμου, αλλά να έχει ουσιαστική σημασία για τη βελτίωση των υπηρεσιών και για την καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών.

Συνέντευξη με τον Πρόεδρο της Δημοτικής Επιτροπής Παιδείας και Δημοτικό Σύμβουλο Περάματος, κ. Ιωάννη Σπανό

ΕΡ 1: κ. Σπανέ, έχει ανοιχθεί ένας διάλογος σχετικά με το βαθμό ενεργοποίησης του θεσμού του τοπικού συνηγόρου, από τη στιγμή που δεκάδες Διοικήσεις Δήμων αποφεύγουν ακόμα και να προκηρύξουν τη θέση. Τελικά είναι ευλογία ή κατάρα να έχει ένας Δήμος Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης;

ΑΠ: Ο θεσμός αποδίδει στις τοπικές κοινωνίες, όπου έχουν εκλεγεί Συμπαραστάτες. Οι δημότες αντιλαμβάνονται τον θεσμό καλύτερα από πολλούς αιρετούς. Σαφώς και έχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας να καλύψουμε για να γίνει εμπεδωθεί ο θεσμός στην ελληνική κοινωνία.

ΕΡ 2: Μήπως το όριο των 2/3 είναι αποτρεπτικό στο να εκλεγούν ακόμα περισσότεροι Συμπαραστάτες;

ΑΠ: Τα 2/3 είναι καλό να υπάρχουν καθώς έτσι δεν καθίσταται ο Συμπαραστάτης ένας τρίτος σύμβουλος του Δημάρχου, αλλά μία πραγματικά ανεξάρτητη αρχή. Δεν είναι ένα ακόμα επιτελικό στέλεχος της Δημοτικής Αρχής, αλλά πηγάζει και νομιμοποιείται από το Δημοτικό Συμβούλιο με μία διευρυμένη πλειοψηφία. Οι εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης

είμαστε οι πρώτοι που πρέπει να υπερασπιστούμε το θεσμό, απέναντι σε κάθε προσπάθεια υποβάθμισής του.

ΕΡ 3: Πώς αντιλαμβάνεστε τις παρεμβάσεις του Συμπαραστάτη στο Δήμο;

ΑΠ: Υπάρχει πλέον ένα πρόσωπο που βλέπει με μία ανεξάρτητη ματιά την υπόθεση του κάθε πολίτη ή της επιχείρησης που θα υποβάλει καταγγελία. Οι δήμοι έχουν σειρά διοικητικών οργάνων και επιτροπών που δίνουν έμφαση σε γενικές υποθέσεις αναπαράγοντας προκαθορισμένες πρακτικές, χωρίς να εξετάζουν πάντα την ιδιαιτερότητα της κάθε περίπτωσης. Ο Υπερασπιστής του Δημότη, όπως καταλαβαίνω εγώ το ρόλο του Συμπαραστάτη, είναι υποχρεωμένος να εξετάζει ενδελεχώς κάθε υπόθεση προτείνοντας λύσεις και υιοθέτηση καλών πρακτικών.

ΕΡ 4: Έχετε διαπιστώσει αρνητικά στοιχεία στη λειτουργία του;

ΑΠ: Είναι έκδηλος ο προβληματισμός ότι ένας ανεξάρτητος με τις καινοτόμες ιδέες του και τις παρεμβάσεις του, θα μπορεί να παρέμβει στην πολιτική γραμμή της δημοτικής αρχής. Αυτοί οι προβληματισμοί αποτυπώθηκαν στο πρώτο συμβούλιο, όπου δεν καταφέραμε να εκλέξουμε Συμπαραστάτη. Ευτυχώς οι περισσότεροι, ανεξάρτητα από την κομματική τους τοποθέτηση, συνειδητοποίησαν πως ο Συμπαραστάτης λειτουργεί ενισχυτικά και αποτελεσματικά με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών.

ΕΡ 5: Είναι αποτελεσματικές οι παρεμβάσεις του Συμπαραστάτη στο Δήμο σας;

ΑΠ: Όσο διάστημα ήμουν Αντιδήμαρχος Παιδείας, Αθλητισμού και Πολιτισμού, αλλά και τώρα ως πρόεδρος των σχολικών επιτροπών, έχω συνεργαστεί με τον Συμπαραστάτη σε ζητήματα που αφορούν τα σχολεία της πόλης. Είναι θετικό το γεγονός πως δεν μένει μόνο στο γράμμα του νόμου, αλλά βοηθά και σε ζητήματα εκτός Δήμου. Για παράδειγμα, στην περίπτωση επισκευής ενός σχολείου από τις Κτιριακές Υποδομές (πρώην Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων), επικοινωνήσε με τους καθ' ύλην αρμοδίους και με τις παρεμβάσεις του επιτάχυνε τις διαδικασίες για να προχωρήσουν οι εργασίες του σχολείου της πόλης. Θεωρώ πως είναι σημαντικό ο Συμπαραστάτης να βοηθά υπερβαίνοντας ακόμα και το θεσμικό τους ρόλο, εάν αυτό απαιτεί ένα δίκαιο αίτημα των πολιτών, στη συγκεκριμένη περίπτωση της σχολικής κοινότητας.

Συνέντευξη με τη Γραμματέα του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Περάματος και Δημοτική Σύμβουλο, κα Ειρήνη Μανδραγού

ΕΡ 1: κα Μανδραγού, ποια είναι η άποψή σας γενικά για το θεσμό του Συμπαραστάτη του Δημότη; Πιστεύετε πως είναι χρήσιμη η ύπαρξή του στην τοπική αυτοδιοίκηση;

ΑΠ: Η ενεργοποίηση του θεσμού του Συμπαραστάτη στους Δήμους δεν φέρνει θετικά αποτελέσματα μόνο εκεί που δρουν. Θέλω να πω πως αναπτύσσονται καλές πρακτικές στους Δήμους μετά από τις παρεμβάσεις των Συμπαραστατών που ξεπερνούν τα όρια των Δήμων. Μια τεχνογνωσία που η αξιοποίησή της μπορεί να δώσει λύσεις σε μεγάλο όγκο υποθέσεων πριν υπάρξει προσφυγή στη δικαιοσύνη.

ΕΡ 2: Υπάρχει όμως ενδιαφέρον από πλευράς αιρετών των καλών πρακτικών που έχουν επεξεργαστεί οι Συμπαραστάτες;

ΑΠ: Χάρη στην προσπάθεια αιρετών και Συμπαραστατών υπάρχει ένα θετικό κεκτημένο που αποτυπώνεται στις ετήσιες εκθέσεις των Συμπαραστατών, στον κανονισμό κώδικα λειτουργίας, και στις ειδικές παρεμβάσεις τους. Εξάλλου, η ίδια η ύπαρξη του θεσμού αποτελεί μία από τις καλύτερες ευρωπαϊκές πρακτικές. Δεν έχουμε την πολυτέλεια να περιμένουμε την ωρίμανση του θεσμού στο μέλλον λες και η χώρα βρίσκεται σε μία κανονικότητα. Καιρός να εκμεταλλευτούμε ως αυτοδιοικητικοί κάθε εργαλείο προς όφελος των τοπικών κοινωνιών.

ΕΡ 3: Παρ' όλα αυτά όμως το ποσοστό των 2/3 για την εκλογή συγκεντρώνεται από λίγα Δημοτικά Συμβούλια.

ΑΠ: Δυστυχώς υπάρχει η εξουσιαστική λογική όταν κάποιος αναλαμβάνει διοικητικές αρμοδιότητες που του δημιουργεί μία φοβία και καχυποψία στην ύπαρξη ανεξάρτητων θεσμών. Επιπλέον υπάρχει η έλλειψη κουλτούρας για συνεννόηση και εύρεση κοινού τόπου. Ανεξάρτητα από την κουλτούρα που δυστυχώς δεν βοηθά τα 2/3 είναι μία σωστή επιλογή καθώς για την εκλογή των αξιότερων πρέπει να εξασφαλίζεται συναίνεση και συνεργασία. Εμπιστευόμαστε κάποιον που δεν είναι κατ'ανάγκη «δικός μας», αλλά προωθεί τη διαφάνεια και τη δημοκρατία.

ΕΡ 4: Πώς αξιολογείτε τη λειτουργία του Συμπαραστάτη στο Δήμο;

ΑΠ: Πιστεύω πως εκφράζω τα περισσότερα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου. Όταν ψηφίσαμε Συμπαραστάτη, είχαμε την πεποίθηση πως θα ενισχυθεί η διαφάνεια, η ίση μεταχείριση, η άμεσης εξυπηρέτησης των πολιτών με την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών της Δημόσιας Διοίκησης. Το αποτέλεσμα είναι ενθαρρυντικό, αλλά ελπίζω το Γραφείο του Συμπαραστάτη να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο με συνεργάτες, όπως ορίζει ο νόμος εξάλλου όταν αναφέρει για την υποστήριξη από τα διοικητικά όργανα του Δήμου. Βέβαια, ο Δήμος Περάματος έχει δείξει ένα συγκεκριμένο δρόμο για τη λειτουργία του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης σε ολόκληρο τον Πειραιά, αφού είναι ο μόνος Δήμος που έχει προκηρύξει την θέση.

Συνέντευξη με το Δημοτικό Σύμβουλο στο Δήμο Λήμνου, κ. Χρυσόστομο Μυρτζανή

ΕΡ 1: κ. Μυρτζανή, γνωρίζετε τον θεσμό του Συμπαραστάτη και της Επιχείρησης, δεδομένου του γεγονός πως οι Δήμοι κάτω των 20.000 κατοίκων δεν μπορούν να προβούν σε προκήρυξη της θέσης;

ΑΠ: Ο θεσμός του Συμπαραστάτη είναι φανερό πως δεν έχει γίνει αντικείμενο συζήτησης ακόμα και για τους Δήμους που μπορούν να επιλέξουν, αφού ελάχιστοι έως τώρα, λίγο πάνω από 30 έχουν ψηφιστεί. Αυτό είναι ένα λυπηρό γεγονός καθώς αντί να συζητάμε πως μπορεί να εξαπλωθεί ο θεσμός σε όλους τους Δήμους της επικράτειας, κάποιιοι σκέφτονται την κατάργησή του.

ΕΡ 2: Θα ήταν χρήσιμος ένας τέτοιος θεσμός στο Δήμο Λήμνου;

ΑΠ: κ. Πετρά, υπάρχει μία μεγάλη παρεξήγηση σχετικά με το σκεπτικό του νομοθέτη όταν έβαλε αυτό το όριο. Τα νησιά έχουν τουλάχιστον το διπλάσιο πληθυσμό κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λόγω των τουριστών. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι καλούνται να βρουν το δίκιο τους σε υπηρεσίες υποστελεχομένες, που κανείς δεν βρίσκεται εκεί για να ακούσει τα αιτήματά τους. Εάν υπήρχε Συμπαραστάτης στη Λήμνο θα λύνονταν πολλά προβλήματα με κερδισμένους τους πολίτες που ζουν ή επισκέπτονται το νησί μας.

ΕΡ 3: Ένα σχόλιο για τη διαδικασία εκλογής. Απαιτεί τα 2/3 του Δημοτικού Συμβουλίου. Συμφωνείτε με αυτό το μέτρο;

ΑΠ: Σίγουρα πρέπει να είναι ένα πρόσωπο κοινής αποδοχής, επομένως να εκλέγεται με αυξημένη πλειοψηφία. Όμως εάν τα 2/3 δεν συγκεντρώνονται με την πρώτη ψηφοφορία, ενδεχομένως μία λύση να ήταν το 50% συν μία ψήφος και όχι το 67% που απαιτείται σήμερα.

Συνέντευξη με την Αντιδήμαρχο Παιδείας, Πολιτισμού & Αθλητισμού του Δήμου Περάματος, κα Μαργαρίτα Καζάκου

ΕΡ 1: Κα Καζάκου, ποιό θεωρείτε πως είναι το μεγαλύτερο πλεονέκτημα και πιο το μεγαλύτερο μειονέκτημα του Συμπαραστάτη στη λειτουργία του στο Δήμο Περάματος;

ΑΠ: Η διαφάνεια, ότι είναι λιγότερο γραφειοκρατικός θεσμός σε σχέση με άλλους, καθώς επίσης και πως είναι πιο κοντά στην καθημερινότητα των πολιτών. Αυτό αποτυπώνεται και στα ζητήματα που χειρίζεται και αφορούν τους τομείς που έχω την αρμοδιότητα. Λόγω της υποστελέχωσης, οι εργαζόμενοι κάποιες φορές ίσως καθυστερούν να δώσουν απαντήσεις σε υποθέσεις που οι δημότες θεωρούν σημαντικές. Ο Συμπαραστάτης με τις διαμεσολαβήσεις του αφυπνίζει τη διοίκηση και τους εργαζόμενους με γνώμονα το νόμο και με μέσο το διάλογο, σπάζοντας κάθε πελατειακή λογική. Μειονέκτημα θεωρώ πως τα έγγραφα του δεν αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, ώστε να μπορεί να υποχρεώσει τα στελέχη του Δήμου να προβούν σε ενέργειες. Εξάλλου έχει τα 2/3 επομένως την εμπιστοσύνη των συμβούλων διαφορετικών παρατάξεων και πολιτικών κομμάτων.

ΕΡ 2: Μια και που είπατε για τα 2/3, πως κρίνετε το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ο Συμπαραστάτης, από τη στιγμή που η πλειονότητα των Δήμων δεν βρίσκει πρόσωπο κοινής αποδοχής;

ΑΠ: «Δεν μπορεί ο αιρετός να ελέγχεται από τους Συμπαραστάτες», ακούγεται από πολλούς συναδέλφους μου που δεν έχουν μπει στο κόπο να μάθουν βασικές αρχές για το θεσμό, αλλά και από την ευρωπαϊκή εμπειρία. Είχα την τύχη να ακούσω τον κ. Ραγκούση, εισηγητή του «Καλλικράτη» σε μία ομιλία του όπου αναφέρθηκε στο θεσμό και είχε μία πολύ ενδιαφέρουσα ιδέα. Το Υπουργείο Εσωτερικών να θεσμοθετήσει ώστε να μην εγκρίνεται ο προϋπολογισμός του Δήμου εάν ο Δήμος δεν έχει Συμπαραστάτη του Δημότη. Όχι για να επιλεγεί κεντρικά ο Συμπαραστάτης, αλλά για να αναγκάσει τις

τοπικές κοινωνίες να καταλήξουν σε ένα πρόσωπο κοινής αποδοχής, να περάσουμε σε μία νέα εποχή θεσμικής λειτουργίας.

EP 3: Πραγματικά ριζοσπαστική πρόταση που ίσως άλλαζε την κουλτούρα μας.

ΑΠ: Το πνεύμα αυτής της πρότασης είναι να καθίσουμε όλοι σε ένα τραπέζι και να αποφασίσουμε τι Δήμους θέλουμε. Να κυριαρχεί η πελατειακή λογική ή η διαφάνεια; Τα 2/3 πρέπει να διατηρηθούν αλλά παρατηρείται το φαινόμενο να μην συγκεντρώνονται τα μέλη των Συμβουλίων, επομένως ίσως θα πρέπει να συγκεντρώνει τα 2/3 των παρόντων και όχι του συνόλου. Επομένως κάθε σύμβουλος να παίρνει την ευθύνη ακόμα με την αποχή του.

EP 4: Είστε Αντιδήμαρχος Παιδείας-Πολιτισμού και Αθλητισμού. Ποια πιστεύετε πως είναι η μεγαλύτερη συνεισφορά του Συμπαραστάτη στα παράπονα των δημοτών και των επιχειρήσεων που έχετε την ευθύνη;

ΑΠ: Χρειαζόταν ένας άνθρωπος για να ξεκαθαρίσει όλους αυτούς τους όγκους καταγγελιών που κάνουν οι πολίτες, αν είναι βάσιμες ή όχι. Μόνο ένας ανεξάρτητος θεσμός μπορεί να το κάνει και ένα πρόσωπο που δεν υπολογίζει το πολιτικό κόστος και την όποια καριέρα στο δήμο. Όταν ανέλαβα υπήρχε υπόθεση που διερευνούσε ο Συνήγορος του Πολίτη αλλά δεν είχε απαντηθεί επί μήνες. Ο Συμπαραστάτης μπόρεσε με ταχύτητα να συμβάλλει καθοριστικά στην επίλυση της υπόθεσης δίνοντας τα απαραίτητα στοιχεία στους δημότες σχετικά με τη λειτουργία των παιδικών σταθμών.

EP 5: Ο Συμπαραστάτης πέρα από τη διερεύνηση και προώθηση των καταγγελιών διατυπώνει και ειδικές προτάσεις. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως έχουν ενσωματωθεί στο Δήμο Περάματος;

ΑΠ: Οι ειδικές προτάσεις του Συμπαραστάτη αφορούν ζητήματα που μας απασχολούν διαρκώς, επομένως προσπαθούμε να τις εντάξουμε στη λειτουργία μας, ιδιαίτερα όταν δεν έχουν κόστος.

Συνέντευξη με την εργαζόμενη του Δήμου Κηφισιάς, κα Αναστασία Τσιρώνη

ΕΡ 1: κα Τσιρώνη, ο Δήμος σας δεν έχει καταφέρει να επιλέξει Συμπαραστάτη. Πώς αντιλαμβάνεστε το ρόλο του;

ΑΠ: Ο ρόλος του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης κατά την γνώμη μου παίζει το ρόλο ενός ενδιάμεσου παράγοντα μεταξύ της αιρετής διοίκησης και των δημοτικών υπαλλήλων, με κύριο στόχο την εξυπηρέτηση του πολίτη / δημότη. Ως αποδέκτης καταγγελιών θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για κακοδιοίκηση και με την υποχρέωση του να διαμεσολαβεί για την επίλυση αυτών, ο ρόλος του αποκτά μια διάσταση διαμεσολαβητή, εξισορροπιστή με τάσεις ερευνητικές αλλά και ελεγκτικές. Τοποθετημένος στο κέντρο ενός τριγώνου με διαφορετικές συνισταμένες και ασκούμενες δυνάμεις και πιέσεις, στο αξίωμα του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης πρέπει να εκλέγεται ένα πρόσωπο που να συγκεντρώνει χαρακτηριστικά και εμπειρία που να ανταποκρίνονται στον δύσκολο αυτό ρόλο που καλείται να υπηρετήσει χωρίς να προκύπτουν αμφισβητήσεις.

ΕΡ 2: Υπάρχουν στοιχεία του θεσμού που να λειτουργήσουν υποβοηθητικά στις υπηρεσίες του Δήμου;

ΑΠ: Ο θεσμός δύναται να λειτουργήσει υποβοηθητικά στις υπηρεσίες του Δήμου, με την προϋπόθεση ότι θα ισχύσει η αρχή της αμεροληψίας. Κάθε γνωμοδότηση επί θεμάτων κακοδιοίκησης, όταν και εφόσον αυτή διαπιστωθεί, μπορεί να προσφέρει νέες διοικητικές λύσεις φωτίζοντας διαφορετικές οπτικές γωνίες επί των εκκρεμών ζητημάτων, να εντοπίσει νομοθετικές ελλείψεις/αδυναμίες, ή και να προτείνει νομοθετικές ρυθμίσεις. Η πολυνομία, με τις πολλές ερμηνείες που επιδέχεται, αποτελεί παράγοντα ανασταλτικό στην επίλυση ζητημάτων/αιτημάτων των ενδιαφερομένων με αποτέλεσμα την μη ικανοποίηση των αιτημάτων των πολιτών, εν όλω ή εν μέρει, ή την γραφειοκρατική καθυστέρηση τους ή και την αγνόηση τους λόγω της πολυπλοκότητας. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης με την προσωπική του ενασχόληση και έρευνα μπορεί να επιβεβαιώσει την έκβαση μια υπόθεσης ή και να την ανατρέψει αιτιολογημένα. Σε κάθε περίπτωση η γνωμοδότηση του μπορεί να δράσει υποβοηθητικά στις υπηρεσίες προσδιορίζοντας εναλλακτικούς τρόπους αντιμετώπισης /επίλυσης θεμάτων, όταν αυτές είναι σύννομες. Τέλος, η γνωμοδότηση του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, ιδιαίτερα όταν αυτή είναι εις βάρος των πολιτών ή της επιχείρησης, ίσως είναι πιο εύκολα αποδεκτή από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καθώς θεωρείται ότι

προέρχεται από ένα ουδέτερο όργανο που δεν εξυπηρετεί ειδικά συμφέροντα και ούτε στιγματίζεται από τα στερεότυπα των δημοσίων υπαλλήλων.

ΕΡ 3: Πιστεύετε πως θα σας δημιουργούσε μια επιπλέον πίεση η ύπαρξη του θεσμού;

ΑΠ: Ο θεσμός του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης από την φύση του προορίζεται να ασκεί πίεση τόσο ως προς την αιρετή διοίκηση όσο και ως προς τους δημοτικούς υπαλλήλους, με σκοπό την βέλτιστη εξυπηρέτηση του πολίτη και την αποφυγή εμφάνισης φαινομένων κακοδιοίκησης.

Συνέντευξη με την εργαζόμενη στη Νομική Υπηρεσία του Δήμου Περάματος, κα Δήμητρα Κρεμιζή

ΕΡ 1: Πώς θα χαρακτηρίζατε τη συνεργασία σας με το Γραφείο του Συμπαραστάτη;

ΑΠ: Η συνεργασία του Συμπαραστάτη με την υπηρεσία μας μπορεί να χαρακτηριστεί ως αποδοτική, από τη στιγμή που με τη λειτουργία του αποφεύγονται δικαστικές διενέξεις, οι οποίες είναι μακροχρόνιες και δαπανηρές για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που επιλέγουν αυτήν την οδό. Η κουλτούρα της διαμεσολάβησης και του διαλόγου είναι πολύ θετική αφού από το επίπεδο της αντιδικίας περνούμε στο επίπεδο της συνεννόησης. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη ζητά εάν υπάρχουν, γνωμοδοτήσεις της Νομικής Υπηρεσίας αναφορικά με ζητήματα που διαχειρίζεται. Είναι γνωστό εκ του νόμου πως ο υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες του Δήμου προκειμένου να ασκεί τα διαμεσολαβητικά του καθήκοντα κι εμείς συνδράμουμε προς αυτήν την κατεύθυνση.

ΕΡ 2: Δεν είναι όμως «ενοχλητικό» να υπάρχει μια ανεξάρτητη αρχή για έναν εργαζόμενο που υπενθυμίζει τα αιτήματα των πολιτών, όταν βέβαια αυτά είναι δίκαια;

ΑΠ: Η υποστελέχωση των τμημάτων του Δήμου είναι λογικό να δημιουργεί προβλήματα στη ζωή των δημοτών κι εκείνοι να διαμαρτύρονται δικαίως ή αδικώς για ζητήματα που ο Δήμος οφείλει να επιλύει βάσει των αρμοδιοτήτων του. Οι διαμεσολαβήσεις του Συμπαραστάτη βοηθούν στο να υπάρχει η μέγιστη δυνατή διαφάνεια, να μην υπάρχουν

σκιές για κάθε υπόθεση, με αποτέλεσμα οι πολίτες έχουν την πληροφόρηση και τη γνώση των πραγματικών δεδομένων.

EP 3: Πώς θα αξιολογούσατε την αποτελεσματικότητα των διαμεσολαβήσεων του;

ΑΠ: Οι υπηρεσίες μέσα από τον Συμπαραστάτη, έχουν τη δυνατότητα να επανορθώσουν, τα όποια λάθη στο πλαίσιο της διαμεσολαβητικής διαδικασίας, ώστε και ο δημότης να είναι ευχαριστημένος, αλλά και να αποτρέπεται η επανάληψη του ίδιου προβλήματος στις σχέσεις των υπηρεσιών με τους πολίτες.

Συνέντευξη με την Προϊσταμένη του Τμήματος Κ.Ε.Π. του Δήμου Λήμνου, κα Αργώ Μπούρδου

EP 1: Πώς αντιλαμβάνεστε το ρόλο του Συμπαραστάτη στο Δήμο;

ΑΠ: Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης είναι ένα ανεξάρτητο διαμεσολαβητικό όργανο, μια διοικητική μονάδα που ενεργεί στο πλαίσιο λειτουργίας του Δήμου. Θεωρώ πως κακώς ο νομοθέτης δεν παρέχει τη δυνατότητα σε Δήμους κάτω των 20.000 κατοίκων και μάλιστα σε νησιωτικούς να έχουν αυτό το θεσμό. Είναι δεδομένο πως εάν ενεργοποιηθεί στη Λήμνο θα λειτουργήσει ευεργετικά, από τη στιγμή που οι δημότες θα επιλύουν τα προβλήματά τους με το δήμο σε ένα εξωδικαστικό πλαίσιο.

EP 2: Υπάρχουν στοιχεία του θεσμού που να λειτουργήσουν υποβοηθητικά στις υπηρεσίες του Δήμου;

ΑΠ: Θετικό στοιχείο της λειτουργίας του Συμπαραστάτη είναι το ότι υποχρεούται από το νόμο να απαντά εντός 30 ημερών από την υποβολή της καταγγελίας και εδώ θέλω να επισημάνω το ότι η προθεσμία αυτή αποτελεί μία δέσμευση για όλους εμάς να χορηγούμε εγκαίρως τα στοιχεία που απαιτούνται στο Συμπαραστάτη για να μπορέσει να επιλύσει την υπόθεση που χειρίζεται. Είμαι σε θέση να σας πω πως πολύ συχνά οι δημότες διαμαρτύρονται για αιτήματα που έχουν καταθέσει προς το Δήμο, αλλά δεν έχουν πάρει καμία απάντηση καθώς είναι αδύνατον λόγω και της υποστελέχωσης των υπηρεσιών μας να εξεταστούν ένα προς ένα. Ο Συμπαραστάτης θα είναι σε θέση, γνωρίζοντας το πλαίσιο

λειτουργίας του Δήμου και τους τομείς που είναι αρμόδιος, να εξετάζει αυτές τις περιπτώσεις.

ΕΡ 3: Δεν σας δημιουργεί όμως μία επιπλέον πίεση η ύπαρξη του θεσμού;

ΑΠ: Το αντίθετο! Μακάρι να υπάρξει νομοθετική παρέμβαση ώστε το 2019 να έχουμε κι εμείς, οι νησιωτικοί Δήμοι κάτω των 20.000 κατοίκων Συμπαραστάτη. Πολλές φορές οι δημότες έχουν εσφαλμένη πληροφόρηση σε σχέση με τις αρμοδιότητες του Δήμου και καταφέρονται κατά εργαζομένων, θεωρώντας πως ο ένας συγκαλύπτει τον άλλον και ότι είναι αδύνατον να βρει το δίκιο του. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη παρεμβαίνει σε αυτό ακριβώς το σημείο. Επομένως δεν είναι σωστό να πιστεύει κανείς πως η ύπαρξη ενός τέτοιου θεσμού λειτουργεί αντιπαραθετικά με τις υπηρεσίες του Δήμου. Οι εργαζόμενοι που κινούνται σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους όχι μόνο δεν έχουν να φοβηθούν τίποτα, αλλά θα πρέπει να επιδιώκουν την ανάδειξη θεμάτων για τα οποία υπάρχει η εσφαλμένη άποψη και δημιουργούν, ιδιαίτερα στις τοπικές κοινωνίες, μια φορτισμένη περιρρέουσα ατμόσφαιρα.

Συνέντευξη με τον Πρόεδρο του Δικτύου των Δημοτικών και Περιφερειακών Συμπαραστατών κ. Ευάγγελο Μιχάλη, Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Σαρωνικού

ΕΡ 1: κ. Μιχάλη σας ευχαριστώ πολύ για τη συνέντευξη. Περιγράψτε μου εν συντομία την αποστολή του Συμπαραστατή του Δημότη και της Επιχείρησης.

ΑΠ: Ο θεσμός του Συμπαραστατή είναι ένας καινούριος θεσμός στην Ελλάδα, αλλά είναι ένας ιδιαίτερα παλιός θεσμός στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ. Είναι μια ανεξάρτητη αρχή που εντοπίζει την κακοδιοίκηση των υπηρεσιών εις βάρος του δημότη. Κάνουμε διαβούλευση. Παίρνουμε τα στοιχεία των υπηρεσιών και των δημοτών και προχωρούμε βλέποντας εάν υπάρχει κακοδιοίκηση. Σε κάθε περίπτωση προσπαθούμε να βρούμε λύσεις, έναν κοινό τόπο, ώστε να μην υπάρχει ανάγκη για προσφυγή στη δικαιοσύνη.

ΕΡ 2: Πώς υποβάλλουν οι δημότες καταγγελία στον Συμπαραστάτη;

ΑΠ: Ηλεκτρονικά μέσω e-mail, τηλεφωνικά, αλλά και διά ζώσης. Προσπαθούμε να συμβάλλουμε στην όσο δυνατόν λιγότερη γραφειοκρατία και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του Δημότη χωρίς ταλαιπωρία και κόστος.

ΕΡ 3: Πώς κρίνετε τα 2/3 για την εκλογή του Συμπαραστάτη;

ΑΠ: Τα 2/3 δίνουν μεγάλο κύρος στο θεσμό. Εκπροσωπούμε το Δημοτικό Συμβούλιο. Εάν δεν ψηφιστεί ο Συμπαραστάτης από δύο παρατάξεις το λιγότερο δεν υπάρχει εκλογή. Κάποια στιγμή βέβαια για να έχουν περισσότεροι Δήμοι Συμπαραστάτη, επειδή έχει παρατηρηθεί πως σε πολλά Δημοτικά Συμβούλια υπάρχει απουσία πολλών μελών, ίσως η λύση θα ήταν να υπάρχει εκλογή με τα 2/3 των παρόντων και όχι του συνόλου.

ΕΡ 4: Ποια είναι η στάση του Συμπαραστάτη απέναντι στις υπηρεσίες κατά τη διερεύνηση των υποθέσεων;

ΑΠ: Ο Συμπαραστάτης έχει φιλική διάθεση απέναντι σε όλους. Ο δημότης πρέπει να ξέρει πως ο Συμπαραστάτης είναι σύμμαχός του και είναι αυτός που εν ανάγκη «θα τσακωθεί» με τις υπηρεσίες προκειμένου να βρεθεί η βέλτιστη λύση χωρίς τις γνωστές καθυστερήσεις που παρατηρούνται στο δημόσιο.

ΕΡ 5: Οι πολίτες όμως γνωρίζουν το θεσμό;

ΑΠ: Προσπαθούμε να αξιοποιήσουμε κάθε εργαλείο που μας παρέχει ο νόμος σε αυτήν την κατεύθυνση. Συντάσσουμε κάθε χρόνο ετήσια έκθεση και την παρουσιάζουμε στο Δημοτικό Συμβούλιο, ώστε όλοι όσοι ενδιαφέρονται να διαπιστώσουν στη λογοδοσία του Συμπαραστάτη τα ζητήματα που απασχόλησαν τους πολίτες, ενώ με τις ειδικές μας προτάσεις παρεμβαίνουμε και προτείνουμε μία καλή πρακτική που εάν υιοθετήσει ο Δήμος θα λύσει προβλήματα που ταλανίζουν τους δημότες. Στο Δήμο Σαρωνικού που έχω τη χαρά και την τιμή να υπηρετώ τον θεσμό από το 2011 έως σήμερα, λειτουργεί το Δελτίο Μηνιαίων Αναφορών, όπου κάθε μήνα καταγράφονται οι υποθέσεις που απασχόλησαν το Γραφείο και οι δημότες ενημερώνονται για την εξέλιξή τους μετά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης.

ΕΡ 6: Πώς βλέπετε το μέλλον του θεσμού;

ΑΠ: Η Κ.Ε.Δ.Ε. έχει αναφερθεί στο παρελθόν στο ότι ίσως ο θεσμός πρέπει να καταργηθεί. Θεωρώ πως οι περισσότεροι Δήμοι δεν έχουν επαφή με το θεσμό και τις

αρμοδιότητες του. Από τους 325 Δήμους μόλις οι 161 μπορούν να επιλέξουν Συμπαραστάτη λόγω του πληθυσμιακού ορίου, αφού αφορά για την ώρα τους Δήμους άνω των 20.000 κατοίκων. Από τους 161 Δήμους, περίπου οι μισοί έχουν προκηρύξει τη θέση. Κατά τη γνώμη μου αυτό οφείλεται στο γεγονός πως υπάρχει η εσφαλμένη αντίληψη ότι ο Συμπαραστάτης ελέγχει το Δήμαρχο, αλλά δεν υπάρχει τέτοιο θέμα. Εμείς καταθέτουμε ως Δίκτυο Συμπαραστατών ένα ψήφισμα για να δείξουμε πως είναι ευρωπαϊκή υποχρέωση η ύπαρξη του θεσμού για να είναι στο πλάι του δημότη. Πέρα από το Συνήγορο του Πολίτη, υπάρχει ένας θεσμός που καταπολεμεί την κακοδιοίκηση σε τοπικό επίπεδο, χωρίς να κοστίζει στον δημότη το παραμικρό, αλλά με πολλαπλά οφέλη για όλες τις πλευρές.

Συνέντευξη με τον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Αχαρνών κ. Μιγάλη Σιδέρη

ΕΡ 1: κ. Σιδέρη, πώς λειτουργεί το Γραφείο του Συμπαραστάτη του Δημότη στο Δήμο σας;

ΑΠ: Στο site του Δήμου υπάρχει ηλεκτρονική πλατφόρμα υποβολής των καταγγελιών-προβλημάτων των Δημοτών, όπου με τη χρήση καταλόγων πολλαπλής επιλογής καθοδηγεί τους ενδιαφερόμενους στην υπηρεσία στην οποία προκαλείται το πρόβλημα. Ταυτόχρονα οι δημότες μπορούν να επικοινωνούν και με την παραδοσιακή μορφή με το Γραφείο του Συμπαραστάτη. Καθημερινά οι δημότες έρχονται και καταγράφουμε τα αιτήματά τους, με την επιδίωξη να βρούμε τη βέλτιστη λύση.

ΕΡ 2: Υπάρχει συνεννόηση με τις υπηρεσίες του Δήμου σε σχέση με τις καταγγελίες που καλείστε να διεκπεραιώσετε;

ΑΠ: Όπως γνωρίζετε, ο θεσμός δεν είναι τόσο γνωστός γι' αυτό και θεωρώ πως καθήκον κάθε Συμπαραστάτη είναι να γνωρίσει τους εργαζόμενους του Δήμου και να τους ενημερώσει για τη λειτουργία του θεσμού. Από την πρώτη στιγμή, επικοινωνήσα με τους εργαζόμενους, ώστε να γίνει σαφές πως ο Συμπαραστάτης δεν είναι κάποιος εχθρός τους, αλλά υπό προϋποθέσεις, σύμμαχος στην καταπολέμηση της κακοδιοίκησης.

ΕΡ 3: Ποια προβλήματα κυρίως απασχολούν το Γραφείο σας;

ΑΠ: Ζητήματα που αφορούν τις παιδικές χαρές, χορήγηση εγγράφων, λήμματα σε κεντρικό δρόμο, κλοπή ρεύματος από ρολόι της ΔΕΗ, προβλήματα από πλημμύρες, αδειών σε παραγωγούς-πωλητές λαϊκών αγορών, καθαρισμού ρεμάτων, καταπάτηση δημόσιου χώρου, αλλά και αιτήματα που δεν αφορούν την υπηρεσία μας και τα λύσαμε με τη μορφή διαβίβασης της καταγγελίας, όπως επαφή με το Αστυνομικό Τμήμα Αχαρνών για να εξυπηρετηθεί πολίτης ΑΜΕΑ.

ΕΡ 4: Συμφωνείτε με τη διαδικασία εκλογής;

ΑΠ: Είχα την τιμή να εκλεγώ με την αυξημένη πλειοψηφία του 2/3 του συνόλου των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου, όπως ορίζει ο νόμος και πιστεύω πως πρέπει αυτό το μέτρο να διατηρηθεί, Βέβαια, παρατηρούμε πως σε πανελλαδικό επίπεδο, σε πολλά Δημοτικά Συμβούλια η απαρτία είναι οριακή, γεγονός που προβληματίζει αφού ο υποψήφιος για τη θέση πρέπει να πάρει τις ψήφους σχεδόν του συνόλου των Δημοτικών Συμβούλων.

ΕΡ 5: Έχετε θέσει μελλοντικούς στόχους;

ΑΠ: Επιθυμώ το αμέσως επόμενο διάστημα να επισκέπτομαι σε μία προγραμματισμένη βάση όλες τις υπηρεσίες του δήμου, για την εξέταση εναλλακτικών τρόπων καλύτερης συναλλαγής με τους δημότες. Η λειτουργία μιας σελίδας στο διαδίκτυο που θα αφορά το θεσμό είναι στις άμεσες επιδιώξεις μου. Παράλληλα, επεξεργάζομαι τη δημιουργία εφαρμογής συλλογής παραπόνων με την πλήρη παρακολούθηση αυτών έως την κατάληξή τους. Τέλος, έχει πέσει στο τραπέζι η δημιουργία μιας εφαρμογής για κινητά με στόχο την άμεση ενημέρωση οιονδήποτε θεμάτων άπτονται της δικαιοδοσίας του Δήμου και που δημιουργούν πρόβλημα στους Δημότες και θεωρώ πως μπορεί να υλοποιηθεί το επόμενο διάστημα.

Συνέντευξη με τη Συμπαραστάτρια του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Κοζάνης, κα Κατερίνα Τσιομπάνου

ΕΡ 1: Πώς αντιλαμβάνεστε το ρόλο σας, ως Συμπαραστάτρια του Δημότη και της Επιχείρησης στην Κοζάνη;

ΑΠ: Η δουλειά του Συμπαραστάτη είναι να λύνει μέσω της διαμεσολάβησης τα προβλήματα και να απαντά εγγράφως ή ηλεκτρονικά εντός 30 ημερών. Διαπιστώνουμε

εάν οι καταγγελίες των πολιτών ευσταθούν σε νομικό επίπεδο, λόγου χάρη, εάν μία υπηρεσία δεν απαντά στο Δημότη εδώ και 6 μήνες, αυτό συνιστά κακοδιοίκηση. Εκτός αυτής όμως της αρμοδιότητας υπάρχει και άλλη, αυτεπάγγελτη αρμοδιότητα. Όταν διαπιστώνουμε κάποια παθογένεια διατυπώνουμε ειδική πρόταση προς τον Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο για να λύσουμε το συστημικό πρόβλημα που ταλαιπωρεί τους πολίτες.

EP 2: Είναι ένας θεσμός που ωφελεί τη λειτουργία του Δήμου;

ΑΠ: Εάν ο πολίτης έκανε μήνυση για παράβαση καθήκοντος, επεδίωκε την τιμωρία, οι Δήμοι θα είχαν μεγάλα προβλήματα. Με το θεσμό του Συμπαραστάτη υπάρχει μία νόμιμη διαδικασία επανόρθωσης, ώστε να λύνονται τα ζητήματα με διαφάνεια. Η ύπαρξη του Συμπαραστάτη προστατεύει την αξιοπιστία των υπηρεσιών, όταν ενεργούν στο πλαίσιο του νόμου και τις δικαιώνει όταν κάποιοι διαμαρτύρονται αδίκως μόνο και μόνο για να ικανοποιηθούν αιτήματα σε ένα επίπεδο, επιτρέψτε μου να πω, πελατειακό.

EP 3: Οι περισσότεροι Δήμοι όμως δεν έχουν Συμπαραστάτη. Μήπως το μέτρο των 2/3 είναι αρκετά αισιόδοξο στην εφαρμογή του;

Το να έχει μία ανεξάρτητη αρχή ενισχυμένη πλειοψηφία είναι μία πρακτική που εφαρμόζεται διεθνώς, ώστε να έχει το πρόσωπο που υπηρετεί το θεσμό το κύρος και την εμπειρία που ορίζει εξάλλου ο νομοθέτης στο άρθρο 77 του «Καλλικράτη». Οι Δήμοι που δεν έχουν προχωρήσει στην εφαρμογή του νόμου για τον Συμπαραστάτη πρέπει να λάβουν υπόψη πως ο Συμπαραστάτης του Δημότη είναι διαφορετικός από τον Συνήγορο του Πολίτη, ενώ η μη προκήρυξη της θέσης είναι ζήτημα παράβασης καθήκοντος από τους ΟΤΑ αφού επιβάλλεται από το νόμο. Ένα πρώτο βήμα είναι να προκηρύσσεται η θέση σε όλους τους Δήμους και ένα δεύτερο να καταργηθεί το πληθυσμιακό όριο, ιδιαίτερα για τους νησιωτικούς και τους ορεινούς Δήμους που αντιμετωπίζουν και τα μεγαλύτερα προβλήματα.

EP 4: Ο κόσμος απευθύνεται σε εσάς; Είναι γνωστός ο θεσμός στην τοπική κοινωνία της Κοζάνης;

Οι πολίτες δεν γνωρίζουν επακριβώς τις αρμοδιότητες του Συμπαραστάτη και αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλές υποθέσεις να τις διαβιβάζω στις αρμόδιες υπηρεσίες. Επίσης ο Συμπαραστάτης δεν διαμεσολαβεί μεταξύ ιδιωτών, ούτε είναι Γραφείο νομικής βοήθειας.

Από την άλλη πλευρά, διεκπεραιώνονται οι υποθέσεις όχι μόνο με την μέθοδο της γραπτής διαμεσολάβησης, αλλά και προφορικά, χωρίς γραφειοκρατία, όπου αυτό είναι δυνατό. Όπου υπάρχει άμεσο έννομο συμφέρον των πολιτών που αδικούνται από τις υπηρεσίες του Δήμου επιλύουμε τα προβλήματα γρήγορα και αποτελεσματικά.

EP 5: Ποια είναι η σχέση του Γραφείου σας με τους εργαζόμενους του Δήμου;

Δεν είμαστε ελεγκτικός μηχανισμός. Μπορούν ακόμα και οι ίδιοι να χρησιμοποιήσουν το θεσμό. Υπάρχουν εργαζόμενοι που θέλουν να ανταποκρίνονται γεγονός πολύ θετικό για τους πολίτες αλλά και για τους ίδιους, αφού δημοσιεύονται στην ετήσια έκθεση οι περιπτώσεις που διαμεσολαβεί ο Συμπαραστάτης και ο καθένας κρίνει και βγάζει τα συμπεράσματά του τη διαφάνεια και την αξιοπιστία των διαμεσολαβήσεων.

Παράρτημα Β- Συνέντευξη με τη Δημοτική Συνήγορο του Μόντρεαλ, κα Johanne Savard

Q 1: Good evening Ms. Savard. I really appreciate you taking the time to have this conversation about the role of the Ombudsman in the City of Montreal. I am impressed that you are serving in this position for more than a decade, which means that you must be doing a really good job. Do you think the citizens of Montreal benefit from having an Ombudsman?

A: The citizens of Montreal are in a very good position by having in their arsenal the services of an Ombudsman within their city. We really do try to keep the process extremely simple. We will listen to all the complaints and afterwards the submission can be filed by an email, a letter, through the form in our website and even by a simple call or visit to our office. Of course, an appointment will make our life, as well as the complainant's, easier and we recommend an appointment ahead of time in order to be able to investigate a case effectively.

Q 2: Do you think that the citizens trust you in protecting their rights by violations from the municipal authorities?

A: Having access to someone who has the moral power and effectiveness to achieve fairness for them is extremely important, especially for minority and marginalized citizens. We are completely autonomous from the elected officials and the administration.

Our independence means that no one can control our recommendations and investigations, or even have access to our files. The mandate of our office is to protect the rights of our citizens while staying impartial, independent and without taking any stance to the political affairs of the city.

Q 3: How can the citizens inform you about their requests?

A: Well, first of all as you know you do not have to be a citizen of Montreal in order to be able to submit a complaint. In reality, you could very well be an outsider using a municipal service. Actually, a great deal of the total complaints is submitted by non Montrealers and we really welcome everybody regardless of their city of origin. In some cases, we also receive complaints from corporations. Now, that being said, there are two really basic and general requirements that need to be fulfilled. On one hand, you have to be personally affected by a decision, act or omission of a particular service. This means that you need to portray a real personal interest in your complaint. General disagreements with the way the Municipal Council governs the city and the efficiency of its operations cannot constitute a legitimate complaint for the purposes of the Ombudsman. What is more, the Ombudsman really functions as a last resort. Our role is not to take over the responsibilities of the elected officials or the employees of the City of Montreal. It is imperative that they be given their chance to resolve the matters through their own means. You need to have addressed the issue with the Director in charge of that situation, giving him or her an opportunity to address the situation, before we can intervene. However, it is our policy to not accept complaints concerning a situation that a citizen has known about for more than a year.

Q 4: What do you think is your role in the City?

A: Our role is to protect and preserve the municipal rights of our citizens. In many cases, when we are faced with a specific situation, the City has applied the normal rule. In that context, you could say that, strictly speaking, it is legal from that point of view. However, even if that is the case, the result of that application might not make any sense in reality, which leads us to the search of a feasible solution.

Q 5: So you are saying that you can intervene even if there is no breach of law?

A: It goes without saying that when we look into a case we will examine the legality of the situation. However, we will also look into the procedural fairness, as well as whether the final result is justified. At the end of the day we foremost take into account the legal context of a specific action. Having said that, the legality is not applied in vain, it has to really make sense, to be fair and just for the citizen. Even in cases where we do not have the power to intervene we will still support the citizen by referring them elsewhere. We have a motto in our office: “Even if we do not have the jurisdiction, we will still try to help”.

Q 6: You are talking about protecting the citizens’ rights. However, what can the Ombudsman really do to help them when they are faced with a problem?

A: The two central powers of the Ombudsman include investigation and recommendation. We start off when we are informed about a situation that involves a violation or is problematic in general. We have the ability to intervene in all municipal matters with a few exceptions, such as labour relations and the Montreal Transit Corporation. Upon the submission of a request, we listen to the citizen and investigate the situation in order to examine whether it is justified. It is the responsibility of the citizen to provide us with all the information that is necessary, concerning the merits of the case. Any information we gather remains confidential. Should we come to the conclusion that it is justified, we will then try to reach an agreement between the citizen and the municipal service. An official recommendation is issued only in cases where the agreement falls apart. Of course, if the complaint is ill-founded it is declared inadmissible. In the end, we issue a report on the outcome of every investigation.

Q 7: Are you alone in this mission? Do you have any partners?

A: My office consists of specialized teams which are investigating every complaint submitted, as well as preparing possible solutions through the issue of recommendations. They are very capable and talented persons, who hold very strong human rights values, while also having a solid background legal training. In order to be effective in executing your role as assistant to the Ombudsman you need to be an effective listener, an excellent communicator and to have good judgment.

Q 8: What about the Montreal Charter of Rights and Responsibilities? I see that you have a great deal of copies of the Charter in your office. What is its importance?

A: I believe that every Montrealer should be very proud about the development, the uniqueness and the efficiency of this Charter. The way it is structured is really a model for every city. The Charter was voted unanimously by the City Council in 2005 and came into force in 2006. It establishes a partnership between the City and the citizens. The Montreal Charter is an instrument based on common values, portraying the responsibilities of the City towards the citizens and the responsibilities of the citizens towards the City. It is a really unique effort, the first municipal Charter in North America and I believe the whole world, covering everything such as clean water, culture, citizens' safety, women's rights and sustainable development. The great aspect of the Charter is that it enshrines the value of participatory democracy and promotes dialogue between the citizens and the city. In that context, the citizens have an influence over the decisions that affect them.

Q 9: I read the Charter and it seems that the Ombudsman is of great importance in its function.

A: Well, the Charter is extremely innovative in the sense that the Ombudsman enjoys a central role in it. However, due to the unique nature of the Charter, it is not always clear whether a violation has occurred. What is more, special investigation is needed in order to ensure that a credible connection exists between the complaint and a specific article of the Charter. After all, our office only intervenes after the violation of a right. As the guardian of the Charter, our role is to promote and foster the dialogue between the City and the citizens. We make our presence felt at the start of every major project proactively, in order to ensure that the values enshrined in the Charter are applied in every situation.

Q 10: What is your relationship with the municipal authorities?

A: They are really helpful. I would not say in every case, but overall every elected official and municipal employee works closely with us in the application of the Charter. I really want to emphasize that the municipal authorities in most cases act swiftly after our recommendations.

Q 11: Thank you Ms. Savard. I really believe that Ombudsmen in Greece could benefit a lot from the best practices applied by you in the City of Montreal, including the Montreal Charter.

A: I hope that the Municipal Ombudsman in Greece is solidified as an institution dedicated in preserving the rights of your citizens. We often provide trainings on alternative dispute resolution modes and the ways the Ombudsmen can operate through non-judiciary processes. You are always welcome to be a part of our conferences.

Παράρτημα Γ- Soft Law: Οι κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης

1. Συνήγορος του Δημότη (Municipal Ombudsman)

Τα ψηφίσματα και οι κατευθυντήριες γραμμές, που έχει εκδώσει το Συμβούλιο της Ευρώπης διά μέσου των οργάνων του τις τελευταίες δεκαετίες, επιτελούν το ρόλο μιας εξαιρετικά σημαντικής παρακαταθήκης και πηγής έμπνευσης προς τους νομοθέτες και τις διοικήσεις όλων των κρατών μελών στο πεδίο της καλής διακυβέρνησης, της διαφάνειας, της λογοδοσίας, καθώς και της ενίσχυσης των δημοκρατικών θεσμών. Ο διάλογος που έχει αναπτυχθεί επικεντρώνεται και εστιάζει σε παράγοντες που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στη δημόσια σφαίρα, το οποίο επιτρέπει στις κυβερνήσεις να περιλαμβάνουν την κοινωνία των πολιτών στη διαμόρφωση των πολιτικών μέσω πρακτικών ενημέρωσης, διαβούλευσης, διαλόγου και συνεργασίας.

Παράλληλα, κεντρικής σημασίας κρίνονται θεσμοί που εγγυώνται και διαφυλάττουν την τήρηση των υψηλότερων προδιαγραφών δημόσιας διοίκησης, προωθώντας την αποδοτικότητα στις δημόσιες υπηρεσίες, την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, καθώς και την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Μάλιστα, έμφαση δίνεται στην αποκέντρωση και στην τοπική εγκατάσταση των αρχών που θα προασπίσουν αυτές τις αρχές. Επί τη βάση των προαναφερθέντων, καθίσταται εμφανής ο κεντρικός και κρίσιμος ρόλος που το Συμβούλιο της Ευρώπης κρίνει πως οφείλουν να διαδραματίσουν τόσο ο Δημοτικός Συμπαραστάτης, όσο και η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, στη διασφάλιση των ανωτέρω δημοκρατικών εγγυήσεων.

Τη δεκαετία του 1970 εκκίνησε η εξέταση του ενδεχομένου ορισμού από τα κράτη μέλη ενός Συνηγόρου σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, έπειτα από προτροπή της

Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης⁶⁸. Ωστόσο, χρειάστηκε να φτάσει το έτος 1985 προκειμένου η Επιτροπή Υπουργών να καλέσει τα κράτη να προχωρήσουν σε διορισμό Συνηγόρου σε επίπεδο κεντρικής, περιφερειακών και δημοτικών διοικήσεων⁶⁹. Παράλληλα, το ίδιο έτος με το Ψήφισμα (85) 8 σχετικά με την συνεργασία των Συνηγόρων μεταξύ τους, καθώς και μεταξύ εκείνων και του Συμβουλίου της Ευρώπης, ορίζοντας μάλιστα πως οφείλει να πραγματοποιείται πλήρης ενημέρωση προς αυτούς σε σχέση με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου⁷⁰. Παρατηρούμε έτσι μία προσπάθεια έμμεσης σύνδεσης και επηρεασμού της λειτουργίας των Ombudsman από τους μηχανισμούς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εδρεύουν στο Στρασβούργο.

Η κρισιμότητα του διορισμού τοπικών Συνηγόρων φανερώνεται και στο Ψήφισμα 80 του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών το 1999, όπου καθορίζονται οι αρχές που οφείλουν να διέπουν τη λειτουργία του Ombudsman, με το άρθρο 7 να αναφέρει χαρακτηριστικά πως «η εγγύτητα μεταξύ του Συνηγόρου και των πολιτών αποφέρει προφανή πλεονεκτήματα στους πολίτες», προτρέποντας στον διορισμό Δημοτικών Συνηγόρων⁷¹. Τέλος, το Ψήφισμα 1959 (2013) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης με αντικείμενο την «Ενίσχυση του θεσμού του Συνηγόρου στην Ευρώπη», προειδοποιώντας μάλιστα στο άρθρο 6 πως μειώσεις στη χρηματοδότηση του θεσμού θα οδηγήσουν σε απώλεια της ανεξαρτησίας ή ακόμα και στην εξαφάνιση του θεσμού⁷².

2. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης (Public Consultation)

Από την άλλη πλευρά, το Συμβούλιο της Ευρώπης προετοιμάζει ορισμένες οδηγίες (guidelines), οι οποίες στοχεύουν στο να επιτύχουν την ουσιαστική συμμετοχή των

⁶⁸ “Recommendation 757 (1975)- Conclusions of the meeting of the Assembly's Legal Affairs Committee with the Ombudsmen and Parliamentary Commissioners in Council of Europe member states”.

<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=14791&lang=en>

⁶⁹ “RECOMMENDATION No. R (85) 13 OF THE COMMITTEE OF MINISTERS TO MEMBER STATES ON THE INSTITUTION OF THE OMBUDSMAN”

[http://home.broadpark.no/~wkeim/files/COE-No.R%20\(85\)13.pdf](http://home.broadpark.no/~wkeim/files/COE-No.R%20(85)13.pdf)

⁷⁰ COUNCIL OF EUROPE COMMITTEE OF MINISTERS -RESOLUTION (85) 8

“ON CO-OPERATION BETWEEN THE OMBUDSMEN OF MEMBER STATES AND BETWEEN THEM AND THE COUNCIL OF EUROPE I”

<https://wcd.coe.int/com.intranet.InstraServlet?command=com.intranet.CmdBlobGet&IntranetImage=605350&SecMode=1&DocId=687140&Usage=2>

⁷¹ Council of Europe Resolution 80 (1999) “on the role of local and regional mediators/ombudsmen in defending citizens' rights” <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=849113&direct=true>

⁷² Resolution 1959 (2013) Strengthening the institution of ombudsman in Europe

<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=20232&lang=en>

πολιτών στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων διακυβέρνησης. Συγκεκριμένα, οι οδηγίες τέθηκαν προς ευρεία δημόσια διαβούλευση⁷³ επί αρκετούς μήνες μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2016, στην οποία συμμετείχαν δημόσιες αρχές αλλά και μέλη της κοινωνίας των πολιτών, μεταφέροντας έτσι την οπτική γωνία κάθε πλευράς.

Ο πυρήνας της οδηγίας⁷⁴ εντοπίζεται στα δύο πρώτα άρθρα, τα οποία ορίζουν πως η συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων οφείλει να διασφαλίζεται σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης, ενώ δικαίωμα συμμετοχής πρέπει να παρέχεται ατομικώς σε κάθε πολίτη, καθώς και σε συλλογικές οντότητες. Εστιάζοντας στο πεδίο της δημόσιας διαβούλευσης, το τέταρτο κεφάλαιο υπογραμμίζει πως όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεως πρέπει να είναι προσιτά στους πολίτες, ώστε να ενισχύεται η συμμετοχή, μέσω διαφόρων τρόπων, όπως διαδικτυακά ή διά ζώσης, ή ακόμη και συνδυασμένα. Τα στάδια περιλαμβάνουν την πρόσκληση προς συζήτηση, τον σχεδιασμό, την υιοθέτηση, την εφαρμογή, τον έλεγχο, καθώς και την τροποποίηση αποφάσεων και στρατηγικών.

Σαφώς, απαραίτητη προϋπόθεση πάντοτε είναι η τήρηση απόλυτης διαφάνειας κατά τις ανωτέρω διαδικασίες, με την παράλληλη κατάλληλη πληροφόρηση στους πολίτες για το περιεχόμενο των διαδικασιών. Επιπλέον, εντύπωση προκαλεί η έντονη προτροπή της οδηγίας στο άρθρο 20 του σχεδίου, όπου εμφατικά προτείνεται πως «Νόμοι, πολιτικές και αποφάσεις δεν πρέπει να υιοθετούνται εκτός αν έχει προηγηθεί ουσιώδης συμμετοχή των πολιτών σύμφωνα με το οικείο κανονιστικό πλαίσιο».

⁷³ Council of Europe “Consultation on the draft guidelines for meaningful civil participation in political decision-making” http://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/News/2016/consultation0716_en.asp

⁷⁴ Public consultation Draft Guidelines on Civil Participation in Political Decision-Making http://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/CDDG/Guidelines-civil-society-consultation_en.pdf